هو الله

جلد دوئم دیوان

سید عظیم شیروانی

بسم الله الرحمن الرحیم

حمد بی حد خدای سبحانه / که چاتوب فیضی کون و امکانه
مبدع کائنات و مظهره / وحده لا اله الا هو
کنز مخفیکن او لعلو مکان / استیدی ذاتی اولیقینی عیان
قلدی مخلوق خلق امکانی / تا اولا ظاهر عالمه شانی
گرکه ارضی ایلدی ایجاد / کلدی آندن عیانه سبع و شداد
اولدی اخضر ای ابو الاصبار / دیده بانان نه کبود حصار
قمر و تیره زهره تاپدی محل / شمس و مریخ و مشتری و زحل
هر برین بر فلکده قلدی مقیم / تا چاته کائناته فیض عمیم
فلک هشتم اولدی ذات البروج / اونده دور هیئت و صفات بروج
او فلک منبع ثوابت دور / حکمایه مداری ثابت دور

فلک نهم عرش اعظمدور / عرشدن فوقی سر مبهم دور
نچه یوز مین حکیم دانشور / بلمیوب عرشدن اوبانه خبر
حکما دن اولوبدی بالاخر / لا خلاء و لا ملا صادر
آلتی کون مدتنده اول دانا / ایلدی جمله عالمی پیدا
فیضی قلدی عالمه ساری / قدرتنک ظاهر اولدی آثاری
قلدی بی حرف و لفظ و صوت ندا / تا اولا جمله ماسوا پیدا
کاف کن نونه اولماش واصل / اولدی بو ارض و آسمان حاصل
خلق ایدوب عالمی مشیتده / بوعوزوب خاکی دست قدرتده
خاکه اوز صورتین عطا قلدی / آنی سلطان ماسوا قلدی
اونا تعلیم قلدی اسمانی / بلدی هر اسمدن سمانی
قلمیشکن آنی خلیفه ارض / حبذتون سیرین ایلدی اوزره فرض
اونا قلدی انیس حوانی / قلدی یار ارزو، ج روحانی
گرچه ظاهرده اول برادم ایدی / لیک باطنده چوق معظم ایدی
نور پاک محمد و حیدر / اولمیشیدی او خاکده مضمر
ظاهری خاک و باطنیدی نور / ذره ایدی او نور شعله طور

اصل او دور فرع حضرت آدم / اودی موسی ید و مسیحا دم

کوردی اول دم انبیا نوری بو
اولدی بیخود او خاکده بوی
سجده ایمر و بلمیوب کرده ملک
ارض نابع اولدی بو نوری فلک
کوردیلر اید ... اونوری کزدیلر
سجده ایلدیلر او دم ... اران

٣

در صفت نبی علیه السلام

در ایوز تحفه صلوة و سلام
نه قدر وار بو کردش اجرام
اولسون او شاهنشاه کریم موید دور
ابنیا ... دور
... دور

کیتوروب علم دجوری ذهنی
وارث ایمت اورض وآکماه نه ذی

بیان حال ناظم

اولمز نه ایدنکه ایتسه بعث کیا
اعتمات ازدر وشیخ پیدا

٤

قلدے اویدان وجه وجه وفرزند
بعضی معیش وبعضی ذی فرزند
من نه ایکا فرزندم
دکلم نا خلف خود بندم
ایکی بوز الے رده بعد هزار
سلطان محمد قاجار

قاب قوسین بر منون شاهی — منتدلی سپهر نیون ماهی
والضحی وصف ماه رخساری — رمز واللیل زلفنون تاری
اولکه تعلیلنی دیرلش عرش زراج — انبیا جمله فیضنه محتاج
وارثه یوخ زمانه ایچره نظیر — عهدے وبادی وبشیر ونذیر
کیم اوددر شمس یثرب وبطحی — شب دوجه جمالی ویردی ضیا
منکشف آندان اولدی صبح ازل — منخسف آندن اولدی لات وهبل
اوددر اعجازه منبع مطلق — بار مقندن قمر اولوب منشق
رنگا قرآنده معجز باقی — که قوبوب عاجز اهل آفاقی
گرچه امیدی ظاهرا مولا — لیک اولدی معلم اسما
علت مایکون ومعنی کون — منبع چشمه سار علم لدن
سر توحید ونقش سرمد دور — احد واحمد ومحمد دور
قاصد اولسه بو کیم اوددر قائم — ویدی حق مرتضا ودر صلاتم
هاروکیم شیر بر شجاعت دور — اورکه لر مدحی نه حاجت دور
مرتضی وصفنه یازلدی ورق — زهتی لهب طل وجاء الحق
ذکرندا حیزة الشتاء حقی — اوددر بحر مصطفا حقی
جگر چاک محبتا یه قسم — خون مظلوم کربلا یه قسم
نه راه هدایت ایله عطا — ایله مدحو نده نطقمی گویا

بودمه عبد المجید سلطان — اولدی دار الولایتم شیروان
نامسنے شیروان او گلستان قدیم — کاننده شیروان شهی مراولدی مقیم
نه شماخی که آنده عز الدین — نظمدن ظاهر ایتدی سحر مبین
مسقط الرأس پاک خاقانی — اسیر ذون ذوالفقار ربانی
نه شماخی که اونده صبح ومسا — دیروے رخسار شعر بدر ضیا
نه شماخی که اونده طبع بهار — ایتدی یوزبین بهارلر اظهار
قلدے روسیه چوحن اونی تسخیر — اولدے رونقده ثانی کشمیر
اولشیکن صفاده رشک جنان — تاپدی عین الکمالدن نقصان
ایتدے شیروانی پامال بلا — رجفة الارض وصدمهٔ زلزال

خلق شیروان اولوب پراکنده
هر بیرے بر غریبه سکنده

داغلوب شهرے قوبدی تار ومار — ایتدیلر باد کوبه نی آباد
قالدے بربادہ مسبز وسامان — گرچه چندی قرار تابعة تولون
اهپر اطوار روس والاشان — اهل شیروانه قلدی چوق احسان
قلدے چوق خانه خلق ایچون تعمیر — لیک تقدیره اولمدی تدبیر
اهل شیروان هنوز ایدلّه حساب — گرده دور ضیق قطره سیماب
مدت عمرده سن دلگیر — نیجه بول خانه ایتدیم تعمیر

ایمیدب خزینه ایون بزد
ایله دومن خانیا بر آباد
وضع حق جون ایندی تنی باور
بیریم وار جسنده غفیر
آدی پدر بدولا روپ سید
وشندی با بحر محمد بودور

اولدوم اولکه که چارده ساله
دوشدوم فکر دولت دماله
ایلدوم عارفانه کسب علوم
کاه بغداد ایکنم که روم
ایلدیم منظر وشاهده ما و
کیدیم بر سبب اولدی که بطی
ادخوه

اوقودوم نحو وصرف وفقه اصول — حكمت وهيئت ايلدم محصول

تا كه مستجمع صوم اولدم — نظر اهل عصره شوم اولدوم

اولمدی منده چونكه مال ومنال — بنه اوزد عليم اولدی وزر ووبال

ايلديم تا كه هر بساطه گذر — منی كوردكده خلق سويلديلر

بودر كلدی شفاتهون كاتبی — حاجت سيّد عظيم شيروانی

كره ارضی فرض ايدر سيّار — زلزله باعثين بو بويدو بحار

سويليور شمس قطب عالم دور — فلك نهم عرش اعظم دور

بركو رونكه اولوبدر بو جاهل — انقلاب عناصره قائل

سويليور ركاه سو هوايه دونر — كه هوا سو اولوب سمادن اكر

آب اولور آتش وهم آتش آب — انّ هذا انتقال شيئ عجاب

الله الله بو كفر وطعن مذور — ديمك اولمز كه بو مسلمان مذور

ايشيه ودنبك. ونا هموار — بو خيالدن ايله استغفار

بونی تعقيقن ايدوب سنه شيطان
شرع پاك محمّدیدن اوتمان

حكما قولنون مذور ثمری — قالقون فلسفه لردن اثری

وار جهانده كوزل حكايتلر — بنجه دين نازنين روايتلر

سطرنم قيل قصّه كل اندامی — ايله معلوم عشق بهرامی

ربون ... ابريازد صيلين
كشف ... فامنون اصيلين
دركورادب ... جهانز جانكنوز
قيراتون د صفف بيانكنوز
بوبه نقل غريبدن ٨ دم
كه اونون يازيلدی شاه خرم

٦

اشنده بله سكلاسون اوسوتنبع
سوبيوبلر كردمح استاد
قالا عالمده يادكار سوزدن
اولا سوغات ٨ ودياريبوزدن
بيركمده وكتاب حقيقت
نيكركده در بده او كيفيت

تمه

بونه سوزدر كه خلق كون ومكان — نه قرار ايله اولدی بلا امكان

نه كركدر فضيلت اظهاری — حقيقتا بلور بو اسراری

اوليو مدور اكر سوزون كوتاه
باشلانقش كوراو غم بسم الله

سبب تأليف كتاب

بو سببدن بن اكنيده سير — ايلديم نظم چوق حكايتلر

چونكه كوردوم حريفی ناقابل — اوزومی عمدًا ايلدوم جاهل

سنه ساز اولمه زمانه فن — اوزونی ساز قيل زمانه بن

خلقی كوردون اولو بلا ديوانه — سنده ديوانه اول نه فرزانه

خوش سسلدر بو كيم پاسه بوبدن — كته هر بانه ايل اويانه سوردن

خواه روسی نژاد وخواهی زنك — خلقله خاصيتده اول همرنك

معرفت شرحين ايتمه نادانه — سنی ايلر حساب ديوانه

نجه كيم بو حكايت زيبا
سنه بو ماجرانی ايلر ادا

حكايت

ودريكه بر وزير دريا دل — علم رمل ونجومده كامل

بركون عرض ايلدی كلوب شاهه — كلدی چاتان حكيم مهر ايله ماه

ايشيم بن نجه بدكه بهان
بانجا جاق اچيكون اوچيكجه يارين
اولاحق سوره اوسوفيخنسلوط
اكس اندان ايچيم اولوبمحمد
كونبورت اب صافيدن ايچخم
ماكه بردون قرات اولبه كسم

٧

ايچوبن خلق اولانذا ديوانه
بز قالاق خلق ايچنده فرزانه
رشه اونون كوردى رأيی مربوط
اب خالصدن ايتديم محفوظ
وقت كيم يا غدی اول ياره سحر
اولكه محفوظ سوره يكسر

٨

هر كيم ايچديسه اولدى ديوانه | قالدى شاه ووزير فرزانه
گوندى ديوانه لر ايدردى خروش | نه لباس ونه ردا نه فرش وفروش
سوزلرى جمله هرزه وهذيان | بعضى عريان وبعضى شيخه كنان
ايت اولارسه بولار اولوردى تمام | قارشوب بربره خواص وعوام
باخديلار گورديلر صغير وكبير | اوخشامز اوزلرينه شاه ووزير
ديديلر اولگروه ابله ودنك | بزه بونلار نچون دكل همرنك
پس وزير ايله شه اولوبلا جنون | سلطنتدن ايدون شهى بيرون
چونكه بونلار اولوبلا ديوانه | بزه بر شه گركدر وفرزانه
پس اوگون اولگروه پرشر وشوم | قلدى دارالاماره اوسته هجوم

گوردى چونشه اوگون او احوالى
اولدى منظور خلقدن حالى

ديديكيم ايوزير ايله شتاب | آب مخلوطدن گتور بر قاب
ايچدى اندان او ايكى فرزانه | اولديلار خلقكبى ديوانه
آتديلار خلق ايكن معلق لر | صالحه او نيا رهو اده لتى لقطر
يرتديلار جامه ايچديلر قفطان | اولديلار هر لباسدن عريان
ديديلر اولگروه نا قابل | ايدى شاه ووزير اولوب عاقل
اگوزوم نورى بيله دور عادت | جلبندن حسن ايلمز نفرت

بى نوا مخلص بى نوايى سودر
نجه كيم گاه گهربارى سودر
نجه عالم فاجورسه نادانلرن
بول يقين كيم بو بيم قاچارالمرن
بو رح مذاق كمال جاهده
تولدى غين فهم قلمز علقده

٣

عاقل اولشخصدوركه بيس وبهار
ايده ترقدن مدارقته زنهار
اوزو ولندار رشدى مير
جعفره خطابدور
جعفر

جعفرم غنچه گلستانيم
وى منم بلبل خوش الحانيم

ايكى يوزيتمش اوچده بعد هزار | معتدل فصلنده زمان بهار
سنه حق سن فقيره قلدى عطا | كعبه قلبمه يتشدى صفا
اوندن پيش ايلدوركه اعطاى عظيم | سنه آداب ايلرم تعليم
تيو بن عقله سرفراز اولدون | فخر منن كه بى نياز اولدون
عقل پيغمبرين قلوب رهبر | اوكرن آداب مذهب جعفر
ديورم سن كيدن طريقله گيت | عقلى دوت اولگوزل رفيقله گت
سنه برهان دكل طريق پدر | گورنه يول گتدى زاده آذر
ديورم روس يا مسلمان اول | هرنه اولسن گت اهل عرفان اول
ديورم سنى اول وياشيعه | تكه هدف اولمه تير تشنيعه
ديورم شيخى اول وياباب | هرنه اولسن تكت اولمه قلا بى
سن اوزوم شيعه ام بوبورمعيتم | ليك اصحابه يوق مخالفتيم
گرابوبكر نه عمر عثمان | ظلم ايدوبلرسه حق ايدر ديوان
اولارون مابه سنده ايتمه گمان | ايدر ايمانه سوء ظن زيان

ظلم ايدوبلرسه دمشق شاهه
اولارى واگذارت اللهه

ديديوسى ان فلا تغنت بكدن
نجه شخص لشمات ايكدن
غير ايكتير على عزانه
اهل ايران ويروب ناچار
صوره بغض شارين اولوب بو
شديلر حبه توبه استغفار

۴

اولمه رادخبر اى مصطفر
اولا مضمون جناب پيغمبر
ايسيتورسن اگر طريق نجات
آل اطهاره ويرسن صلوات
خطاب بولدحوذ
اگوزوم

ایکوزوم نوری لطفای خدا
سنه شروانده اولدی نشو ونما

للّه الحمد خطهٔ شروان | تا نه اصفهان دور بو زمان
گرچه ویرانه اولدی زلزله‌دن | چیچیوب معرفت بو مرحله‌دن
واردر هر گوشه‌ده یوز اهل کمال | هر بری اهل علم وصاحب حال
خاصه کیم آب وخاکنون اثری | قابل تربیت قلور حجری
خاصه کیم پادشاه کشوررس | ایده لطف عدل وداد جلوس
ایلیوب تربیت کمال اهلین | گیونور حاله هر محال اهلین
هر ولایتده آچدی مکتبلر | چاتدیلار فیضه اهل مکتبلر
اوخویور اونده مختلف دیللر | حل اولور آنده جمله مشکللر
ای اوغول بی دلیل وبی شك دور | آدم بی سواد اشك دور
رنج اهل ستوی مبدل امش | بولمیسندن بولن کس فضل امش
حق بویورمش که اختلاف لسان | نعمتدر منور ایکروه جهان
کیمکه بس بر دل ایله حاصل | اولدی بر نعمته اوکس واصل
جهد قیل نعمت تمامیتش | علم تحصیل قیل مقامیتش

ای اوغول هر لسانه اول راغب
خاصه اول روس علمنه طالب

اونلار حتیاجیم چو صدور
بولموك دل علا خریو خوددر
المتوب سبزه عدن بره یوخ
عربدن رضوا دل آفکلکه هدر
عربدر حذانه روم وه زنگ
جشده رز انکچار روفرنگ

خواه بوغ خواه تاری خواه جدا
... دوبغداده ... ورسکب
... ایدرسه انا ده بغدا ...
حرف ایدرا اهل معرفت آنی

حدیث

بہ

بر حدیث صحیحدر بو خبر
سویلیوبدر جناب پیغمبر

که سلیمان نبی علیه سلام | هر گروهین دلین بیلوردی تمام
ای اوغول بیلیبده مز دن مطلب | وکل الحق لسان لسان عرب
حق اوزی هر لسانه دانا دور | هر لسان حق یانده زیبا دور
وار بزیم دورت کتابمز آری | هر بری بر لسان ایله جاری
بری توریته ایدی گرانمایه | گلدی عبری دلنده موسایه
بری انجیلدور بری زبور | هر بری بر لسانله مشهور
چون محمد عربدن ایدی ظهور | او لسانده قلندی حق مأمور
ترکدن گون دروردی گر آنی | ترك دلده اوقوردی قرآنی
خاصه کیم مذهب امامیه | خواه بغداد وخواه شامیه
جمله بو عهقتده گویا دور | که بنی هر لسانه دانا دور
خواه روسی لسانی خواه فرنگ | بیلور آنی امام با فرهنگ

بر لسانی که بس بیلورمش امام
سنده بیلسن نه عیبی ای بدنام

حکایت عجیبه

ملك شروانده ایدی بر پو طنی نام | واردی بر قریه خلقی جمع عوام

مکاتب علم اوندی بری ع
که جهان قریه‌دن آدیو عام
بو حدیثه اولوب بورداول حاوی
دیر لعهنده ... ابزاوی
خلقت عالم اولدی ... تمام
اگر وه ابتدی برده قیده ام

قالدی ... یرده ماوطارگردن
ابتدی بر عوض کلمنجدای جهان
خواه رومی وخواه روسی وزنگ
خواه تاتار وترك وهند وفرنگ
بر زبان هر گروهه ایتدی عطا
بره ده بر زبان دیر ... ۷
بوخابر

خطاب بو که جونه

ای اوغول بولکه فیض ربانی
بحق اقام ایدوبدور دینی
بو قدر بولکه خلق امت اقلیم
ربع مسکونده کیم اولوبدر مقیم

بو خطاب اولدی رب عزتدن	که دوشون بیز بوکونه نیستدن
عزتیم حقیچون قالمیوب بر دل	که او خیله بیزه ایدوم خوشدل

هر نه کیم کمه کیدون دهانوزه
آنی جاری ایدون زبانوزه

سبب اختلاف السنه بقولی

حضر ایکشتی هیده نجات	ای همبون نشأه بخش آب حیوة
اهل تاریخ ویدوب بونوع بیان	بو خدن صوره زمره انسان
دانخ طوفاندن ایتدیلر پروا	بر او جا قصر یاپدیلار زیبا
که اگر اولسه برده بر طوفان	ایمنون اهل قصره هیچ زیان
بو صنعت قصری برنجه استاد	ارض باجله قلدیلار بنیاد
اولکه اولوقت کیم او قصر تمام	منهدم قلدی قادر علام
برکون اول تعجه فلک بنیان	اولدی صوت مهیبیله ویران
وحشتندن دیانت باجله	قلدی خلقون دلی تبلبلده
هرکم ایتدی بر زبان پیدا	مختلف اولدی السنه یکجا
لیک هر بر لسانی ای دانا	اوز ینه نسبت ایلیوبدور خدا

بو لکه هر بر لسان خدا تونور
اولمه هیکانه آشنا نوندور

که بو طبعده وکمل تبیان
مثلا ملک خلقی ایم اولوبدر
مختلف اولولات تند اوارج
قلمده شرح بوده کمل محتاج

طبعده

طبیعده سر دو درچونکه شمال	خلقنه تند اولور داخی احوال
اولا ربون با غشی حراره دور	بولار او اسطه بروده دور
اعتدالده قیدور ایران	مثلا صفهان ایسه طهران
بو بیرون خلقی جمله زیرک اولور	خوش زبان خوشمزاج وکوکچک اولور
کیمکه بریرده ایت نشوونما	تربیت ایلر آنی آب وهوا
نیجه کیم خاک خطه کاشان	بیوتدور اهلنی مخوف وجبان
نیجه کیم وارث برعی بغداددن	ایچ تنبل اولور اوبرادن
نیجه آب وهواده وار تاثیر	هم سبب دور بو امره نطفه وشیر
اینجوسش اول نطفه مند اقبال	اولا برپاک صلبدن انزال
ایده بربچه ان پاکه سقر	ویره صورت افاخدای صور
اونی کسردن دم دنا و بده	دوغه بر معتدل ولایتده
شیر خالص صفالو آب وهوا	ویره او طفل پاکه نشوونما
ایچ سنک یوخ او اهل حال اولور	طبعی خوش صاحب کمال اولور

باوجودیکه یو غذو بونده سوزوم
لیک بوآره قی ثم من اوزوم

که نقدر اولسه شخص ناقابل	تربیتله کنه اولور کامل
نه اد کامل که اکلیتیبی وار	جز سنون کله مدینلتی وار

حمد قیل ایسانیکشنوده جهان اول
رب ذوق اول بیچ افاق اول
خوش زبان اول اوغول سخن نوبر
ایچ گفتار لو ... نتیجه نور
حمد قیل تا که ... سرور
وییسن عقب بونلنه سرور

اولمه دلخسته اول چلبی کی
که کوردوکده خوبن الحسون شاد
اوله دنیاده قطره وجودس
اوکورنز کی اولا یا بوس

حدیث

حسن خلاق بیت
دیدیکه برکون رسول دریا دل
قوجالار جنتهٔ دکل داخل
جنته ایچ اولور تمام جوان
قیز بوزوده رنگ سرور دوران

باقالی عورت ایلدی قوربار
که یاد و رحم بیم البر ...شه نهار
سنه سیم سن کشوری ...شم ایمان
عتقا دیلیده یو ... بیم نقصان
قالم ایلتیبل وصالم الله ...
آزیکم بوند ... شهره ...

بو حدیثی جناب پیغمبر(ع)
گیمکه بر مؤمنی قلا خندان

ویرده اصحاب جان نثاره خبر
اولور اهل بهشت جاویدان

مؤمن خاص روکش ذه کرک
سوزینون لذتی زیاده کرک

حکایت

وارده پیغمبر عصره برطلحک
کونده بر رنگله او فرخ دم
دیدی برکون جناب پیغمبر
روز محشر قویاندە میزانی
بوینی نارک چومیوه سایلاغی
بو صفتده کلور او صحرایه
اول اویو نباز شخص حاضر ...
تیز دوروب عرض قلدی کاینولا
سنه قربان اولوم من بیکس
اولدی بو سوزله مصطفی خندان

ار بوزی جوان کنت کویه تمک
کلدوروردی خلایقی هردم
گیمکه دنیاده اولسه لعبت کر
کتوروب محشره خدا آنی
باشی مانندهٔ اخذداغی
اهل محشر گلە اورسو ایه
سخن مصطفایه ناظر ایتش
اشهنشاه عالم معت
بویوک اویوزم قالورقیا تمنه بس
عفو قلدی آنی خدای جهان

مؤمنی وجب اولدی کلدورمک
عیبی اولمز که سوزده اولسه تمک

کوردی کلب اول بیری سرور دوران
اوکلدی بر اجنتی زخنده سن ان
دیدی ... اچوش ان کلدون
... عجب جوان کلدون
... رادهٔ لطف
... ایکن ایدی دیده جوان

ظرفت حضرات شیخین با امیر(ع)

برکون ابتلا ... جید و صدر
صاحب عفد الصدیق ... مانند ...
قامت مرتضی اییکه کوتا
حق اوزون اول ایکی ...

حکیدی فریاد ایلدی ناله
دیدی پیغمبر ستوده شیم

مصطفی خنده قلدی بو حاله
بلمدون ایچوزه ایلیه غنم

قوجانی دوندروب جوان ایلر
صوره حق داخل جنان ایلر

ظرافت پیغمبر(ع) با علی(ع)

بر کیجه یثرب ایچره آل عبا
نه یدیلر رسول عالمیان
قویدی شیر خدا قبا قنده
یا علی ظاهر اولدی ایدی که سن
کورقبا قیمده تخم خرما یوق
دیدی حیدر سن ایسخاکانی

بر طبقده ییوردیلر خرما
تخمنی بر به بر اونون پنهان
ذکر اولونانی و بو سوز دوداقنده
خرمانی ماموداﻥ فرزن ...
ورقبا قوتذا نا حمرذن چوق
او دیوسن تخمنی ایله خرمانی

بو سوزه کلدی جمله آل عبا
مرحبا سویلدی رسول خدا

ظرافت جناب امیر(ع) با اصحاب خود

برزمان کوفه دن اشیده دوران
کلدی اولقاصد ابن عینانه
قاصدون اول ایربی ... وا

شاه بر قاصد ایلدی روان
مطلبین شرح قلدی مروانه
سقالین پاک ایلدی ساکدیولا

بوسوزه حسیدره سا حتله | ویدیلر خنده وظرافتله

انت فی بیننا کیون لنا
قال ان لم تکن فانتم لا

اولدیلر بو جوابدن خندان | دیدیلر یا سعی وکل بستان
چونکه احمدله نور واحدسن | ایتدیکون اوتعا یه شاه سن
اولمیدون سن ایسلاله پاک | خلق اولونمزدی ارض وافلاک
باعث جمله ماسواسن سن | شمس حق نور اولمیاسن سن
برکونیم سنیز همیون داور | اولمیدون لولاک اولوردی عم
ای اوقول بولکه ادیبای خدا | ایلیوبلر ظرافت زیبا

هر او صحبت کیلوغندور آنده هنک
سویلیون حق دما لندوریکنک

ظرافت پادشاه با ملازم خود

قلدی بر پادشاه عزم شکار | ایتیی اولدی اوکون هوا بسیار
جبه سین پادشاه وشهزاده | ویردیلر چاکره او صحراده
دوشنه آکیشدی آنلاری | دشیندی اوتون کران باری
شه اوما سویلدی ظرافتله | ظرفه ایهامله اشاره ایله
دیدی شتر ایلیوب اوما خنده | وارد و بر اشکون یوکی سنده

اوملازم غریبه ابر کمری
[illegible] عالم جواب دیلک [illegible]
اوکیم توکیم نه خوتو کی دور
اوکه خندان [illegible] ذوق یوک اوور
[illegible] شاه بیابان
اوخر بار نه چوق جهان

موعظه بولد خود

ای پسر شاه ایله جرأت
نه طبیعت اوزکه وور حکایت
شتون اولور طبیعت شاه
شیر ور ولولازه نیسم روباه

کاه مدح ایتکدن ایلیوب نفرت | کاه دشنامنه ویرور خلعت
شاعر شیر وشاهدن خذیت | اونلاردن خر کهینه آزکذایت
بونلاردن هر اوچ اولور مغرور | هر اوچنده عناد وکبر وغرور
سنی تنگ ایتیه کوشه وحدت | باری ایم جنبوبه قل لعنت
مایل اولمه اوزوندن اعلایه | باشنکی سالمه شور وغوغایه

بونلار ایله چوق ایلدم لعنت
حاصل اولدی بحر زحمت

بیان حدیث اکرموا الضیف ولو کان کافرا

اولسه مهمانکن پسر کافر | انکا اکرام ایله جان پدر
اکرموا الضیف ماجراسین اوقو | که بو معنایه دور اشاره چوق

قصه حضرت ابراهیم

برستاره پرست شخص خلیل | ازقضا اولدی سیهمان خلیل
سفره حاضر قلوب خلیل خدا | دیدی او شخصه پیره بسم الله
کوردی او شخص میل قلدی غذا | ایتمدی ذکر نام بار خدا
تنکدل اولدی پس جناب خلیل | بولدی کیم بت پرستدر او علیل
اوکه الهام کا خلیل خدا | بر کیجه ویردون او علیله غذا
دیدی وقت اکل بسم الله | اولدی او اول بت پرستدن کمراه

شمس الیدورکه نکیب ناسیم
اولیوب زبان قطع نجان
جمیع دشام الهلیل ویر کردان
[illegible] اولیورجهان
قوران ادب الکلاب شطر
کاروبیاده زور سی کافر
اتمرم قطع

یکی عقبا ده اول بدفخر اولمه
نعمتدن نیم اولور مخدوم

نصیحت بولد خود

جعفر ای نعمت خدای جهان
اولمه بر شخص اکرسنه مهمان
ایله

	ایلقان تیر طلیعتی ماهی
	یوخه سن کن پریلرون شاهی

بو تعجبده ور آیت فرفار	نصف شب سویله بو بکا مدانه وار
آچدی گفتاره لب اول صورت	نقطه نی قندی قابل قسمت
دانشین آچدی اولنورشته نهاد	سوزلری بو خدن ایلدی ایجاد
دیدیکیم بو مزار یدورارمیون	اول یوزی گل ایدی صنوبر بویون
الیشدوک بونو علم پیمان	گیکه اولسه قبا فتحه دالدا قالان
همیون جنت آخره عزیمت	اولمسون اوزکه شوهره عورت
ایلدی اوچکون دکل که بو فاضل	رحمت ایرذه اولوب واصل
من فرا رنده شمع یاندوروام	یار یمون رو حنی اینا یاندوروام
دیدی ای نازنین حور لقا	علین بد عتده ایتدوکون سودا
بو قدر کیم جهانده وار عورت	تا سنه یوز ویروب بو کیفیت
عورتی فوت اولنده تا کیشی	بر یاران ایله کیم دوتوب بو ایشی
بو قدر نازنینم اولمه عوام	سن ایدن امره کیم ایدوب اقدام
یوخدو بوندان شریعتون خبری	فوتی الوندن بو تخل بی ثمری

کشی دل اوکلیدر اوارث

دیدی عورت که ای رشید جوان
کیمدور آخر سن حزینه اکان

دیگر ایمن قبول من الله
هر گجه قوینمه سی سالام
دید سامن رحیم دسالیمه
دور دولار اولمقه روا زراه
او جوانون تاکه اخی عقد نکاح
ایمون اولدی بو آمر مباح

بو قدر کیم ... اول گمراه
تا کیمسه ان چکدی ...
دور ... خبا لله ...
ویدی ...
اولمشر ...
حکه ...

اجتنیا ر ایلسن اگر عورت	گوزوسون نوری ایلچوق دقت
تا که بقال ... او مکاره	چکمون نغشوسی سنون داره

حکایت زن مرد بقال

چکدی بر پادشاه خونخوازه	بر نفر دزد مفسدی داره
عسس ایله اولدی فرمانی	که اولا او چکیجه نگهبانی
دارده قالسون اول ذا طینت	اوزگه لر آندان الیسون عبرت
آپا را نعشنی گرچه برکس	چکلور آندان او ترسی داره عسس
اتفاقا عسس ایدر غفلت	نعشنی عیارلر ایدر سرقت
اولور آگاه تا که مرد عسس	داعنلو ر جستجو ایچون هرکس
دولانوب جوتلری اوشام سیاه	بر ایشلق گورر عسس ناگاه
یتوشوب ایلدی او دم دقت	گوردی قبر اوسته برگوزل عورت
دیدی ای نازنین گلرخسار	ای شب داجه مهر پر انوار
ای لبون ظلمت ایچره آبحیات	ایورون ریزه ریزه قند و نبات
چو رخ تعجب دور ایسه اندام	نصف شبده طلوع ماه تمام
سن ملک سن ای پریصورت	یاتوب گوکدن ایتدی رحمت
نیته لهند رودور مگر که بوشب	بره گوکدن نزولی ایدوب کوکب

ایله دوشمنه احترام تمام
نه غذا خواهش ایتسه اولالاولی
صاحب سفره دقت ایلیون

خدمتند و دوغان لبان غلام
دیه بورنشتندور اوز بیادور
پو خ نیسون کیم طبابت ایلیون

ای اوغول اولسه سفره ده نانون
یکه سین سایما مرد مهمانون

مهمان شدن عرب بمعاویه

ابن سفیانه شا مده برشب
قوزی بریانی دوز دیلر خوانه
قوزینون پارچه‌لردی عضاسین
بونی چوبکخوردی زادهٔ سفیان
بو قوزیله حضورتنکت ورایش
سینی بونیوزلیوب آتاسی بوینوز
دیدیکیم الخلیفه دور ان
لس سنه بو دیردب اناسی بوینوزن
بونکا تیدن اوتدی برساعت
دیدی لقمو مذه ایعرب توک دی
لقمه نی سالدی دوردی مرد عرب

میهمان اولدی بر فصیح عرب
اولعرب اکل ایدردی شیرانه
سنه روب کلّه سین قابوردی سین
دیدیکیم ایرشید اولان مهمان
کورولوز کیم عدا دتون وار ایش
یا که برخویش واقربا سی بوینون
اولدی بریانه خاطردن بریان
لوجه بو خدور برقتضاسی بوینون
کسنه نا یدی معاویه فرصت
ایلمه غفلت اولکلن اهشیار
صانکه دیوانه اولدی ایتدی غضب

بیلموب اِزبدن چوب بکسندی
ابن سینا نا ترش ایتدی

موعظهٔ درحق علما

جعفر ابو ردیده سیتد
عجبه نور رسیده بیتد

علما حقنده رعایت قیل
دیل علمه همیشه حرمت تعمیر
دیه بونکا اول انسانی اندور
کیمسون علمی ولدرودن اندور
تعلیمه آروم خدای جلیل
دیدی فقام بر بل خوش سیر
بابانه

بابا نز آدم اول منتخب الله
اونا یکسر ملایک ایتدی سجود
علمدن اولدی حضرت لقمان
علم نربنور و جهل ظلمت دور
علما اولسه جهانده الیقین
علما وارث شریعت دور
اهل تفسیر آچوبلا قرآنی
کیمدو کور خاشع خطاب خدا
عالمه کیمکه ایلمز حرمت
سنه هر کیمسه علم ایدر تعلیم
نارواکورسن اونا اسلام ایله
غیرنی وصف قلمه یا نیذا
اذلینشر ایتمه خدمتنده جلوس
آدم اول ایچنه قرها ستدن
کلستان ایچره بلبل شیراز

علم اسما به اولدی چون آگاه
سجده سین فرض ایلدی معبود
حکمت ایله سرآمد دوران
جهل دوز خدی علم جنتدور
اولاجق پایمال شرع مبین
فقها باعث هدایتدور
حق روبلار وضو ده معنانی
دیدی حق من عبادة العلمار
اوو کلدورپیمبره همت
اونه واجبدور ایلمک تعظیم
باش اکوب قول تک احترام ایله
سن دور اول سویلین زمانده
اولمه زجر فنون ای پسر مایوس
چوب تلا چجو بدوجستندن
قا رسیله ایدوب بوننجمه نساز

پادشاهی پسر بمکتب داد
لوح سیمنش درکنار نهاد

بارالوح اوونوشته بر
حوبه استادن ربه زبهر بر
لولی استادون ایرشیدبر
کنده روحا غنیده اولدی بدر
سنه استادون
میدون بنیم
صدق قبیل بخشی حقه آوردی

کیم قیل عاق والدین اولمه
زشت و مردود خافقین اولمه
ایله استاده همیشه دعا
مغفرت قبر طلب خداون اولما
اولمه اولطفل کیم کسن بدذات
که اوز استاذه درد سر حاصل

حکایت

قصهٔ طفل مکتبی با استاد

براوشاق ایکن شدی مکتبدن
براولوم ویر بزیم بو اوستاده
بر دویوبچه کیدوم گردوم باغه
لود حالی ایشتدی ملاسی
سن اگر رحلت ایتسم عقبایه

دیدی انجق زمین وزمن
تا اولوم مکتبدن آزاده
هم ایدوم سیر باغ هم راغ
دیدی او غلوم بونون نه معناسی
قویار آلتون براوزکه ملایه

آلتون مرکین ایسته ای نادان
قالاسن تا یتیم و سرگردان

بکون او شیخ چاق ایدوب علیان
اندان اوجاقک عرشه دخان
ناگهان بر شراره ویت سادنان
دوشدی عمامه سینه صول یاندن
ایکی بر طفل اشاره کاهی اطفال
برقدر دینمون درحال

قصهٔ قاری قرآن با شاگردان

مصرده بر یگانه دوران
دیدیلر بزده وار ایکی بر پیر
اهل تجوید و قاری قرآن
دائم اول قاری کهن سال له
مد و اشباع و غنه سکته و روم
درسدن غیری هم او صحبتلرین
گفتگو اولمسون قرائت سیز
اولدیلر او سکندل همه اطفال

نه بو ماجرانک قلدی بیان
صاحب علم و شیخ پاک ضمیر
ادا قرا سبعه ابجد خوان
اوکر دوروب قرائت اطفاله
چشم اطفال چون حرام ایدی نوم
آنلاره ایلدی کیم قدغن
مد و تجویز سیز ملاعنت سیز
حقه اطفاله چوق کران ایدی بو حال

بانغون آتش
پنجون عمامه سی صوراندی قانون
قانه ده باری پنام
چونکه بر قدر یاندی ایسکا
اولدی بر خبر
منجه ویردی اوزون عبارتله
مدکه چوق
ورود

دور دولعنت قدری چکیب هر ندی
تاکه اول خطا بیمن اهلدی یا
وبکیا حالی هی حالی چکدی طویل
سبب ندا ظاهر اولدی چوق آنا
دیدی آخر او طفل علامه
اولزما یکیم او طفل ویرده جبر
ستاد او بوب شیخ ایتدی قهر و غضب
سنکه کوردون یانورش عمامه
ایتمدون حالی سرعتیله بدن
ای اولان لطفی خیرخواه بره

غنه نون یوخ حساب در مدی
رمضان تک اوزاندی حرف مدا
اولدی ظاهر هزار جر نقیل
جزره منتظر قالوب ملا
شیخنا قومیه یاندی عمامه
نصفدن یانشیدی بالاتر
دیدی ای طفل حیا و ادب
کرم اولمور با شمدا اسکا
دید یکیم ایتمه سن سنه قدغن
بو عمده مهور کنا ه پیر ه

دیدی سن بعد ازین ای عزیز
کمشکو اولمیون قرائت سیز

طبع اطفال اعمه با بلی دور
که هنوز عقلی غیر کامل دور
اطلمدیلار درس وبخشدن دلتنگ
انلر بلرا استاده حیله ور
اینه آیتسکلدی وقت سحر
مکتبه بنکیه رهانستا دن
ایتدی که رحا ر

دیدیلر ای اوستاد دوراییم
سنه قربان اولایم جانیم
هم پکیدن بوکل یوزون زرد
کورنرون آخ نزر سازک
کوزندن اونک شوب اولوبدوق
علما هم بوکیه دکیدو بویوق
هرابکا

حیلهٔ شاگردان با معلم بیچاره

وار ایدی بر معلم دانا
او خود و ردی بچه نفر اطفال
درس اطفاله وقت اولردی
درس و تعلیم و بحث و مشق و سبق

خوش زبان خوش ادا و نکته سرا
مکتبی اولمشیدی مالامال
آنلاره چوق سیاست ایردی
طفل ایچون ناپسند دور الحق

هر برى كلدى نكتسبه بو صفت
ملانون جاننه سالوب وحشت

قوّه واهمه زیاده اولدی
وار ایكن او تنى صحیح بدن
لیك ملا كه حقّى اى اطفال
كوروتور منده وار علامت تب
اوره كيم ایلدو سماغه قالخیز
نسس كیدیم ایوده رختخوابه كیروم
ایلیون عورتیم اماله سنى
بنزه ویرودم بوبهشه نه جهلت
كنه باش اوسته ایلیرم تعلیم
صحتچون كیدون دعا ایلیون
تاكه نكتسبدن اولدیلار آزاد
دیدیلر جمله الحذا اى انام

ملانون ریكنى خوفدن سولدى
عاقبت ناخوش اولدى واهمه دن
بن بوكون خیلى اولمشم بیحال
ایچ سوزیوق سویوق دكوبدوكوب
دسبدندن قولا قلاریم سانچیز
اوزومه اولمه ش ایوه یتوروم
بلكه كیتسون اماله حاله منى
كرتاپام بن بو حالدن صحت
تو برم سزلر بو كونه یتیشیم
اكر اولدوم سنى شا ایلیون
آتیه یلر بربره بسا ركبا د
ملانون عمرنى تیز ایلدى تام

بیچاره ملا كسندی خانه ظرف
بولدا از قالمشدی اولا تلف

رختخوابه دوشندى یاتدى حریف | كون بكوندن وجودى اولدى ضعیف

كنه تا كروز ملكوب برجوی ن
ملانون كوزلز قورخوبدوكون
حسیر ایلر او فرقه زوباه
اوسته ده یاخوب جكو بلرآه
برسنا ناكه بالانذن انكلاردن
بربرینه شپرنده قوجا قلار سی

عاقبت وحشت
ملانى وقتيدن
واردنیادن ایدی رحلت

حساب بولدى خوجه
ای اوخول الغرب ایلدی واهمه دن
واهمه شوم دور مخرب تن
واهمه

واهمه اوسه شخصه سستو لى
قوه واهمه شیاطین دور
كورمیورسن كه شخص اولاندجنون
رفته رفته جنونه بدتر اولور
صانكه برشخص آنكا اولور پیدا
لیك خطا هرده یوحدو شخص دكر
ایدر هر برمقامده جرأت
خو فلاكر سحر سیون كلمتند

ایلر آنى هلاك اوزهو لى
واهمه جنتیانى بایه دین دور
واهمه غالب اولدی عقل زبون
قوّه واهمه معتور اولو ر
بربر ایله او لور بولاركو یا
واهمه ایلیوب او شخصه اثر
زهر ایچین حباب قیل شربت
كسوتزور ضعف معده اى دلبند

سنه بوباجرانى اطراد
كوش قلسن حكایت حكماء

حكایت حكماء در عهد اسكندر

واردور اسكندر عصرنده ایكى حكیم
انلاردن دوشدى چون بحثه سى
اول زهر بانى كتورده حجتله
هر نه مطلب كه قلدى بوعنوان
هرچه الزامه اولدیلار طالب
عاقبت شرط قلدى ایكى طبیب

ملك یونانده واجب التكریم
كه بندور زمانه حادثه سى
یعنى اول رقو ایدرده حكمتله
اول كتورده بونه كوزل برهان
برینه اولمدی برى غالب
هربر زهر ایلیون ترتیب

اولیدبیون زهرنى ایچیه یوادیون
تاوبرو داوده كیم اولیور مغلوبن
برابرنى حضرت ایكیدیه زیب
زهرحاضرقلوب ایچى حضیب
برابره ویرویر بهابت ایدیر
برابرنى زهرنى ایچیه جرأت ایدیر

بوبكیده زهر اولدرو عیبن آلون
پیكو دوز مقتض سى دورانیون
ایچه ساخو فتم نا فقد ن
قالكه او نشر دل صحیح بدن
اول برى ایچدى خوفدن شربت
واردنیادن ایكى رحلت

اوز اشیندن آنی قیاس ایتدی
وحشتندن زمانه دن کتدی

خطاب بولد خویش

حبفر ابرا حت روان پدر
صدف طبعبون ثمین کهرے
مبل اول دیر بهاردن مژده
فارسیده بو فردے بردانا

کل خوش خط گلستان پدر
ویرمه برکمیه بیان خبرے
خندنک خلقی اینه پژمرده
ایلیو بدور نصیحت ایله ادا

بلبلا مژده بهار بیار
خبر بد بیوم شوم کذار

حکایت خیز سولمز

وار دو بر حنیز سولمز نادان
دیدے بر شخص آنکا کیم مضطر
بر دعا ایله ای عزیز منه
هر نه کمنده وار لباس سفر

دیلنه خیر کلمیوب بر آن
ایدیورم من بو کون عراقه سفر
که سلامت کنه کلوم وطنه
سنه ویرم حجاز رو دوبن بکیر

دیدیکیم ایدی ویر منه بیهات
ایلیدون بلکه غوبت ایچره ذوات

حکایت نساج

داراب ... صفحا ... خنجر
دو خوذ ... برکوزل ...
دو فوز ... بر نو ... جوب زخمت
در ... دیبا ... نقشندن زینت
باز ... بشاردن ... کیبنه لرین
فقدن ایتدی ظاهر ... بین

بر حکمت ... دیبا ... کرش ... جوان
در زمان وارنه قاللدے ...
در حساب ... صغیر و کبیر ...
نشه ... العوزیر ... بالید ...
نه ایشون با خلو ...
عرض قیلدے وزیر کا سلطان
حسن دور

یا خشیدور بو فنا شدن جامه
برے عرض ایتدی ایشه اوزنک
برے عرض ایتدی کالشه شرف
اهل مجلس اوکون صغیر و کبیر
دیدے اولیا ... شاه نیک سخن
دیدے استاد ایلیک تدبیر
حکه لرسن اولنده تا بو تر

یا راشور پادشاه ایلایه
که لونون چوق اولور قباسی قشنک
چوق کورلدور اولا بو زو لطافت
هر بر نوع کوستروب تدبیر
قوی سؤال ایلیک اهم استاذن
چو حکو زلدور که سا خلا نا بو جیر
کورونه اونده احسنق نا سوتر

تنکدل اولکد پادشاه جوان
اولکون قتلنه ویروب فرمان

قصه حضرت عیسا

برکون ایروح حضرت عیسی
بر مکاندان روان ایدردی کدز
او عزیز آنلارا دعا ایلدے
عرض قلدے اونا حواریلر
نا نسزه سویلدے تمامی سکا
ویده خرج ایلد اولار وارین
سنده خرج ایلدوم نه واریم واک

کلمه حق اونور پاک خدا
ویردیلر تحشش اونا یهودیلر
قلدے تحسین لر ثنا ایلدے
کاے اولان جمله عالمه رهبر
سن ایدرسن بو قومه خیر دعا
باطنون ظاهر ایتدیے آثارین
یو خ خزف در شاهوار یم واکم

وقعه هارون شعرا

کلدے هارون ایچون ایکی شاعر
... فقره ... الیبوب ظاهر
... وزد اوله سعد
بو ایدے ... فعل ... خدا
که اولور ...

فردنا بنده ... که عیان
که بیهرده اولور یا ما ... ماهان
شاعر او که او ... ار
رحمت قلدے بین عدد دینار
شاعر نانیه ایم ایتک عطا
اولنون تصفیه اوکان سخا

الخ

ابل بزم اولدی بو ایشه حیران — دیدیلر الخلیفه دوران
بر دو سخا ده کیم بو ایکی کلام — پس ندن اولدی مختلف نظام
دیدیکیم شخص اوله خوش طینت — باخشلقدان مدام ایدر صحبت
وار ایدی طینتینده چونکه صفا — باخشیلق فرودین ایلدی اودا
اول بریده یاما ملوق اولدی نهان — او دوکیم سویلدی یامانه یمان

صفت صاحب کلام دوسوز
باطن آثارینه تمام دوسوز

واقعه شاه سنجان

بو خوده کوردی شاه سنجرنی — کرتوکولدی تمام دندانی
بر معبردن آنی ایتدی سؤال — دیدی ای پادشاه عرش جلال
بولکه دندانلر سنه اولادو — بله یازمش کتابده استاد
اوله جکدر سنون چوق اولادون — نچه چکر عرشه آه و فریادون
دیدی شه بیله دورد کل بهتان — قتلنه ایلدی اونون فرمان
تند اولوب پادشاه دانشور — ایستدی بر معبر دیکر
بو معبردن ایتدی حال سؤال — دیدی ای پادشاه نیکو فال
کوردوکون خوابچون بودور تاویل — حق سنه لطف ایدویدر عمر طویل
چون بو رمزی ایشتدی شاه جوان — ویردی بو شخصه خلعت الوان

دیدیلر بو ایشه زینین و زمن
صادر اولدی عجیبه ایش نمدن
هر معبر که حالی ایتدی بیان
بویلدون بیله دورد کل بهتان
بری قاتی ایلدون غلطان
بری صنعت ایلدون احسان

ویدی ای ار او ایکی مرد و نبر
بو خوابی سخنی نیله بیله تعبیر
لیک او ایکی شخصدن نا وارن
سوزی بر پرده ده شرح بیان
بنده او ایکی ایلدی تعبیر
صوکره ایله قلمده هم

سوزی لازمدر شخص ایله دیسون
که طبیعت او سوزدن اینجنون

نصیحت بر ولد خویش

جعفر ابسیط حیدر کرار — مردلک شیوه سنده اول هشیار
کشیلک دار دور اکر سنده — اولمه عیب زنانه جوینده
ناقص العقلدر کروه نسا — اولمه ناقص عیبنه جویا
او اولان جمله کاینات رسول — بویوروب انهن ناقصات العقول
اورکه لرعورتنی ایله ذم — شیشه خلقه آتمه سنک ستم
ایچمه نامحرمه یا ندو نظر — نهی ایدویدر جناب پیغمبر
ایلمه اوزکه عورتین تهمت — کذب و بهتانه ایلمه عادت
سنه محتاج ایدویدر عورت حق — ایتمه محتاج جوه غضب ناحق
فی المثل عورتونده اوله خطا — ایلمه خلق آرا آنی رسوا
طلبوه کلمه خطا لی پسند — رد قیل ویر طلاقین بغیر زند
پرده نشین آچمه ضبط قیل اسرار — آچمیون تاکه پرده وی ستار

نجه کیم بو حکایت زیبا
سنه بو ماجرانی ایلر ادا

واقعه مرد یکه بزن — خود طلاق داده بود

دیرکه بر شخص عورتنه طلاق
ویر ... اندان حدودندی
وحین اندان ...
دیکرا و شخص اسفید و در
عسیبدور ... نکرا
بیله پیغمبر ... بقتر
عود شیمیر جمینی ...

چلما سائل بو ... لدن حکمت
بو حکایتدن ... بر مذنت
کنکار بر شخص دیکره
کنه بوصوردسه اول زن
دیکر ایدویت ... اولمه فیچندن
اولکه ... اولعورت
بر شخص دیکره قسمت
نیچون

جنتیا زنلیین اکر عورت … کوزوسون نور سے ایله چوق دقت

تا کر تقابل تک او مکاره … چکمون نعشوسے سنون داره

حکایت زن مرد تقابل

چکدسے بر پادشاه خونخوازه … عسسه بیله اولدے فرمانے

دررده قالسون اول ذاطینت … آیا را نعشیے کرآچوب برکس

اتفاقا عسس ایدر غفلت … اولور آکاه تا که مرد عسس

دولانوب جوپلرسے اوشام سیاه … پتوشوب ایلدے اوودم دقت

دیدے ای نازنین کلرجنار … ای لبون ظلمت ایچره آبحیات

چوخ تعجبدور ایسے اندام … سن ملک سنمے ای پریصورت

لیله القدر ردور مکرکه بو شب … برنفر دزد مسفدسے دازه

که اولا او چکچه نکه بانے … اورکه لر آنداان ایسون عبرت

چکلور آندان او ترسے داره عسس … نعشیے عیارلر ایدر سرقت

داغلور جستجو ایچون هرکس … بر ایشلق کورر عسس ناکاه

کوردے قبراوسته برکوزل عورت … ای شب داجه مهر پرانوار

ایورون ریزه ریزه قندو نبات … منصف شبده طلوع ماه تمام

یا انوب کوکدن آیه رحمت … یره کوکدن نزول ایدوب کوکب

دیکه تزویجه ایلمکن رغبت … بنج ملک بوق دکل نه ملت
بویوروب امتم فلون تزویج … دین اسلامه آرتورون تزویج
یرده تزویجه بعضیا داولون … حشرده امتم زیاده اولسون

نه ایچون سن طلا قنی ویردون … آنده آیا نه بد عمل کوردون
دید یکیم ای برادر نادان … صورو دوغون علیب ناروادن اوطان
اوکیدوب اوزکیه اولوبدر زن … صورو شور سن عزیبه سوزسندن
سن اسنه غیر صحبتین داشنیم … اوزکه نون عیب عورتین داشنیم

صوروما خواموش اول بو صحبتدن … خوف قیل ذلت قیامتدن

خطاب بر ولد خویش

ای پسر کهر زنان جهان … ارسنون مرکنه اولور نکران
دوشر اوشوم بو تمنا یه … که کیده شاید آندان اعلایه
ایتمه هرساده روجوانه نظر … بو بنه کاش اولا دیرشوهر
نه کوزل بوغ چکوب بناکوش … منی هرشب چکیدسے آغوشه
اوودو کیم ایتدی قادرعلام … مردبیکانه نه زنانه حرام
خوش دکل کرچه مرد عورت ینز … فعل بوخدور حیا ند احکمت بیز
لیک لازمدر ایلمک دقت … عورت اولمز رجاله هرعورت
زن کرک خاندان عصمتدن … اهل تقوے و اهل عفتدن
چو خدا حسن و جاله ایتمه نظر … سنے آلا تماسون زر وزیور
بوعمل سنت مؤکدر دور … رونق دین پاک احمد دور

دشمنون چو جلوے بها بیدور … اولیه ده بقط قتحا دیم دور
اندوه جلیه ودر نفجی شبر … نوع ایله اول زیاده ایدی
حدیث وجب حوخدو بوبا بده … پیغمبر اوغول تا شودو بد …

خبر

دیگر ایشن قبول من الانام
هرکیجه قوینمه ...ی سالانام
دیر سامن راجنیم دسالیم ...
دور دولار اولمغه روا زراه
اوچونون تاکه قاضی عقد نکاح
ایلیون اولارا لواز مباح

الیقلان تیر جلیقتی ماهی
یوخسه سن کن پر یلرون شاهی

بو تنجید ورآیت فرخار — نصف شب سویلیه بوبکا ندانه وار
آچدی گفتار لب اوره صورت — نقطه‌نی قشلدی قابل قسمت
وهمنین آچدی اولغرشته نهاد — سوزلری بو خدان ایلدی ایجاد
دیدیکیم بو مزار یدور اریمون — اول یوزی کل ناصیه‌سو بریمون
ایلمشدوک بونو علم پیمان — کیکه اوله قبا فجه دالدا قالان
همیون جنت آخره رغبت — اولسون اونکه شوهره عورت
ایکد اوچون دکل که بو فاضل — رحمت ایرده اولوب واصل
من فرا زنده شمع یا مذور وارم — یاریمون رو حنی انیا مذور وارم
دیدی ای نازنین حور لقا — عاین بدعنده هیدوکون سودا
بو قدر کیم جهانده وار عورت — نالسنه یوز ویروب بو کیفیت
عورتی فوت اولنده نا کیشی — بربیان ایله کیم دوتوب بو ایشی
بو قدر نازنینم اولمه عوام — سن ایدن امره کیم ایدوب اقدام
یو حذو بوبندان شرلعیتون خبری — قوی الوندن بو نخل بی‌ثمری

کشی اولدا اوعکیمز اعوادت
...

ویدی عورت که ایرشید جوان
کیمدور آخیر سن حز ینی آلان

بو قدر کنیسید اول کمراه
ناکهان چکدی اونعیس ایراه
دونکه بنت خیا لنه عسدون
ویدی حیف اکه یندقالدیون
اولشم شاه ایلیور قاره
چکه جکدن شه سجنی واره
دیگ

آلدی اولعور ن جوان عیس
بونیجه واقف اولکدیریس
یار نیان اولیسی اونعیس
یرکیدن ظاهر اولکدیچو قانار و
یتیشوب یاروپنهاسی تمام
ویدیر قبیل حبستبون اعلام

ویدی آیا مذورکناه سنه — کر غضب ایلیو بدوشاه سنه
دیدی بروزدی شاه خونخوار — حکم ایدوب جکدیلر بوکون داره
وار ده اوجکیجه قالایدی کرک — من ایدیم پاسبان اونا بیلک
ایلدیم غفلت اولمدیم اشیار — بو کیجه یتیشدی اوغورلار دیلار
آختا رور دوم او یتیشدی ای یار — سنه اولدوم بو سرزمینده دچار
ویدی عورت بو شیدن ایلیه عم — وار دو هر زخمه برکوزل مرهم
کل چخا ردا خ لونی مزاردن — آپاره آسس پادشاه دارندن
سنبنون ییلته واراو خشاری — کیم ملوبر هپله نازکث اسراری
ویدی بو فکر بکره صدا حسن — که قوتاردون منی بو محنتدن
قازدی قبری چخاردی تقلالی — کوردی وار دور لوبونده تقالی
ویدی ای نازنین دوزلمدی حال — اولیجوان ایدی لونده وار تقال
دیدی بو سهلدور تاپوب بتمرحن — اوردی ویدیدن غلاری اولدی بیاحن
قرخدی سقال بیتشدی اوزمان — اولدی قرخ یاشنده فلکدجوان
آپاروب چکدی کیجه دار عیس — که کونوز فرق ایتمدی برکس
ملتون اوچکو نیجون اولدی تمام — آچدیلار دفن قلدیلار اخشام

بکجه ایلقیر دولا ندیلار خوشحال
شادمان بالغدو والاصال

دیدیکیمن ایدن زمانه اوقا
دفن ایدون دریمون منه حرات
۸ ز یمدن کم قاسمال وریل
تابیلیم دارم عورتمه حلال
سیوروون همیشون بجق عدا
نقالی اول ایسو
چکمون

عورته عثمت دائم زایدی
۸ نه عورت دیگر بتمزایدی
جمع قلمشدر کتاب روان
آ و قونیلسه مکر زنان
پنچه دقت گرز ده دنیاده
ایلسه جمع مکر نسوانی

حکمیون نتشهیه منیم داره
ویدیلر کیم نه دار نه بغتال

قرخاسون سقالیم اوتکاره
ایده تقریر آنلارا احوال

ایلدی شرح ماجرانی تمام
قالدی مبهوت جمله خاصله عام

خطاب بروله خود

حضرت انبیاده لوح و پاک ضمیر
سوره یوسفده ایچره مکر زنان
بولکه قرآن آراخدای علیم
مکر شیطانه حق سایوبدر ضعیف
آدمی اول نعیم ولعنتدن
زن ویروب مجتبایه زهرخا
چوق بوبوک مکرا اولدیکی مکر زنان

بولکه وار دور زنانده چوق تدبیر
اوخوسونلر آنی اولوب بیان
بویوروب انّ کیدکن عظیم
مکر نسوان ایله قلوب حقیف
زن خجار دوبدو باغ جنتدن
مرتضا مکر زندن اولدی فنا
زنه شاکر ذو مکر ده شیطان

مکر زن چوق ایوه قلوب ویران
مکر زن چوخلاری قویوب گریان

وقعه صاحب جامع التمثیل ور مکر زنان

وار ایدی بر مصنف عاقل
سویلر ایدی همیشه اول دانا

علم دریاسی مرشد و کامل
ناقص العقلدر گروه نسا

نغز خنده اول ارشبا
سبزه زار
دیدی که بیسید بحر عورت
فنا قوه تا که
حیدرده مهانه لانفی حرمت
علنده راحت کیمی مهان
دوپ دوروب آچوده جانلون جابین
کوز دیکیم

کوردیکیم اولجمیله دور ن
طور آداب ورسم مهانه
دیده فاضل اوناکه ایعورت
سن بو مهان نواز لق کارین
دیده پیغمبر مکرم دن
مصطفا اول رسول پاک سرشت
کیمکه مهانه ایلیه اکرام
واسخی بولکیم بو بوزر محققدور
داسخی تقریر ایدوب که اهل یزگ
برایوه کلک بر قوناق اکر
چون ایشتدی بو سوزلری فاضل
او کیجه فاضل بلند جناب
صورتی عورت که بو کتاب مذور
با خدی فاضل او عورته گلدی
مجمع حیله اولنتا دور بو

اوبوزی گل او سرو غنچه دهان
سیز بالجمله بوخدو بغضانه
بو قدر ایلدون منه حرمت
کمدن اوکرنمو سن قیل طماریین
حلف بی قرین آدم دن
دیدی مها مذور دلیل بهشت
اول سبیله ایدر بهشته خرام
مرد مهمان هدیه حقدور
هر کس اوز رزقنی تناول ایدر
بول اونون روزیسی قباقجه کلر
کوردی عقلین اوعورتین کامل
آچوب آهسته دن اوخوردی کتاب
چوق باطور سن بو کتاب مذور
دیدی بوکتاب مشکلدر
اهتیشم جمع ای بهشتی رو

بولدی کیم جمع ایدوبدو مکر زنان
اولدی خندان او سرو غنچه دهان

دیدیکیم ای بوال الصف عاقل
سن عجب ایمه اولیمن غافل
ایلی سن ایلدوم آنی خضدل
کرلیدو بو جا خرابدیر ایوبال
کلوب اوچور آب ادبی
آچدوب کتبه دوستا

اول

عهد ایلسندن بو امر دن اولانا
کلیوب بکیم تاکه وار دنیا
بو قدر بو دو بوم کوتوردون سن
بو کورک ایلمور اودریادن
مارد ایکم ظ ۸ اولدی مکر زنان
اورد عاجز ذو مکر دن شیطان
مکر

مکر نسوانده خدای علیم / بویوروب ان کیدکن عظیم

حکمه زحمت ذخی بو چانچون / عمروے صرف ایله عبادچون

مکر نسوانه بو خدو قدو حصار / بو خیالندن ایله استغفار

چون بو تقریرے اتیدی فاضل کوش / قالدے مبهوت سوزدن اولدی خموش

خوابدن اولدی صبح چون بیدار / کلدے اول نازنین کلرخسار

اتیدے مها ننه نوازش شکر / دیدے بو فاضل حمیده سیر

بیتیورسن که حیله زندن / سنه بر قدر ایلیوم روشن

ایده سن تا یقین که مکر زنان / بحر دورلیک بحر بی پایان

ایده سن بو کتابوے برایم / اوزیوے صانمه فاضل اعلم

دیدے ای نازنین کلرخسار / ملدوکون مکر دور ایله اظهار

دوردے تا که ایاقه اولعورت / اوز ینه کتدی ایلیدے زینت

ایکی زلف عنبرین شانه / کیمکه کورسه اولوردے دیوانه

کوزنه سرمه چکدے تا اولماه / فاصلون روزکارین ایتدی سیاه

اولدی پیرایه دن لطافتی چوخ / اکر بے قاشی کمان و کرکے اوخ

کیدے اولشوخ جامه الوان / قلدے طاووس مست تک جولان

فاصله کلدے وردے تا که سلام / خالنی قلدے دانه زلفنی دام

قیلدے نازو کرشمه غنج و دلال / اولدے طوطے کمے نطقینه مقال
لبنون دوره کتدی تا جانین / فاضلون آلدے صبر و قرارین
دیدے فاضل که [illegible] / سنه قربان اولیوم سن [illegible]

[illegible] / لطافتده کوردیم [illegible]
اوللا جانیم [illegible] قربان / ایکی چشم سیاه [illegible]
بونه چشم [illegible] / وعده [illegible]

ایو صالون بهشت و حجره‌نی / وقنا ربنا عذاب النار

کوروے عورت که شیخ علامه / زلفنه کورچکین دوشوب دامه

دیدے ای فاضل نکو منظر / بو نه سوز دور نه بوز ویروبدو مکر

سنکیمی شخص عاقل و دانا / اوزنی ایلمز عشقده رسوا

سنکیمی صاحب کتاب اولان / که بازار هر زمانده مکر زنان

صبر ایدر بیله بیقرار اولمز / عورته چونکه اعتبار اولمز

دیکه ایدیر فرشته عذار / دخی یوقدی سنده صبر و قرار

کتدے صبریم داخی قراریم یوخ / عاشقم عاشق اختیاریم یوخ

بوکیجه فکر و بیله ای دلدار / صبحه تک کوزلریم قالوب بیدار

چاره قیل کتسدے جنت رنگم / کتدے یوزار و بیقرار لهدن

دوروبن فاضل او کلرخسار / حکدے خلوت اوطاقه دوتدی قرار

فاضله ایلر ایدے عشوه و ناز / ناگهان ایلدے کنیز آواز

دیدے ایخانم بهشت لقا / اول خبردار کیم کلور آقا

اضطراب ایله دوردی اول دلبر / ار کلیسین چخارتدے چارچتر

اوزنی چکدے بر کناره اودم / کوردے بو حاله فاضل کرم

دیدے ای نازنین مذور بیله حال / کاولوسن نیله مضطرب احوال

دیدے او [illegible] / [illegible]
[illegible] / [illegible]
[illegible] / [illegible]

بوکدچون [illegible] فاضل [illegible] / اولوبن برک بیدمک [illegible]
[illegible] / دیدی بر چاره بیلیوم [illegible]
[illegible] صندوقه اولکلن [illegible] / [illegible]

گیردی صندوقه فاضل دانا — ایلدی قفل دلبر زیبا
شوهرین دوردی ایتدی استقبال — بربرین گوردیلر اوله یار خوشحال
گلشوب اوکلرله کیشی راحت — ایتدی صندوقه بکینه اول عورت
ایتدیلر نوع نوع صحبتلر — عشوه لر نازلر طرز فتنلر
تا که صندوقده اول پر رخسار — پتر دوب ذکر محبوب شعار
ای مایزان کید شیخ علامه — دوکموشسن مکر ایله عجب دامه
دیدی شوهر نه سوزدر بو عورت — گوروروم سنده سن عجب حالت
دیدی دون گیجه بر غریب جوان — گلوبن ناگهان بنه مهمان
اولکه مقصدور ایدی ایویده طعام — ایلدیم اولغیچون انجام
صاحب علم و مرد فاضلیدی — بو جوزدی یغضی شخص کاملیدی
بر ده گوردوم که برکتابه یاخود — بله آهسته دن اونی اوخوبور
ویدیم ای شیخ بو کتاب ندر — ایمیوشسن بزرک خواب ندر

دیدی بو برکتاب ندر زینا
بوندن ایتمشم اوزوم انشا

ایتمشم جمع حیله نسوان — بو کتاب بو ندر اودی مکر زنان
ایلکه بو کلامی ایتدوم گوش — دوعزو سیئی غیرتیم گیتوردی جوش
دیدیم ای شخص حیله نسوان — بحر دور لیک بحری پایان

نقد عمرکم دوربو نقل طول دراز
یازمن گر بوز ایل تمام اولماز
کلمه سن عهده سندن اولکارون
چلکمسنک رنج چشم بیلرون
بنه ایتدی سن غم اول دانا
سنی اتخذی دوغرو سیدی اودا

٤

دیدیم اشیدیسن ایا فاجر
سنده بکمیه ایدوم سن جابر
سن تاکه مکر نسوانی
گوردیسن بو قدر هیچ پایانی
بوده سن بو قدر دوم الیدوم زیور
اونده ده دوردوم اوتدوم گوشوار
زور بر گلدیلم
سنی

سنی گوردکجه بو حسن و طلعتله — بونز اگستله بو وجا هتیله
گیتدی آرام و اختیاری اونون — قالمدی صبر نه قراری اونون
ایلدیم جلوتون سرنجا مین — سندن ایستردی تا آلا کامین
سندن ایلردی گوزونی خرم — سن گلوب علیشن ایلدون برهم
نه صندوقدن اودا انشور — ایشیدوردی بو سوزلری یکسر
خوفدن قاچدی رنگ رخساری — لیک ایچمزدی ناله وزاری

دیدی شوهر بولار طرفه ندور
دیدی نه تا جسر صد قندور

بولرم گفتگوی بهتان من — که بالا نجی عذابه دوردشمن
بن سنه هیچ ربالان دیمشم — یا سنه بر طرز افت ایلمشیم
ویدیسن یا روادور او بدبنیان — که ایدوم قانینه آنی غلطان
تا روادور سویله اول نمک حرام — که ایویده گلوب یبویدو طعام
قصد ایدوبدور سنیم پس عورتیمه — بخه دکمز بو امر غیرتیمه
سن آنی اولدوروم گرک ازان — اوزکه ایدوه اگر ارلاحجان
بیز با نه خیانت ایلیون — هیچکس بیله جرأت ایلیون
غیظله دوردی چکدی شمشیرین — صاعقه بر شرر قردی زنجیرین
دیدی عورت که ایله صبر ایار — کیمیتو ندور اورا قه اول اوبار

سن گلمن وقت جانشدی اول نقاش
آرتی صندوقه اتمشم داخل
دایردی عورتی گلدی کسیر الکان
آچدیلر قاپیه ایلدی غلطان
فاضلدن قورخودان قاچدی اوتاره
بکبه مش بول نانورده تونا نه

انخا قالمشیدی اول عورت
چکمشدی خناق بر مدت
نه بو غالب اولوبدی نه عورت
اودنا ویرد سنگلید بار عمت
دیدکیا دست ایلدی نالیدن
سنین غالب اولمشم الکان
ارمون

ارینوفنا دیندن که دوشدی جناق / آنده یلیدن [illegible] اول سرساق
دیگر حقا که چو حذو مکر زنان / سنده شاگرد اولالر کی شیطان
فاقلیدسی دخی که او مضطر / که بو مکرنده وار دو مکر دگر
دیدیکه ای حیلهٔ دوران / ننی بخشی آیار موسان الان
دیدوکون سوزلره اینامدوم سن / سهو یه کورکه دوغری صانمدوم
ایله مولدی خناق ایچون عورت / ایلیوب دور بو نوعیله صحبت
دیدی نسب دور کتور شراب و طعام / اکل ایدک نیلاتاق کچور خمام
ماحضر ایتدی حاضر اول دلبر / ید یلر یاتدیلار چون اولدی سحر
شوهری اولدی عازم حمام / آچدی صندوقی شیخه ویردی سلام
دیدیکیم دور ایاقه یا فاضل / اوزره یخ صانمه مرشد و کامل
دیمه هرکز کیم الحکیم زمان / ناقص العقل دور کروه زنان
دخی کت قیل کتابوی برهم / قویمه بو وادیه ملایه قدم
سنکی شیخ و فاضل و کامل / اوزره دی دامه سالدون [illegible]
کوشش ایدردو نجه ماجرای تمام / اریمه یبر ایلدوم اعلام
عنبر تندن ایتوردی تدبیرن / قیلدوه جکدی تا که [illegible] شیرین
آنی اول نجه اینامدوردوم / صوره دن باشی دولاندوردوم
سنی کندوم اوتوم ایاقلنه تا / کنه ویردوم دوندب نجات سکا

وقعهٔ عربیکه زن خودرا ماکانه دید

بر عرب کوردی عورتلنی تکر / سحقنی ایکیسی ایله هم بستر
چکدی تیغ آنلاری هلاک ایتدی / کیجه کوچدی او قریه دن کیتدی
دوردی اول ایل ایچره غیرتدن / وار ایدی بر قزی او عورتدن
کوتوروب اول قزی هم اولدی روان / صبح وقتنده برجای اولدی عیان
کیجهدی ناقه سودن ایکدی رم / عرب چون حالیتی ایدوب درهم
دیدی قز صبر ایدیا ایتا / چکدی فلان ناقهنی قباقه کرتا
عزم ایدوب اول قباغیجه کتدن / انکا یا جنون بونا قدر اولدون
عرب اول کفتکوی ایتدی عمل / کیجه بلورسونی دیردی بطلب اول
دیدی یا بنت سن بو احواله / نجه بلدون بونی ایله حاله
دیدی بو ناقه نون آناسی ایم / کورمشم سودن ایتیردی رم
تاکه بو صحبتی ایشتدی عرب / شعله ور اولدی نار قهر و غضب

قزنی قانه ایدوب غلطان
دیدی سن هم او نون کبی اوله سن

حکایت ظهور کردن درویش مستجاب الدعوه در بغداد زمان حجاج بن یوسف

بر دعاسی قبول اولان درویش / سالدی بغداد شهرنه تشویش

عورتنون [illegible] اولمزدی [illegible]
[illegible] فلاتی اوزجیلک [illegible]
[illegible]

[illegible] شیطان دخی [illegible]
[illegible] فاضل [illegible]

وقعه حکایت

[illegible] قبول [illegible]
[illegible] دعاسی [illegible]
دیکر قبل بر دعاسی [illegible]
الکونتدوری [illegible]
جمهدن حاجی [illegible]

دیکر حجاج [illegible]
[illegible] نه بد دعا دور بو
[illegible] بوبر دعاسا [illegible]
[illegible] نه محنتن [illegible]
سن اولوب [illegible]
[illegible] جهان اولور آزاد

نه کرکدور سنه بو تخت وبو تاج / کر اولوب پایمال هر محتاج

مردم آزارلق یمان ایشدور / بیله قالمقدن زدلکون خوشدور

سؤال پادشاه ظالم از عالم وجواب او

دیدی بر اهل علمه بر ظالم / حکامی اولان شرع سرّنه عالم

سنم ایچون بو نیوز عبادتدن / هانسی فضلدو جمله طاعتدن

دیدی ای پادشاه ظلم شتاب / سنه فضلدو هر بر ایشدن خواب

تا یاتان وقته هلاک کردار / کورمیه خلق بر نفس آزار

پادشهلرده عدل احسندور / فتنه نون یاتمقی محسّندور

حکایت قریهٔ همدان

همدان اولکه سنده خود الان / وار دو بر قریه خلقی چوق نادان

نجه وار بزده قریهٔ لاهیچ / لامعنای هیچ هیجده هیچ

بر ایل اولقوب قحط اطور باران / که قالورلار سفنیه وسرکردان

ایدر اولقوم زار جمعیّت / که کرک تا ربّه ویرک رشوت

تا بزه کوکدن اندیره باران / بر قدر سیم وزر قلوب سامان

با عنیوب دستماله سیم وزری / ویردیلر کدخدایه سیم وزری

کدخدا عازم اولدی مولا
دوشدی بیچاره کوه وصحرایه
کزدی صحرانی زار وسرکردان
الله رشوت اوزری خداجویان
[illegible]
ناکهان بر سواره اولدی عیان

دیمه کیم [illegible]
رلیقو [illegible] مغضب
الده [illegible]
ایکی تا [illegible]
کوردیکیم اول [illegible]
ویردی خبر [illegible]

بیله فکر ایتدی کیم خدادور بو / دیدی حکیم دردیمه دوادور بو

بوکوروب سجده قلدی اولکودن / دیدی ای خالق زمین وزمن

مینه کوندردی بر بولوک فقرا / عرض ایدورلر که ای شه والا

بو قدر سیم وزردور رشوتمز / بو خار وبوندان فزونه قدرتمز

بزه باران رحمت ایله عطا / نار قحطیله یانمسون فقرا

اول الون اوسته جبرئیله قسم / او ایکی شوخ عزرائیله قسم

بزی رحمتدن ایلمه نومید / قفل مقصوده شفقتوندو کلید

بولدوکیم عقل بو خدو مختصری / الدی ایتدی قبول سیم وزری

دیدی اولکه قبول رشوتوز / یاخشی نیتدو قورخمه ایتوز

بو کلن جمعه بی قصور وبی کمان / سیزه انزال ایدرم باران

شاد اولوب کلدی اول فقیر سحر / ویردی بو ماجرانی خلقه خبر

دیدی کوردوم خدای عرش برین / التون اوسته جبرئیل امین

ایکی عزرائیلی یانندا عیان / تیز چنکال وآهنین دندان

کوردیکیم سجده ایلدوم بنیاد / ایلدوم رشوتمی پیش نهاد

کرچه بر تحفه محقر ایدی / لیک اکرامیله قبول ایلدی

روز جمعه اولسنج جان
[illegible] وعده [illegible]
از قضا [illegible]
نفع اولدی [illegible]
قحط [illegible]
خلق [illegible]

دیدیلر اول [illegible]
تا [illegible]
[illegible]
دیدسن [illegible]

کوردیکم ایشتار اولوب پنهان
برزمان قالدی والده حیران
دوشدی عیارا دونوب ایاقچینه
حولسینه کیچرساکاه صاتقینه
عرض قلدی که ای خرشته لقا
جانم اولسون فدا قدملره

در ذم ساده لوحی و موعظه بر ولد خود

ای اوغول اولمه چو خنده ساده صحن — تا سنه مردوم ایلیه تذویر
خلق اولوب مکر و حیله ده کامل — ساده لوح اولمه سنده بیغافل
زیرک اول بخشیه یمان ایلمه — خلقدن چو خدا به گمان اولمه
هر سوزه یوقیله ایلمه باور — وار دنیاده آرزو دوغری خبر
چو حذو دنیاده مرد حیله شعار — ظاهری ساده دل اوزری عیار
ست لاعقل ایلمه اشیار ادل — خلقدن اوضاعنه خبردار اول

نجه کیم بو حکایت زیبا
سنه بو ماجرانی ایلرادا

حکایت مرد ساده لوح برکی

بر نفر شخص ساده بر کت — شهردن گلدی گیردی بر اتیک
گلدی فنا برین اولدی راه روان — ایکی عیار ناکه اولدی عیان
بریسی دوندی صحبتنه آنی — آچدی بول ادسته نقل طولانی
بریسی ایکدن آلدی فناری — ساتدی اوزباشنه بوز افاری
دوشدی دلنجه آلتون اوکدروان — بو ایله بلدیکم گلور خیسوان
گلدی اول ایکی آپار روی دوان — ایلدی رطوبیده پنهان
برقدر راه گتدی اوساده — والله باخدی براوآشناده

سن زخوش بن شخص ورلان حسن
سن بو چنه کیم سیاحت بسن
خضرسن یوقسه آدم ایدی بر
دیدی سن اقبال بکیم ایدیم
سنده بکیم برجاخ ادام
وار ایدی منده بر جاخ بدلم
شهید دوم اوسته قایده
گلمه

گلسه سودن کنیدر دستیز اوددونا — گونده نوکرلریم دوکوب بودونا
گونده یوز بول اور رار دیبلا رزد گنگ — ساغر بیسه سر سبز اولوب دوگنگ
نه طوطاره چولی نه آرپاسی — گوربیوب آرپا هیچ توربا سی
کیجه گر گوره گوکده کاهکشان — ایونونه چنو اوبوروده سامان
گوربیوب آخور بنده هرگز جو — داله یا جبر داغی ایلانه جدو
لیکه زحمتله دردناک اولدی — او گاره عاقبت هلاک اولدی
یوگانا چون تها ندا جندا — بنی امیشدی ایلکب ای آغا
بنجه اللّه دوگیم بو حالتیله — ایکیدیم هزار زحمت ایله
سنکه الدن عنیم حشر بدیریم — سندن اقباله دوندی ادبارم
سن گرگن آلدون گنه کاری — عفو ایده بو تدورکسنا امی تابجی
گنه لطف ایتده صورت انسان — اولدوم نهان بغیرشته نشان
سنه سن آید زر خرید تولم — قول دین قول اوغول دسم اوغولم
دیکه او ساده دل که الحیوان — چون سنی عفو ایدوب خدای جهان
گنه دیردی انسلکی صورتو ی — لطف قلدی همان فراستوی
گیت سنی بنده ایلدوم آزاد — ایمه براشکه داخ بیداد
آلدی فناری رها قلدی — اونا عیار چوق دعا قلدی
دیدی یارب عزیز حرمتنه — خر احیاسنون کرامتنه

کیت کوردوم حق حضرت علی
سنی بتخشش تبدون سو لا
اول دیب گوزله صبح اولدی عیان
دوبوب انجه خلیل اولسه جهان
گنه نهکام صبح اول دهقان
ایکیب آتی قاه اولدی شهره روان

گنه شهره چوره گوردی اولونی
صاتیلور او لیک اولکی دلال
گیدوب اول ایلکون قبا قیمته
دیدی ای عزیز قوتوب قلادینه
آدمیدون دونن کیسن ایلمک
گنه الدن بوکون بچون ایلمک
گلمه

حکایت خروس وشغال

صبح وقتنده بر قوجا شغال / آچلوق ایتمشیدی چوق آنی بیچال

کوردی گیجه بر خروس ریکتین سیر / ایلیوربر آغاجدا قوقولی قو

صوردی او حقّال اول خروس نه‌دار / دیدی وقت نماز دور اذکار

بو شعار اودسته مین اوذان ویرورم / خلقه صبح اولدی عینن نشان ویرورم

دیدی گیجم ای خروس خوش آواز / دوشدی شاید قلاق خدایه نماز

دیدی بس قوی اما میز کلسون / واجب الاحترام امیز کلسون

دیدی کیمدور امام بوی ای زیرک / دیدی گیدی بجره روزبا قتله کوپک

دیدی بس من گیدوم بولا تو طرف / دشمنا زیم سینم اولوبدو تلف

کوپک آدین ایشتکین شغال / خوفدن دورمدی قاچوب فی الحال

نصیحت بر ولد خود در نمامی

ای اوغول اولمه خلق آرا نمام / اولدیک نمام کیمه ذاتی حرام

اولمه نمام ایتها ی عظیم / دیدی نمامی حق عیش ورنیم

مرد نمامه همنشین اولمه / الحاصل اول مذبذبین اولمه

نه قلمش جناب پیغمبر / دیدی بوندان اونا آپارمه خبر

خلق اندرسه یانونده گفتاری / قدر مقدور ساخلا اسراری

تمیز بحث اولکندو عینی خبر
یالان اودروغدن دوشر بهتر
کذب وبهتان ایله عادت
خبر اودن ایتمش قیل نفرت
نیع اول امره اهل ایمان اول
اولکه شیطان ایش انسان اول

حکایت شیطان اسنی وشیطان اجنبی

کوینکه بر مرد کبیر بکمش شیطان
براو چوق بقعه دن باخوب نیهان
روز ادور

روز ادوار باشنه چکوبهر دم / دیدی ایدی دشمن سنه آدم

نه شغولسن بوبرده نه دار / دیدی آهسته ایله کیم گفتار

نیچه کونلر دو چکمشم زحمت / تا پشام ار کشیله بر عورت

ایتمشم آغاری بوکون اعزاز / که بودور انه وده ایدکه زنا

از قالوب ایلری تمام اولسون / دیدی بو اوسنه حرام اولسون

آرودسی قویموسان عبث شیطان / دوتدو قوت ار سن شیطاندن اوتان

نیچه کون زحمتوندن ایرسوا / ایده حک آخرایکی نفس زنا

نه هنر دور بونه رشا و مقدور / سنه بو بایر خجالت دور

کورمن ایلوسنه نه ایش تمام ایدیم / سنه شیطان نلوقی حرام ایدیم

دیدی گیت قوجا قیم کوهدم باری / گندی اوسوم بر اوبا ساری

ایدی ایخان چوبانلو غلی نیه سی / گوررسیورسوز گلور تفنگ نیه سی

یزی اولدو بکه باقر نکلی / اتلا توب ال لیا نی چر مکلی

اتلار اچوق بمان ایلموسوز / ردنا قورد عینن بسیر لموسوز

بوناز آتا ده اولمسی ایچکه جنک / کمی خنجر کوتوردی کمی تفنگ

بونلار سی حاضر ایلیوب یکسر / اوبی قوتمه گندی ویردی خبر

ای با قرجلو خان چوبانلر گلور / بو بووق دیده تا نوز توکلور

اندیکه چوبان ارزانی
بوبابو نعمت سیز خبر عزل ایلر
سوز بی ایتوزکر بادر
گوندرون زنقر غفردان اوتن
اصیل الاو جینکه الدین الکاده
دور دیلر منظر او صحرا ده

١٣

دونده سی او یکون ار ایرچکنیر
عاقبت شغولیکه ساکن
جکیدیلر تیغ توکیدیلر چوق قان
یوز نفر قانه اولدیلار غلطان
گلکه سی اوطر دکوره دیکیم شیطان
بلا برایته باخوز الان
دیس

نه پدیه شان مصطفی نقصان
یا خشی ایلمک اوکورمه یامان

قصهٔ تاجر ایروان

برلغز ابرو اقنه یارزکان
حلنج ترغانه پنبه ایتدی روان

ویدی شیطانه اق ای بدنام	برزنا اولیوحب هنوز تمام
کورکه سن دوشدم نه افسانه	بویادوم عالمی بودم قانه
ویدی شیطان که اکسیغنه دوغا	بن کرکت بوبلاری ادم اغوا
تاکه کلسون وجوده ای بدنام	سکنی بر شریر نطفه حرام
که بله مصدرف داولسون	فتنه الخیز وبدنها داولسون

نجه سالقده والدینوی سن
هندوم اغوا وجوده کلدون سن

موعظه بر ولد خویش

ای اوغول خلقه سوئیلمه بهتان	یاخشیه بخشی اول یامانه یامان
صلده بخشی اوسه برنادان (دانا)	سن یمان دوریا یکت دکل زیبا
دوتالوم سن کلیدیدون بدبو	خلق سویلرکه عقبلنسر دور بو
سنه بر یاخشی کسه اولسه یالان	خلق آنی سویلمز یامان ایکان
یاخشیدور اول که اصل وبنیانه	سن یمان دورسین نه نقصانه
سن دیدوکنه دکل خلیفه عمر	عمره بوکلامدن نه ضرر
سن دیدوکنه دکل امام علی	اولمدی ضایع احترام علی

دیدیلر مصطفانه ساحردور
وار جنونه سفینه وشاعردور

اولکه یارار پنبه خلی رواج
آنی قلاجلب ایدوب اولبازارکان
پر بیش نفع ایدوب سیران
دیدی ای پنبه بیت عرض ادم
قوروه کندی حضرت خادم
باغ جانندن انیز نشنه خادم

پرپه سندن اولدی پیراهن	نه بدیه جامه سن شهیده کفن
ای اولان یوسف عزیزه قبا	چشم یعقوبه سندن آلدی ضیا
اوبری ایل کنه اوبازرگان	ایکی اولقدر پنبه ایتدی روان
از قضا نرخ پنبه اولدی کساد	پنبه علیشن ایلدی بربا د
کسدی خرانه سود وسرمایه	دوشدی سوداکر اوزکه سوداینه
دیدی ای پنبه ملیدم ثمر	سنده اولدیکی برشرافت اکر

سنی قویماز دیلارده کوتنه
چولغامازلار دی مرده ستنه

موعظه بر ولد خویش

جعفر الخبیثه جسمونه جانه	سعد یا نحس اولان کونه تانه
سعد اوکوندورکه کام اولاحاصل	اولاسن اوزمرادوه واصل
نحس اوکوندورکه قسمتون عمدو	سنه اولعاشر محرم دور
بر ینه نحس اولان کون ایدرانا	بر ینه سعد اولور وصل بوصب
پیله دور کاروبار جمله جهان	بر ینه سود اولور بر ینه زیان
بر ینه جزرمان اولور خرم	بر ینه اولزمان اولور ماتم

کیمه بر غده اهل ماتم دور
عید نوروز اوناماحرم دور

تمثیل

چاپشنه کونید یئنه تاجر
چاپ ایتوبشدی نایدی برتاجر
دوپ ایتوب تاجره بخش کوندوربو
ویدی تاجر بوکوندور بوئیمو

تحلک کوزوم بوکونده اهل
کوبونم کلک اولایدی پیله
تحیتون کوکسنده وار جنت
ایمر کلد سنه بوقدردو لت
بوکونه سنه تحقیق دیوب بر زیان
بوکونه جان ودل اولا قربان

ییسج عالمده اولمیوب بركون
عید نوروزدن بو بهتر دور
حق اولوب بشکلیم آچلدی دوکون
کر بوکون بطلیم مبتر دور

سؤال مردی ز علما

بر نفر اهل حال ایلدی سؤال
ندر علم نجومده رازیون
دیدی اول آفتاب علم نجوم
سنینسز علم بو خندور عالمده
دیدی ابز دسمانی ذات بروج
شرح ایدیدور منازل قمری
مرتضان که اسپهر کمال
وارمی تأثیری زهره وآیون
که اثر سیز دکل جهانه نجوم
نوردور علم قلب آدمده
برجه کوکب قلور نزول وعروج
واردر بو جمله کوکبون اثری

اولدوزه اندا ایچو بدو بار چند ا
کورکه و بنجند ندور سخنا

سوعظه لولده

ای اوغول صانمه اهل علمی ضعیف
بونی قرآن که ایلمز انکار
وار دور بركو نکه ایدر بركت
نقل ایدر کرکه شاه عرشجناب
برخبر دورکه فقیر وزبون
بول بو علم نجومی علم شریف
سچه آیاتدن اولور اظهار
سویلیوب بخش ستم خدا
دیدی کل منجم کذاب
صدق وکذبه وار احتمال بونون

خوددوتانی تم صحیحدور بونحسر
انکا وار لیک نحن دبحر
در تم ویله اولکن غوث حص
چونکه م ع مع وار نحن فاص
طق ددرچونکه حکم علم نجوم
بس دکلدر حقیقی معلوم

بعض اشیاده منجم اقیته دیکر
وکلدور حقیقت علیب ازونا
سبب وار بعض حکمنون اثری
منجم جون اوزودر احکامه
وار سخی ستاره امر وسرنجومی
ستدر یاتروه ... سمجی
وار

وار صعود وعطارددن شرف
بول هبوط زحده بخش خفی

مشتری باعث سعادتدور
هرنه کیم خوبی وبد اولور حادث
محتصر هرنه وار دو کوکبلر
حکمی اذن کردکار ایله
بولار اسباب حقدور قدرت
بو شریعت علمی حضرت ادریس
بولکه میراث انبیادور بو
نجه کیم بو حکایت ای ذی فن
اولدر قول منجمه کمره اه
زحلدن هر ایشی نحوستدور
اونا مریخ اولور همین باعث
واردور هر برینده ظرف اثر
که تأثیری اجتبا رایله
شرع علم اهم بونور محققدور
خلق حکمتده ایلیوب تدریس
ای اوغول علم اولیادور بو
سنه بو مطلبی ایدر روشن
بولکه کیمدور نجومدن آگاه

بولکه سرخیل صفیا کیمدور
واقف سر ماسوا کیمدور

بتیس منجم

هر کون اولدی سوار شیر خدا
بر منجم دوچار اولدی سحر
لله الحمد مردوانا سن
بر غزاوه چون اولشه والا
دیدی ایتسه چرخ پرخاشر
علم چرخنده شمش بیضا سن

قطب بن کشکرون کوکب دور
خیل انجم سپهره رکیبدور
سنه اکلیل چرخ تاج وار
آت نو دیده کوکب رشته حباب
سماورن کیم جهان بد انور بمن الله
تحفه لب کشندور
ایچر با

ای اولان کابا تدن افضل
جو محرب فلان اغول
سن سلیمان سن بر ساباه
شرط بردو وان بوسباه
سنده دورصو کوکب اشعرا
کوتر قتو سندن آل زنا

مهر روشتری سعادتسن
کوکب چرخ اوج رفعتسن

همو سن ای امیر حسن و بشر — نه یاان بخش کونده عزم سفر
نجم بخشن ایمیوبدو قران — بر سرتحذور بر کیوان
دیدی حیدر که سوبله سیم دبرن — ها نیی کوکب ایمیوبدو قران
شرح قیل سکه کوکب شعری — ها نیی منزلده ایمیوب نا و ا
دیله اظهار کیم فلان کوکب — ها نیی کوکبله مقتر ندوبوش
بو بیتیس او سپهر فضل و کمال — او منجمدن اتیدی خیلی سوال
قالدی حیران منجم دانا — سوبلیوب طمرم سن ایمیو لا
سن اوزون ده ضیع کواکبسن — صاحب مدحت و مناقبسن
بس او خورشید چرخ فتح و ظفر — دیردی اوز فهمی اوتخشه جبر
دیدی افواج زمره طاعتی — که بزیله اوتوب اولار یاغی
مردم کوفه و خوارجدر — خلقت ذاتی نار مارجدور
هادی اکلاروندو دوقوزمین — جمله سی بد نهاد و بد دین دور
اکلارون جمله سی هلاک اوله حق — تیغ قهر بیله سینه چاک اوله حق

هر بیته برنفر اولور برزون
قالدی اولمر دمات بوسوزدن

بجه کیبو باشدی بر عدد ا
او صفت باحر ا ایوب ایمید

حکایت منجم

اللدرایله سابر
دنیا پرویز ایدردی چوق اکرام

بر کیدون حوضانیدی کلاشه بدرکن
کوردی منجم بنا منجمو مسکره عیان
بنده یعب بخصه بر بلا کله جاک
اولدوره جاک
منی شخص شوم اکا نیم
بانقیمه اولجیوب نفس نکهب نیم
رولا تعفونن نیم
منی

نیه بر صفه سر حقلا پنهانی — تا ایدوم مکر و دفع عدوانی
شه آنی حفظ ایدوبدو پاسندا — یاتدی شه یاتدو بیکانه سندا
تقا قاکور الینوده سخن — وار ایدی شاهه بر نچه دشمن
بر کیجه زیر قصردن اعدا — اوردیلار نقب ایمیوب پروا
سر نقب ایلدون او بحقین نا شتی — الله دوشدی منجمون باشی
صاندولار کیم بودور سر پرویز — ایتدیلر پایمال خنجر تیز
کوب اولباشی ایتدیلر چو فرار — اولدی پرویز خوابدن بیدار

ایلدی چوق تاسف اول پیره
بولدی کیم چاره بوحذر و تدبیره

حکایت عابد ریاکی

عابدی دعوت ایتدی بر سلطان — تا اولا خوان لطفنه مهمان
دیدی عابد که بردوا بیرم — اوزیمی بن ضعیف کوسترم
چونکه ضعف شه دوران — نه ایلر عبادت بله کمان
دیه جاک کثرت عبادتدن — عابد اولمش ضعیف طاعتدن
عقیده ضعیف زبان دلولور شاهون — ر حتی ازدیاد اولور شاهون

ایدی اول بر دوا که قاتیدی
در زمان عابد هلاک ایتدی

ریسم بیو وعده ور که ابل ر یا
اوزی نیی ورده ایدردیلوا

حکایت شبان

بای کیمسه شهره کلدی ارتوبان
دکنک الده بیرایدوب ایمان

ناکهان ایرغور کوردی بقال
دولدوروب بورطی تر مالامال
سلنوز هر زمان کرای بچه نر
بو کلام ایلر سا لکشان او ا
بوز سی اول اجرا ملوکو رفک
بوکوروب آورد بچه دکلکر
دیو کیا

دیمه باخ باخ بزی طورقالماز | ایله بلده شبان بوز ناپیماز

قسنده قره سی قویون قوزوم یکسر
بورده آدین قویوبدو یکه سر

موعظه لولده

اگر اولسیدی عقلله دولت
دولت اولسیدی کرفواسته
بی تمیز دن گرچه دوتی وار
بخت ودولت دکل کالیله
بلکه جاره اولوب قضا وقدر
بولکه تقدیر امردور رها ضی
دولت اولسیدی حالوه لایق
بوجدو خالقده وزه بخل وحسد
سن چالش دولت ایتمکه حاصل
لیک چوق جدو جهد بروبر زا
چوق حریص اوله ایلایکث خو
دانه پ قیل توکل اللهه
کلمه مش سن جهانه ایدا نا

اولان عقل تا پارده بس غرت
بنه نا دان اولورده دوستله
غم یمه حق یا نغذه حکمی وار
تا پاق اولمز آنی خیالیله
هرکسون لاتیقنجه دور اشلر
اول قضای خدایه سن رضی
اتمز ایدر سه ضایقه خالق
بو حیاله ایدن اولورسه تد
گر مقدر اولوب اولور واصل
که کوتوکیسز آقاج برویر مز
جهد یرتار جا رتی بشلدور بو
اشیوه ی قیل تحول اللهه
روزنو ی قسمت ایلیوبدو خدا

تی کم معده سنه ویروبدو قان
دیشی ویرن کسنه ویرودم نان

قصه شبان

ناکهان شهره کلدی بر اوجوان
گز دی بازاری باغ دشتر ان

گورد و بر جوش تزوزمین ایجاب ن
سوجیلو بریس عیشان
وبردی ربول اگجه ترکاب
دیکی لوتق وکس بوعت
ناکهان کوردی اوجب صفات
اوجاد ان سیلنور صلوات
ویتو

وبردی اوچول اکچه تعلیدن
شهردن گجدی شهره اولدی روان
نچه گیم بشم رمی وانده بو حال
دیمه اوشهردن گلن چوبان

دیدی بوبا جسیدور اوشهردن
گوردی شهره گیدر بر اوزکه شبان
بر بندن سورو شدی بلار جوال
که نیاد اسپلا الا نا سان

بولکه عجباشیدی وکل بزرا د
کنه صلوا تدن کلور برداد

نصیحه لولده

ای پسر بو کله اولعطا کانی
سنه ایتیش سنجر فیلا کی
سه دخورشید وچرخ دایر له باد
سندن اوتری لولا دنیا یا مذور
ای ادغول ارض وآسما ندوسنون
آشنا دور بولار سنه یکسر

خلق ایده بس سندن اوزکه دنیا
باشنکا قویدی تاج لولا کی
سندن اوتری اولوبدو ولا زاد
امروه جمله بند خسه یا مذور
جمله گونله مکان دوسنون
چشم سکانه ایله اتمه نظره

اوشبا بکیمی اولمه اگجه سنحو
ناکهان تا یده لولدار کورکوه

النه شاد مان لهده شبان
دیدی سنی عفو ایله ایلایکث خو

با خوب اوز عکسین اونداگوردیکی عریان
ایله لولدوم که سنک و کلدو بو

فکنده اوزگه کس خیال ایدوب
قویوب آیینه ییره کیندی

قصه سر دوم

شهره واردو اولوبدو ایل دیدمات
قالور اوضاع خلقی گوره کان

کوردو اول نوایکه بر بقال
بوردن ایلوب ظا في ملاما
سلفورار زمان که ا ایکنه بر
صاف دوردی نه ای اگر بجر
بوزقو یوبدور کیشی قی قنده
بکر بر بوج توبون طبا قنده

مطلع

سینه‌دا فاش قلمه اسراری
بو حذر بو گوهردن خریداری

بروالدخود

جمله ابا و ربابه کیم قرآن
دعیدور نازل الیوب سبحان

مطلع او لمعه بو حواله — رمنات پول ویرور اوتقاله
که تا نه سن کتورمنه بخه سر — آدی وار لیک بوق اوزندن اثر
بریکه یارچه سندروب بقال — دیدی قرداش چاقور که حمال
دیدی سندن سن استرم بخه سر — بوزه پول ویرمکیده یوحذور اثر
دیدی بقال ومرده کالباده — بخه سر یوز دیمکده معنا ده

بولدی معنا ادیاندی غفلتدن
قوتدی قاحد بو یینی خجلتدن

مناجات

یا رالهیا تجوّشت وچهار — خواب غفلتدن ایت بزی بیدار
بو قدر بولمشم که الیو لا — بر دو معنا ومختلف اسما
احد وار حمد وبشیر ونذیر — برکسون آدیدور علی التقدیر
آدم ونوح وصالح وموسا — ذکر یا وحضرت عیسی
تا موسی بر وجود ساری ایمش — مظهر فیض کمل باری ایمش
صمدا خالقا خدا وندا — ای ایدن صنع عالمی پیدا
عارف ایتدون بزی بو اسمایه — ایله واصل دا ... خ مسمایه
لفظ حسنکث نه ایسه معناسی — اهل عشقون اودور تمناسی
عارف وکامل ایتدی نفی صفات — تاکه ذات حقی ایده اثبات

ورد ... مستوجب ... جوش نشر
اثمار دان مایه سی فضا تشبیه
ایتدیلر حق وصبیه ... لذت ایدی
سی غنچ ... ملاحت ایدی
... ایده بلغی ایدی
خانه کعبه دن منتقل ایدی
یا ردب

یا زوب اصحابا ... آیه — تا که دیرسون نکشت او انشا یه
آسدیلار بام کعبه دن آنی — شاعرون ظاهر اولدی بطلانی
اوندی یا رحمن ایلیه پیدا — اول قفا بکه اوردی تنک قفا
محو ایدوب نسبه معلقه نی — زایل ایتدی جدال ومقلقه نی

انس وجن اولسه جمع ایدا تا
ایده بمز بر آیه سین انشا

حق کلامی یا را کلام بشر — آنی انکار ایدن بلایه دوشر
خوش دیو مدور نظامی اوستاد — حق اونون قبرینی قلا آباد
گنجه یا سندا قبری ویراندور — گنبدی تیر اقبله یکساندور
سخن از عالم کبود آمد — سخن از آسمان فرود آمد
گر بدی گوهری ورای سخن — ان فرود آمدی بجای سخن
بجر وحسد تدن ایرلوب اول در — ایتدی اده کلام نفخی دور
بو حده بر وجود دور کتبی — جمله آیات یابس ورطبی
ای پسر حضرت رسوله آنی — کتوروب جبرئیل هر آنی
سوره برسوره آیه بر آیه — نازل اولمش رسول بطحایه
حق کلامی ادجوهر محکم تنزیل — که چکوب مدّتی ایکرمی اوچ ایل
بو صفت جوهر ونفیس الکلام — بول ایکرمی بیش ایده او کلام

اوردور انسانه ... یاب
... زار ودی ... اولی
که قویوب ...
... سی اوج ...
آنی ... ع اوخور ...
... ن نازل تا اوسون تحریف
بو ... بنسم اولوبدی تضعیف
ممکن توبه ...

آنی جمع ایتدی حضرت عثمان
بو ... مجدد کو ... ان
اکر چه ... غیر ...
کا غذ ساخط ... قران ...
یازدی ... کورسن کلام سبحان
ادیبون قو یکوز ... سنه ...
معجز

سچمز حقده باطن وظاهر
ایکو زوم نوری بعطای خدا
ایچکو بن رنج و زحمت چکمز
بلمه سن اهربرین اوآ بیتدن

مست اتیمز آنی مکر طاهر
ویرمه تغییر سیز اونا معنا
آنی تغییرلر ایدوب بعضیلر
کیدوبن اورکن اهل خبر تدن

اولمه سن اول شبابیکیمی نادان
ناکهان بولدا قالدی بر قرآن

دید حکیم تحیّتی اولدی بو حالت
آچدی قرآن پاکی اول احمق
کورنشم سنده وار دخی آواز
کوروب حکیم خیر لالدور قرآن
اوردی قرآنه برنجه دکنک

بته تاری بیتوردی اهم صحبت
چوررروب ایلدی ورقی بورق
برزمان بوشبانه اول دمساز
یره قویدی لهندن او الحیوان
دیدی کوردی شبانه اولکه کنک

ملّانی کورسه صورت دانشار
لال اولور نزده بولدی کونده جاشار

واقعهٔ ذمّی

برزمان رستم اولو بر فراش
صور رشو دارسنی مذور آدون
دیدی آدم میندور رستم آقا

بولدا بر ذمّیه اولور یولداش
تانسی کتدند و اکا س ایکا دون
کتدیلر دور سالنچاق ایدانا

دیدی سالک عجم طاشی دوستم بو آقا
آتا دون آدسالیس بذور آتا
دیدی چوق تحقیق ایلدون اوز آدم
کورستمه یوموم سن جهالدیم

سؤال پادشاه از اهل مجلس

بیر پادشاه مجلس خاص
جمع ایدی بزده عوام اول خواص
دیدی اولیا دون شاه صاحب حال
عوشدن او کیمیه عقیل [illegible]
دورسون اول کسلر عجبا که بسیله
ناموسی وزروللار [illegible]
زینفر

بر نفر بدور سیوب اباقه روان
دور مدون تیز اباقه صد احسن
دیدی بیهات الخندیو جهان

دیدی اولیادشاه ملک جهان
راضی سن عورتوندن یوخسه سن
دور رقه یوق بدنده تاب و توان

دکلم راضی ای ملک شوکت
قیچمی سندروب بنیم عورت

واقعهٔ مرد مهندس

وار ایدی بر مهندس دانا
آنکا زور ایتدی قوّهٔ شهوت
اوناميل ایتدی زور شهوتله
ایلدی فکر کیم خدا ایجهان
یر و کوک تنک وسیعدور جنّة
حیفدر کیم او دوسعتده مکان

علم ارض ومساحه ده بینا
قلدی بر فاحشه ایله خلوت
ایتدی جای دخوله دقّتله
جنبتون عرضنی قلوبدو بیان
یوخ بو جای دخوله بر وسعت
چیخه الدن بو هیچدن ایی نادان

اوز سینی اول حدن ایتدی کنار
ایلدی توبه قلدی استغفار

واقعهٔ یو و بو

دیدی برویزه کیم برا اهل خدم
باشنه قویسه تاج اورسه کمر

سنه چوق اولخشیور فلان آدم
اوفا پرویز سویلر اهل نظر

[illegible] اهل قلدی ای ریا
[illegible] نقص اوخشیوریا
کوردی حکیم [illegible]
دیدی او [illegible]
بزه دلاله [illegible]
یوق [illegible] شیخ شخص ایدی
بیراولوب [illegible]

ایکچو برور اما کم
جوهردار [illegible]
شاهون [illegible]
کنج [illegible] پنهان
شاه [illegible]
بردکیغ [illegible]
[illegible]

کیفیت مرگ دلشیم

بر بخیل دیوب بر اهل فنون — بر بوے کوردشم دی خیراولون
دید بکه چنیر اولایوخون دیکر — دیدیکی کوردوم بوخود اسیرده چورک
ودشو بن ضطرا به اولسه باق — کیدوب اور عورتینه وردی طلاق
اولمقده قاسیجی امردن آکاه — دیدے بو عورتده نه ایدی گناه
دیوب اوشخص ایتها تقاضی — نجه بو امره سن اولوم راضی
بوخودا بر کیشیے کوروب چوره کیم — دردمحرراوستمده ایدیده اوده کیم
نه لازمدر اوزوم تحت جان — چوره کیم ایله خلیه نهان

یوخوده کورمک ایله مقدور
عورت تسیر فون خراسی بودور

بخیل خراسانی و غلام او

شایق اولمهای و بدیعکلام — کل خوشنظر کاشن ایام
اوکهن دردنوش معنی نه — کیزدوروب سوزده پیمانه
که خراساندا وارایمش بر پیر — بجلده شهره صغیر وکبیر
تهتا فا کر قضاون اوایلی — اوبخیل آلدے بر غلام بخیل
بخلی اولخواجه دن زیاده ایدی — اصل بخل و بخیل زاده ایدی
برگیجه خواجه بانک اوردغلام — دیدی لبیک ای امیر امام

سفره اچ حاضر ایله باخرسا
صودالکت باغلا ایغلام دری
دیدی ای خواجه سن زمان طعام
بخل ایله احتیاطین هم قا
بزسفره فرس ایدبوده
قاپو دان کیرد بوفرهمان

دیکلین اول ایله سته وری
صوره دن حاضر ایله خبری
بوجوابه که خواجه ایلدی گوش
زیدقدن اولدی والدوپ مدهوش
ایدوبن اولنعلامه تحسین
ایلدی خواجه بو غلام امیر
قاچیسن

قاپوسن باغلیار هیشه لیسم
اوتورور روشنده مردکریم

کرشدن حاتم طائی

بر فقیر ایدوبلدا اهل قلم — کرزمان حاتم طی اولدی اصم
بچه ایل چون اوحالدن اودی — قولاقلرن اوکاریتوکیتدی
بوبانشیون و جنبی بر اهل کمال — اوسخاسعدندن اتیدے سؤال
دیدے حاتم کرگرو کلدوم سن — کلدے برکون حضوریله برزن
دیدیکیم مبتلایم افلاسه — سالدی برچهره درزمان خجالت
تاردان اولدے بادعورتدن — ساکد باشین اشاته حجلتدن
ویدیم ایزن قولاقیم اوشکار — ایله صوت بلند ایلدکشار
بی نوا ایله بلدی کیم کارم — نه اولور غیبنه خبردارم
دوروب صوت بلند ایلدکشاد — صورت حالین ایتدی شرح وبیان
حاجت و مطلبین روا قلدیم — آچدیم سر تانی حیا قلدم
نه قدر صباعیندے جهاندا اوزن — اوزوے شرمدن کرایتدوم من
اهل دل عیب پوش اولور یکسر — فاش ایدر عیب خلقی ناکسلر

ستندا اوله عیب جوزنهار
تا چکه پرده عیبوه ستار

وقعه مراد بیک

ستنبل ایمر بو نقل ایله بیان
تخت مسند ... بیک ان
تخت ... اطواردن
حاتمون کیمر ... رفتارین
ایکور بو حنبیت

ملک برشرواندا وارایدی بر پیر
شهرتک نوم نقش ابنده اسیر
برکون اولمزاولور ... مواد
... فا اولور براوده قوناق
اولوراول اوده برزن قوچاق
اول

بو بو دا ده سنده بو حد وقصور
بزکریمه دوتون سنی معذور
آدم پس باده دور رندانی
باپچیده اولسه خوستهدن
سالمیوب یازتاسینی دلدن

اورنون او نمع اليوده شوهرسی یوقی
مردلرنک ولیکن همتی چوق

یاپوشوب بیرسی اسدن دوشور | ایو ده رحمت قلور خدا ایشورون
فرش ایدرسفره خدمت بیره | کنتوروب حضر اوبی پیره
گلوب کیم بره قویه کاسه | کار خور عهره توتوبور طاسه
او کیجه بیر لا کلام یاتور | صبحدم گتمک غرضمنه اویاتوب
بیر اولور توسنه سوار ولیک | چیغزدن آنکلین دیوب بیک
انکلین صباغلیقنله قال گیدرم | بربوزوم وارسنه بیان ایدرم
دیمه گیم آنخا مازیدی قوناقتیم | ایله اوستوه بستن یاتوب قولاقتیم

یا زنیقون علیبین ایلدی اظهار
مردم مردار اولدی ستار

حکایت از کتاب گلستان

ایلیوب نقل بلبل شیراز | سعد اول نغمه ساز و خوش آواز
بر نفر عارف پسندیده | لطفنه یاد اولدی پچیده
ضبطنه اولمدی او کسده توان | تا کهان بانک یاد اولدی عیان
دیدی اولدیم ایها الاحباب | بو خدو بو ندانه ثواب وعقاب
نه یا زمازلا بو ندان اوتری گناه | رحمت اولدوم دخی من گمراه

ایشیبوب بیرسه رشیش رودلرلر
ال نیاز قیند وشیون زنهار

از کتاب معتبر
حکیم
بچه یا پیش
او خوبو علمار بیوک بیر
حنده

ظرفا مجلسنده برنادان | یاتمشیدی که باد اولدی روان
اویانوب کوردی گلیوررکس | آچوبن سوزهو سلنوب اولکس
دیدی بولدوز که خوابدن لیاز | زه سبیدن سن اولمشم بیدار
دیدیلر خیر ایسه نرجوان | نیه بیدار اولدون ایله بیان
دیدی گوردوم آتاسی من بوزمان | یوجوزه بانکسا وردی گاناندان
ظرفا مجلسنده ایله خواب | بی ادب بودکل طریق صواب
سویلدی برظریف صاحب هوش | دیدی بکیم بسنده ایلیدوم اوکی گوش

اتوون صوتی خیال حسن ایمش
بدو گلمش عجب محنت ایمش

پادشاه و باغبان

صبح بر پادشاه اولدی سوار | ایدوبن عزم هیبتیله عزم شکار
شهردن چخدی اولفلک مقدار | اولکد بر مرد باغبانه دوچار
زم قلوب باغباندان اولجیوان | بیره آتدان یخلدی شاه جهان
شه غضبله چاپوردی قرشین | دیدی آل تیغی کس بونون باشین
ایلیوب سویلدی اوزار وفقیر | ندور ای شاه بنده تقصیر
بو بیوروب چوخه توم اوکسن | سنی کوردیکت خلیدم آتدان کن
دیدی ای شاه من دانسته بو سحر | کوردوم سندن اوزگه برجه نفر

یکون عاجب یخلدی شاه جهان
لیک ب اغضو نا بدیکی نقصان
سن نکورتی و بنسن اوزندن اوتمان
سن آخری فرمان
قتله قلدون
گوردیسن دوم بود بیدار
دونو بیدیم حال ابکر فتری

خوش گلوب شاهه اولطیف کلام
اذنه بخشش بن ایلدی انعام
دیور حشمت بولکا مرکس
گنج گنجی الف حور حسن
ایزبان ایلیلید فیض سخن
سن گنجی گاه ازدرسن
گاه

کاه بسن زهر وکاه شکر سسن | کاه مرهم گهی چو نیشتر سسن

سنه هر نه بلا اولور حادث
اونا سن سن زمانه ده باعث

وقعه لقمان اکبر

دور دیمین ایل عمر ایلدی لقمان | اولکه اولوقت عمره کم پایان
لیف خرما یدی سقف وبامی اونون | کیجوب اوله ایدی صبح وشامی اونون
انداهر دم که یاتمقه اوزرا نور | بدنی ضعفدن اشکده قالور
ملک الموت کلدی ویردی سلام | کوردی برایوده ایلیوب دوام مقام
کلشو مدور اوا ایوده پر عليس | رزق تحصیلنه توغوز ز نسپیل
دیدی عمر ایل ایهنر رادده | بو قدر ایندون عمر دنیاده

ینه برخانه ایتمدون تعمیر
دیدی هذا لمن یموت کثیر

وقعه نوح علیه السلام

دور دیمین ایلدن یوز اسگک اولدکه نوح | کیتدی دنیادن اولیهان فتوح
دم مرگنده ایدیلر سؤال | نجه کوردون جهانی کیف الحال
دیدی کوردوم جهانی قلاّ بی | صانکه برایوده ایکی بابی
تاکه اولدوم بو بابه بدن داخل | چخدیم اولبابدن من لیسانل

کیبودم حسن ینه دنیادن
اوملدیم دهقت اولمقادن

قصه حاجی وملا

دار ایدوبسه شاه هوسنو برجانه
شاه لو نرمت ام محتانع

صامتسدو نسنیک جوق اوکس
سیر کیفنده وجوجلوه س
تاقه دیکی آراندابر بیچی
وار دونوبلار اتون کوسی
قوتیوبا باستاق اتون کوکسی
زرقضا سیکون اولدی بولدلار
اولمورعاتسخ اونون عمراولنی

امدبخ

ایدوب غسل حاضرایتدی کفن | قوتینله کوتوردی چوق یردن
قازدی اهل قبور کهنده مزار | اولکه مدفون قبرآرا یوزلار
ویردی بوزلاره یدیکون خیرات | ایتدی حقدن اونا حسنات

حالی اولمش بوحاله برملا
چکدی فریاد وقلدی واویلا

ویدی والتمّا مذور بوخطف | ضایع اولدی شریعت غرّا
دنیدن چخدی بوکرده عوام | بر طرف اولدی حرمت اسلام
ایت مذور دفن وکفن ودقبرستان | کتدی لهو ان شریعت وقرآن
رسندی برآت ملّا دوشدی یولا | تاکید دور محشر ایلیون برپا
چاتمه شدی هنوز اوحیلت کر | ویردیلر حاجیه بوحالی خبر
که فلان ملا قیل وقاله کلور | دیدی یورخ اذرکه برخیاله کلور
سوریدن تیز آیر دی آتی قویون | دیدی سنیر بوبنلاری بول ماوسته قویون
اوزرسی چخدی اونون قباقینه | ملا نون کیچدی صول وساقینه
دیدی ای باشی امام زمان | سنه اولسون اتام انام قربان
اولکه بوزلارا سنده بتیم | کاش کوزمدن یاتایدی جله الیم
نجه بوللارا وچابکت وهشیار | نجه دن شیر یلکه دن کفتار
حافظ خیل ویاسبان رمه | کیچه کوندوز اولان شبان رمه

صاحب دولتیدی ایلیمیدی
باعث ثروت وصلاحیمدی
چوخ جوری سیکردیده نحق اولون
دیدی اولسون حجیران نمسی
اوصیت کرقلند بجدوم
بر وصیت ایزونجون بنفش ازل

بوبور لم خبر ایله قویون
دیلیم الخانیه آتی قویون
قویون آدی اولسابول اوسته قویون
دیدی احسن بوحالی نام خدا
ایدیک دیلی لعح اوزیم برمن
لیلا ولدمشکره فدا دیر یم
رحمت

رحمت حقه اول دعا رایدون | سنك اصحاب کهفه یار اولسون

اوخویوب صدقله اونا یاسین
اوزیده ساخلادسه اونون یاسین

وقعهٔ بغدادی

برکیشی سکوه قلدی تا موته | کا یچا تان حکمی ربع مسکونه
بوز قزل ایشه زیین وزمان | ویرشم برکه امانت من
ایدسه یکندم طلب قلام دینار | اتیدی انکار قلدی ایهم منی خوار
دیدی ناموس یات ایونده یوشب | صبح کیت قاضیدن زر ایله طلب
قورخمه دنیا روسی ادا ایلر | کورلودن مطلبین روا ایلر
کر او ویرمزسه من ادا ایدرم | مطلب ومقصدون روا ایدرم
شکیجه قاضی قلوب مهمان | کلدی یوزکونه نعمت الوان
کلوبن مجلسه اوجور نشاد | دیدی ای پادشاه نیک نهاد
کا بوجوددن تفاخر اسلام | مشرق ومغربه امام انام
ای تماموت شمال قبهٔ نور | وی سوزون طور بزم خاصون وحضور
قاضی چرخ عماموه بالسک | کهکشانین کتوردی تحت حکم
دانه سجون ای امام زمن | هر بری بر ستاره روشن
بورعمرا یکیمی ایونده عصا | مطلب الحر اژدهاسی خدا

خاك یغلبون ای بی رفتار
برنه دیدهٔ اولوالابصار
مسکنه هر امره ایلدون فتوا
قاضی چرخ هم ایدر معنا
حکمودن تا بنی قضا وقدر
... دركهون چه خاك درجه

... قاضی
... وحل وعقد ...
... شهرهٔ آفاق
عقده ...
... ورود
هم امانت ...
نقدر

نقدر خلقه ایلدوم تفتیش | تا یدوم برسنه برابر ایمن
نائب شرع مصطفی بن حسن | وارث علم اولیا حسن
بو بلبدن بن بیلکك رغبت | بوکیجه ویرشم سنه زحمت
که اکر ایسون قبول سحر | سنه یوز کیسه کوندروم بن زر
براونون بولدوکون بره آتی | قویه بن قالاسنده پنهانی
کردش چرخدن اکر ناکاه | العباسون اولسه حالی تباه
کیده بو تخت وجاه وشوکتمز | هیچ الدن بو مال دولتمیز
العباسی بیت براغ اکر | تا بولا بر فقیر وبی یاور
ویراوزرون اونا بقدر کفاف | اولمسونلار زمانه ده اجلاف

چون بوکفتاری قاضی ایلدی کوش
شو قدر اولدی واله ومدهوش

دیدی کوکلنده کیم بو احمقدر | بونون احمقلغی محقق در
نقدی الام آنه من الا دورام | سنه سور قدر باتق یکی اودرام
دیدی قاضی که شاه صد احسن | نه کوزل فکر بکر ایلمهسن
باش الله بو فکره نام خدا | صانکه نازل اولوب کلام خدا
بله فکر اولور بله انجام | سنه بو غیبدن اولوب الهام
شاه اولان پیدا فکر بکر ایلر | علیه بوق سا جلارام سحر کوندر

دوردی قاضی شهی وداع ایدی
... دیدن ...
... سرورندن
... نور ...
... وروب ...
... صوبنك دیعا ...

اقل

... ایرد ... ایجون تعجیل
... دقیقه اونا ...
همجلسی ... انشاب ...
... زرتن ... ایلدی ...
... قاضی ...
... پنهانه

وقعهٔ طلبگی

ای ادعولی عالم اولسه ابتگان
سن اونون اول کیسنه در ماند
سن اوزنودم کیم زمان نسم دارم
عن اونن کیمنه چاکرم

کنه او شخص گلدی ویردی سلام
وعلیک السلام والاکرام

هارکمزدون دونن محبوب کتابی — واضح سن بعد دونمه بیله ایشی
بزده قالدی دونن اما نتوز — ملکه وار دور اولعنده حاجتکز
الیارک کتور اوهمیانی — منتظر قویه بوسلمانی
کیدوب اولکیسنی کتوردی غلام — ویردی او شخصه قاضی اسلام
قور خدیکیم ویرمیه اوسیم وزری — چاتاجقدور خلیفیه خبری
آنی بولسه خلیفه آز خاین — اوناه اولمز بو باشده آر خاین
کوزنی تجدی شاه دولتنه — منتظر قالدی مال وثروتنه
شاهی اولمزدی الیوب آگاه — که وصول اولدی قاضیدن تنخواه
شاه کوندردی قاضیه پیغام — که ایا قاضی رفیع مقام
الوجودی جهاندا مایه آز — چوق امیدیله چکدی لهدن آز
وعده یوز کیسه چون اولوب تقریر — حجه برکیسه سندن ای بی پیر
صوره مین کیسه زر گرکدور دوز — الآسن تاچچه الوندن یوز
آفرین ای نکاته اختیار — سن تک اولمق گرکت اما شدار

بولدی اوز سهوینی اودم قاضی
ویرمیوب سود کرده ماضی

نحو بیبر واردور فاصل شروان
اول بهین زاده شهر دوران جلی
نبع علم وحلم وبندر ... عالی
سعدن فضل وث بندور
علم وفضل ... فضلا بندور
مسعط ... بندر

بو حدود اخنده بوی رنگ دریا
عنبر لفظدر بو دور سعنا

لیک برپاره مرد حیلت گر — الیور درس ایچون عراقه سفر
کمسی شهر اصفهانه گیدر — کمسی یزد و بهبهانه گیدر
کمسی کربلایه عازم اولور — نیچه شیشلر انکا ملازم اولور
اوخشیور هر بری بش آلتی ورق — صوره دن سقالا ویردر رونق
زاد ومالله عراقده طلاب — متعه وصیغه دن اولور سیراب
هر زمان واقع اولسه عسر وحرج — فرجدن الیور امید فرج
قوة باهی کورسه افراط — برده کوردن آتوبدو حب نشاط
کوتوزنی صیغه سنی ایدر از بر — گیجه لر نازنینه هم بستر
نفر مسکم آیه سین اوخیور — چوخونی سینه دن پالان توخیور
قوتا رور بولی چون اولور مغلوب — بازور اهل وطن ایچون مکتوب
که ایا ساکنان اهل وطن — چکمشم اون بش ایل ریاضت بن
ایدورم کسب علم لیل ونهار — کوندوزوم درسدور گیجم تکرار
ایلدیم بحث اصول کافیدور — سیزه الحق بو علم کافیدور
شهرتیم کون کبی جهانه دوتوب — رفعتیم ارض وآسمانه دوتوب
علمه علامه زمانم من — اعلم خلق کن فکانم من

اولیشم علم وفضلده مثنا
فخر زاده ... وار
علده ... ویرار
کوزدوز ... بر ... حنیر
کمکیمده ... سخن
ایدورم ... ریاسی

نه ایدر بول ایدون ارسال
لکن فخره اولشم پاما
کمچه لر شنو ... ل
که یارانم شرح مشکلات اصول
چو چلیم وارکه شاهیمز بانوزم
چالیشم طلب ... بو یاتوزام

بو پیاسه ایچینده اهل وطن
آشوب اولدو توتوب جه مرد و چه زن

بر قدر جمع ایلیوب زر و سیم
گوندرورلر که ایسیج ایلیه سیم

پولکلور هر قدر که سن قالاسن
ییئه سن صاحب جهانه داولاسن

پولکه چاتدی ای جناب طلابه
گنه ویردی از لیکینسن قابه

آمدن مجتهد از عتبات

مختصر برزمان چخار بو خبر
که گلور اول جهان فضل و هنر

پیشوازه چخار صغیر و کبیر
اوجالور عرشه نائلهٔ تکبیر

که بو گون نائب امام گلور
ایلیوب علمینی تمام گلور

یره بردن او قوم نیک صفات
یوزنی گورجکین چکور صلوات

تو گلور خلق صول و صاغدن
او پیدیلر تا که آلدا یا قندن

احتراما گلور شهره وارد اولور
ییدی گون مجلسی دولور بوشالور

کسلور هر طرفده قربانلار
آچیلور باب لطف و احسانلار

نیچه ایام اولور ضیافتلر
ایلیور اهل شهر دعوتلر

شکر ایدرکیم او قوم فرزانه
مجتهد چون گیرگدو برخانه

بر ده گوردو که ایلیوب تدبیر
برگوزل خانه ایتدیلر تعمیر

گنه بو یلر اوقوم دائما
مجتهد چون گیرگدو بو همر
برگوزل قز نکاح ایدوب آنه
عقد ایدرکن شرطانه
تاکه معصومه بتلسه امام
سجده نا زیله ایدر اقدام

اوننه اول ایلیر ربع
لکین بشرکه چخار دور شوم
گوزی سر ره دن ایدر مشغول
برزمان زینته اولور مشغول
یوزنه ایلیور گلاب افشان
بارمقندا انگین لعل نشان

باشنه دوردی قویدی عمامه
گیدی نعلینی او علامه

واربو غازنده سخت تخت چکنک
او قدر برک چکوب اولوب دو گنک

چکنه سالدی بر لطیف عبا
النه آلدی بر ظریف عصا

باشدا عمامه ستالنده حنا
بارمقنده اوزوک النده عصا

وار ایاقنده جفت نعلینی
بوللکه پیغمبرون بو دور نعلینی

صاغ صولنده قالوبدو چشمی مدام
که گورک کیم ویرور امامه سلام

بو گون ایو دن چخوب نمازه گلور
صوفی و صافی پیشوازه گلور

سجده نماز ایله اولوردی اجل
کردی محرابه عالم و فاضل

اویدولار خلق امام قلدی نماز
تیدی بین گوزه خطه راز و نیاز

ایدوبن تا نمازنی اتمام
منبره وعظ ایچون ایدر اقدام

منبر اوستنده اولفلکک رفعت
اوخور آهسته بر اوزون خطبت

خطبه دن صورا بر گوزل آیه
اولور اوندوش زبان سرمایه

کا تیها الناس سر دور بو دقیق
حکمتی شرعه ایتمشم تطبیق

صدریم اولموش وسیع دریادن
فضلیم آرتوخدر ملا صدرادن

بحر علمدن ایکروه بشر
پاک اولان گوهری مراده یتر

یازمشم سربسر فروعاتی
آختیشم غامضات آیاتی

گنه تقصیره ویریشم تغییر
ییمه دن بارشمش اوزودن تغییر
بونچه سیم ایدیوبدو بیضا و
روشنم جمله ازلا یاغا و سس
نخوزاری گوربن زار و بسل
بازوده زنر طرح و ردسل

ایلیوب سهو صاحب تبیان
ز وحدن بی خبر دور روح بیان
ایتمیوب فتح مقام فتح انسه
سهو ایله صحیح یازدو بدو اول گراه
گه فلک گاه عوشدن دنشور
بو صفت بوزجرن برن دنشور

ممطرانیتن

کن بجن عقلی بولمين بو صددر
سندن اعلم اوشا قرجوقند

حکایت پدر جاهل با پسر عالم

بر عوام بو تخر دریا دل
گوندروب اوغلین علم ایده حاصل

ملطراقين گورسه او قوم عوام   سويليسور هرکه ايتمش علمی تام
بو فلان مجتهددن اکلدور   بر شيخ الاسلامدن بو فضلدور
گيبك برپاره مردو دانشور   اکليودور گه گنده واره خبر
بوش دانا اولدوغين بو درحال   خوفدن ايلك نطقين ايتمش لال
بروين بو ضدور اى امام شرير   ايده حکين نه وقته دين تدوير
دوتالوم علمه اولموسن واصل   بره بو علمدن ندور حاصل
نسه ناداني عالم ايتدون سن   نسه بيماری سالم ايتدن سن
نسه کوری سن ايتمين بينا   نسه امواتی ايلدون احيا
اسلاف‌جون سراغجامون   يره گيرسون او مجتهد نامون
سويلدون تلقراى علم ابليس   گه اختراع ايدوب ابليس
کار شيطان ديدون دیر کوزی   خلقه ايتدون حرام دوم پولنی
خاش پرسر تمام دوشدی قباتن   تو کلوب ولهذا قالدوق اسيرساق
آلدى اهل کتاب دنيانی   شرح ايدورسن سن ايکد قرآنی
اهل اسلام اولدى خوار ودون   باعث سنسن اى امام جليل
سن بزى نفعه ايتدون واصل   بارى قوی اوزگه علم ايدک حاصل

بز بسده ور بو قدر آلاتدون
دينى دنياره هر زمان صاتدون

ایل ارسال ایدر بصارینی
[illegible] ایدن [illegible]
اون بش ایل [illegible] وبهار
علم بیل [illegible]
علمی اتمام
فضل مشهور اولور [illegible]
حکمتدن

حکمتون اولجه لقمانی   خاتمه حکمتده يوق اونا ثانی
تا که ايلر هر جهت وطنه   [illegible] آساكلور کهن چمنه
برگون اوندان ايدر اتاسی سؤال   کا يکوروم بوزی حميده خصال
نجه ايلر دو حکمت ز رحمت   قالمشم کمل جمالو اخرت
سنده گوزيرشم هر ايل چوق پول   اوغول آز قالمشم اولام مشغول
ديکوروم مطلبه اولادی واصل   نسه بر علمی ايتمن حاصل
ديدی ايا باعث حيات تم اتا   اير خاصی اولان نجابتم اتا
سن اوزون هر عوام اتمه سن   بو سوزو گوندوغير مستحسن
سن نه دلجون سنده بيان ايليوم   سن نجه علمی عيان ايليوم
ديدی نه الجمله قيل بيان علوم   تا گوروم سنده وار دونه معلوم
ديکه هيئت من ايتمشم حاصل   سنده بوندان نه شيئی اولور حاصل
ديدی هيئت ديک نه دير يعنی   ديکوروم هيئت نه دير معنی
ديدی هيئت ايدر بيان نجوم   سنده فی الجمله ايلرم معلوم
چون اولور شمس داخل سرطان   اولور عالمده فصل تابستان
جدی‌يه داخل اولانده مهر منير   زمهريره عالمه ايدر تأثير
بو سياقه بو ده دوت برهان   چوك ياى تا جانده قيش نه زمان
ديدی اى بيکمال اولان شبل   کيدوبن ايتمه سن لغو تحصيل

صف اوز حقی [illegible]
سن بيلمن علمی هم علوم [illegible]
[illegible] آثار [illegible]
[illegible] عالم [illegible]
اوصفت علمدن بودور [illegible]

وقوع عالم علم

بر لفظ بردکنده‌ی تحقيق
[illegible] علوسه تحصيل
نجه ايلر گه قالدی [illegible]
اولور اوقات [illegible]
نجه

نچه ایلرکه فاکدغرتده
نه کتاب ونه درس ونه تکرار
علمدن برشیئه اتمیوب حاصل
اورما نکیم وطنده قائم ایدی
کلوبن خلق بعد حمد وثنا
نچه ایلردوا اسی امام کبیر
جمع اولوبدور بودم وضیع وشریف
بزه اوچکون کرکدو وعظ ایده سن
محشراحوالنی بیان ایده کموز
کوریدیکیم ارذ خام ایدوبدرعوام
دوروبن باشه قویدی عمامه
کلدی مسجده اولدی پشتماز
عرشه منبر اوستنه دوتدی قرار
بیز بلور سوز ایا کروه بهتر
بلمیچون دیدی ایدوم نه بیان

اولور اوقاتی صرف عشرتده
عیش وعشرتده قالدی لیل ونهار
وطنه کلدی عالم جاهل
ایواتوبندان آرتوق عالم ایدی
ایتدیلر التماس کاری متولا
یولو اکوز تکوب صغیر وکبیر
مسجد جامعه کتور تشریف
رسم آداب شرعی اوکرده سن
قلبلر کیم اولوبدور حازه کتور
کیدوبن مسجده اودمده خرام
کیدی نعلینی اوعلامه
ایتدی بعد از نماز راز ونیاز
ایدر آواز کاری اولو الابصار
دیدیلر بلورک ایله تقریر
ایدوبن قهر دوشدی اوالکروان

	کنه فردا ایدر اوقومه خطاب که بلورسوز ایا کروه دواب	

دیدیلر کیم
بلورکز ای امام سنده ابا مو لا
دیدیکم بس بلورسوزا سه پبر
دیخی نه بچانه ایلیوم عشر بر
کنه دوشدی لیشا قه منبردن
کتدی اولغایب امام زمن

٨

کنه فردا ایدر اوقومه خطاب
که بلورسوز ایا کروه لباب
دیدیلر نصفمز بلوردر آتا
نصفمز بلمور ای امام هدا
دیدی کیم بلمین کروه بولسون
اولو بلین کروه تعلیم
ایلیون بونلرکین لره تعلیم
دیدیلر

دیدیلر مرحبا بوکفتاره
حلمی برکلمه ده تمام ایلدون
سن نیجه اولسه عالم وفاضل

بو دوسوز درده ایلدون چاره
چاره درد خاص وعام ایلدون
بزی بر خطبه ایدر لحا واصل

حقتعالی ویروب کمال سنه
آلدو قون یول اولا حلال سنه

موعظه — بولده

جعفرا راه باطله کیتمه
بولهب احمدون عمو سیدی
قلدی آزارلر او خانه خراب
اولکد اهل جحیم اوبی مایه
قوروسون الری ابولهبون
دولت وکسبی ایتمدی چاره
عورتی کردننده حبل مسد

خویش واقوام اعتبار ایتمیه
بلدون آیا نه ایلدی نه دیدی
دیدی اوشاه ساحر وکذاب
کلدی شاننده بو نچه آیه
کسلور الری اوبی ادبون
آنی حق داخل ایلدی ناره
اولکد حمال هیزم او مرتد

اولا براقر با اکرکو دن
بولکه بیکانه یا خشیدور آندن

بیماری — فرزند ارجمند — عضد الدوله

عضد ون او خلی اولکد چون بیمار
آتا سندن توکندی صبر وقرار

ایتدی بوجا بدوقرسته بهار
قوسلاری ایله نیدون ازاد
تا خدا اوعفوده شفا ویریون
لطف ورزق بتو دوا ویریون
ورشحاوز دعدل وتحسس وداد
ایتدی سنتیری اودم آزاد

٩

بیک برعنلب نغمه سر ا
نغمه سندن فزبین ایدر سر ا
فالکد کیم نفسنده ذاروسیر
پیقرار وحزین ودلیس دلکیر
عضدون تاکه او غیچه یکر شکفته
بولوب احوالی اولکل رعنا
دیدیکه

بغير علم عالم اول طالب
ديمين اول ذهنيفه [illegible] غالب
كوكلش بر [illegible] خالص
جوننه يس ابدن قانونه [illegible]

وقعه مرس در نجا

ديرك اى مهبل مسيح نفس
اولمسيدى اكر بو كفش رون
نجه كه سيند بديعكلام
نطقده بدور بلارهان نه
ديورم كه هميشه خاموش اول
نجه كيم سعدى همش اسرار

منه صوتون قويوب اير قفس
اولمز ايدى بوكونه آزاردن
دل بلاسين جكر جهاند مدام
نطق ايله بوسوزى حكما نه
نطق هنكامى صاحب هوش اول
اول انديشه وآنكه كفتار

فكر قلماق بنا بو سوز ديوار
پاى بست آمده است پس ديوار

وقعه — قاز

بركول بحيره اوزر دبى برنكه قاز
ديدى من بر عجيبه جوز قوشم
او جارام كوكده هم سوده اوزرم
بس سنم قوغلارون شهنشاهى
ديدى احمقلو قونده بوقدر تك
كوكده طرلان تك او جمقون وارمى
بر بالق سن اوزر مسن سوده
قازاوتاندى اوكولده دورنادن

اوزره فخر ايدوب اوزاتدى غابون
او بيچ هنر وار دو سنده خوشم
قورى يرده يوليون جكوب كزرم
دورما اوكه بونقلون آكاهى
قامتو ندور دراز عقل كودك
يا مرال كبى قاجمقون وارمى
نه بوكفتكوى سهوده
وقف اول كه پير بو معنادن

مرد خوش [illegible] شهرز نجانه
[illegible] كوزه شيطانه
بوخورا [illegible] ويره ايدون
[illegible] سقالندن [illegible]
[illegible] روب [illegible]
اوزا روب [illegible]
آنا ورسن [illegible]
بونجه

برنجه سيلى اوردى چون مكرار
كوروب اوز سقالين الينده دولوب

بوخودان اولدى ناكهان بيدار
برنجه سيلى اوزر بو چنه اوروب

حسنده لر ايلدى خجالتدن
شرمسار اولدى سپلا جانتدن

موعظه — لولده

وقف اول اى نجيب دفرزانه
كرچه شيطانه لعن دور شايع
هر ايشى ايسن اوزون خلوت
صورده شيطانه لعنت ايلرسن
وكمسون كوز غزيه زيركك سن
بربيان ايله كه تا جان شيطان
سنكه اولدون بوكونه مست دغرآب
سنه شيطان تاجان اولوب سابق
نه شيطان نوقت ايدانا
عون ايدركن بسنه اورب عقوز
سنى حق قلدى فاعل محتار
خير وشر ذاهيدور سنه معلوم

لعن ايدورحسن هميشه شيطانه
كيمه كوزتغشتون اولور راجع
برجه شيطانه ويريدون فرصت
ماشاء الله قيامت ايرسن
بوقرا ستده دهر ده تكسن
سنه برحصيده اولدى عيان
سنه شيطان نوقت ويردى شراب
سنه كيم ويردى تنك دتر باقى
ديديكه كل كيدك سن ايله زنا
نيه شيطانه اولموسن مجبور
هرعمل قلتسن اختيارون دار
كتمه سن راه شره ايحذوم

سنى حق شرع تهييب محبوب
بوخيالات عقد ندوردر
[illegible] سنه
ابيز جبر وكار [illegible]
[illegible]
[illegible] تكبير [illegible]
اولخبر [illegible]
تهييب نفسه [illegible]

كن ربا ايله جبر دعوى [illegible]
ايله پاك [illegible]
قالمز خبر [illegible]
برقيل خبر [illegible]
ايشيدون [illegible] نفس [illegible]
خالق خبر [illegible] بودا ندر
شره

شره باعث دیمه خدا نه اوتان | یا خشیدان ظاهر اولمیو بدویان

اوحکیم و علیم و دانا دور
اوزره زیبا وفع زیبا دور

وقعه لقمان

دیکر برکس جناب لقمانه
حکمنی کیمدن کتاب ایتدون
ویدیکه حکمتی من ایسائل
بربره کورکورمه محکم

اهنیر ورحکیم و فرزانه
که برفیض اعظمه یتدون
کوراولانلاردان ایشم حاصل
فویمز اولموضع و محلّه قدم

ایرادمردی بمجنونه

دیکر مجنونه برنفر جاهل
اوقدرکه کوزل دکل ستیلی
لیلینون برلطافتی یوخدور
چکدی مجنون سینه‌دن برآه
رخ لیلایه ای نکو منظر
کوره‌سن تا جمال لیلانی
اولاسن محو اول تجلّاده
کرچه وارکوکلمون انا میل

اقلان عشقی عقلنی زایل
که اونا جوخدوکوکلنون میلی
آندان اعلا کوزل صنم جوخدور
دیکر ایحالدن اولمیان آکاه
چشم مجنونمه‌سن ایله نظر
طورکوینده که تجلّانی
کوره‌سن حسن تقی لیلاده
اهل جنونون اولکه دسر میلی

چلیسم لیسه حقیقت دور
شریم شیوه محبت دور
عب ایدن حقیقت ایجاهل
پنج بلمز دون عقلنی زایل
عشقدور هر نه وار عالمده
سنده اولعشقه یار عالمده

12

سینه عشقه دروقت ... [illegible]

زنده جمله نبی آدم | اونا اولسون سلام هردم

جان و دلدن اوشاه اولدک طالب
عشق آل محمده راغب

وقعه دونفر مرد شیعه وسنّی

برنفر مرد شیعه خلّص
که آپارمشدی دن دکرمانه
پاپچه باتدی یولده اول شیکک
برتایین زورله چقارتدی اوزی
نقدر یا علی دیوب چکدی
تاکه برسنی قوی اعضاده
یا عمر صوتنی بلند ایتدی
نجه کوردو دیدی کیشی عمره
شیعه‌نون اولکد رنکی کلنارى
جنبشه کلدی حسنبون قانی

شیعه لکک ذات پاکنه مخلص
چاتمشیدی اولاقه مردانه
تایلاری دوشدی پاپچه یک
برتاینون قالوردی نجه کوزسی
چخمدی تای پاپچه چوکدی
اولدی بوماجرا آرا پیدا
زورایدوب تایی لایدن کوتدی
اوامام همام دراه بره
یوزنه اوردی قلبنون ناری
چوبن لایه توکدی بوغدانی

دیدی اولسون بنه حرام ادچورک
که عمردن اولا بوچولده کومک

شیعه وسنّی وعلی الّهی

برنفر شیعه ایدی ابنی
بحرف اوردی ... [illegible]
بول کیدردیم اوایکی حق
ناکهان جخدی ... [illegible]
خندون ... [illegible]
بوایکی مرده ... [illegible]

13

دیکر ... [illegible]

وقعهٔ سنّی و شیعه و علی اللّهی

اوچ کشی بر یرده اولدی یول داشی / دیدی سنّی دگل مقصد غیر ... [illegible]

خنده کن قاره‌بده بو کافر

بر نفر شیعه ایله ایم سنّی / بربریمزدن اجقلو ایم کیتسنی

بر یولیله کیدر دیلر اوزمان / نزوبان قو یدولار یولا خندان

گفتگویه چون ایتدیلر عجلت / چکدی ناز کیدره اوده صحبت

دیدی سنّی که پس عمر حقدور / اونا تهمت قلان کس احمقدور

اودور بر جلیل و افضل اصحاب / عادل عمر زادهٔ خطّاب

دیدی شیعه که بعد پیغمبر / نا منون افضلی اولوب حیدر

علم شهری رسول بطحا دور / بابی اوشهرون اوصف آرا دور

خلفا دو یمیوبدو جز علی / غضب ایدوبلر آنون خلافتنی

دیدی سنّی که اولمیدی عمر / آچا بلمزدی دینی پیغمبر

چون عمر دین حقه یار اولدی / دین اسلام آشکار اولدی

فاتح دین عمر ده نور جلی / اولا بلمز اوده شاه مثل علی

عمردن تا ئی دهرده یوخدور / اوعزیزدن فضیلتی چوخدور

حق عمرلند و ایم عمر حقدور / عالم اکثره بو سوز محققدور

کرم ایدی تحشده بولار آتا / ناگهان بر نفر اولوب پیدا

تاکه گوردی گیمدور دین دلاور / دیدی بوز ... [illegible]

علی ... [illegible] ... اوسوز ... [illegible]

چکوبن آه اول بلند جناب ... [illegible]

آرزوده ... [illegible]

سؤال مردی از مجنون

دیدی مجنونه کیم ای اهل مذاق / ای اولان جنّت طاقتی طاق

بو قدر کیم سعادید ایله علی / توکدیلر قان ایتدیلر جدلی

اوقاسنده کیم محققیدی / نا نسی ناحق و نا نسی حقیدی

دیدی البته حقدور لیلی / اکه حقون وار ایسه لیلی

ایضاً

دیدی مجنونه بر نفر هشیار / لیس فضاده سویله یاکه نهار

دیدی مشهوردور اولوب اهل / لیل اولوبدور نهاردن افضل

لیلده نام لیلی اولدی عیان / بو سببدن عزیز اولوب جهان

دیدیلر کیم العزیز لر جانی / ایستمسن خشم سوله قرآنی

دیدی والیلده بن گمنام / ایتمیشم تکتب ایچره خشم کلام

دیگر بر سوره‌ده واردور والسّحر / دیدی واللیل ایتمیشم از بر

اولدی واللیل ای ادب کانی / بهتر سوره‌ها ی قرآنی

شکوهٔ اهل زمین با سمان

بر زمان دوتدی ظلم دنیانی / اوجالور خلقون عرشه فغانی

هرج و مرج اولدی دار ملک جهان / دهرده قتل و غارت اولدی عیان

نجیب ... [illegible] ... ایتدیلر خلق ... [illegible]

... [illegible] ... حکایت ... [illegible]

... [illegible]

حاجه ... [illegible]

... [illegible]

... [illegible]

... [illegible] ... حکایت ... [illegible]

اولان نفر مرد ... [illegible] الکرم ... [illegible]

... [illegible] ... اسم اعظم ... [illegible]

... [illegible] خدا ... [illegible]

... [illegible] ... اولوب ... [illegible]

ایدیلر

ایدوبن یکجه استر جتله
اوزانوب عرشه اوسته راحتله

ایتدیلر عرض کانجد ایجهبان … قتل وغارت اولوب جهانده عیان
ویدیلر یوخدو استراحتمز … قالمیوب شوکتیله عزت تمیز
غزتون چقمه ایلدبر چاره … اولمشوق جمله مز کونی قاره
ویدے سن خیلی چکشم زحمت … اتمشم سیزلره نامی خلقت
قوجالوب ایکد اولشم من پیر … دخی عالمده بو مرم تدبیر
یاتشام نوروا استراحتیله … برنجه وقتلر دورا حتیله
ویرمشم بوجهانی علیایه … دعلوم اولر دخی بخشش والایه
کیدوون علیایه عرضحال قلون … بو عمون چاره سین سؤال قلون
کلوبن اولکروه روحانی … چرخ چارمده تاپدے علیانی
ایتدیلر جمله ماجرانی بیان … درد پنهانه استیوب درمان
دیدی علیا که ایکروه دغا … یوخدو سیزلرده ذره قدری حیا
کلمشدیم نجاته ایچون دهره … کاینانه حیات ایچون دهره
که سیزه مصره قلدوز آواره … کاه چکدوز دوقوب سیزه داره

کوز ینے قویدوز آنا سون کریان
آدلکز رخساره اشکی دانه فشان

حالنام او سنڭا اولاک یکی [illegible]
اولدوب [illegible] طلسه توکدوز الکفار
ذکریانی ایلدوز آواره
ایله وجود [illegible] نے یاره
قویدوز [illegible] سوکون استراحت [illegible]
راه حقه سزے هدایت ایدکن

١٦

[illegible] نیدوز [illegible] اشنا [illegible]
[illegible] سینوز سوز سلیمه اوز دنیایه
[illegible] وزشتم تا نه دن عمر [illegible]
[illegible] نه مجیتنه تا رسینه
حکمه سوز تا دوباره دوار [illegible]

بد

بو خیالاتدن دوشون هیهات
یعنی سن برده خاکدانه کلم
ذاتنوز چون سنه اولوب اثبات
قویوبن کوکلرے جهانه کلم

جانووزچون اے یوزی قاره
باشوزچون کیدون قلون چاره

سؤال پسر ازپدر فقیه خود

بر فقیهه اوز اوغلی قلدی خطاب … دیدی کای فاضل بلند جناب
برجه وعظ لرون سوزندن اثر … کورمزم من اوزومده ذره قدر
بوسببدن که کورمشم صد بار … یوخدو کردار طاق گفتار
ترک دنیانی ایلیور تعظیم … اوزلرے جمع ایلیور زروسیم
اهل دنیایه وردے لعنتدور … کیجه کوندوز خیالے دولتدور
عالمون که اوزونده یوخدو هنر … ایلمز برکسه کلامے اثر
هر او عالم که اولسه تن پرور … اولا بلمز او برکسه رهبر
خلقه سویلرکه ایلیون احسان … اوزینون نفسنی ایدر نسیان
ایتیو روبدو راوزین که اولفاضل … اولا بلمز او رهبر جاهل
ویردے عالم جواب کای جاهل … ایتدوکون برخیالدور باطل
کرطلب ایتسن عالم معصوم … قالورسن فیض علمدن محروم
باخمه عالمده فعل وکرداره … عمل ایت اولسه نیک گفتاره

[illegible] سوز کتمدن اولسه [illegible]
[illegible] دور
بو ولدجود
[illegible]
ادل

باده نون زورے عقلی زایل ایدر
آدمی هر فناده مائل ایدر
عقلدندر شرافت انسان
اولمسه عقل مرد اولور نادان
باده تابع اولور شعوره حجاب
عقلی مستور ایلیوب ویرانه ایدر

ذ/دن

ویروبن سیم وزر شراب آلمه
نصّ قرآن ایله تحکم قدر
باده بهنیده کلدی قاچتبنوا
نجس ایهبند ونجا ستدور
بول که اثم ایهنادور باده
بر زمان گرچه سن یوزمی قاره
نکا منزل شرابخانه ایدی
مجلسیده همیشه جال ایله
همد سیم هربت پریوش ایدی
عار وناموس وغیرتی اتدوم
کیجه برست تا سحر ایچکی
چکمه مش باشمه سحر برایاغ
گرچه علم وفرا سنیم جو خودی
ست اولوب خلقله جدال ایتدوم
مسلکدن اولان زنانشیاره

ای اوغول عقلاه حجاب آلمه
باده‌یی نهی ایدوبدور پیغمبر
ای پسر حکم کبریا دور بو
مایهٔ نخبت وخبا رتدور
ویردی چوق خانمانلاری باد
واریدیم باده نوش ایچوزره
همدمیم چنگله چغانه ایدی
معرفت مجمعی کمال ایله
نه شرب شراب بیغش ایدی
باتش قویوب خم ایا قینه یاتدوم
ایمکا طبیم مغنّی وچنکی
اولمز ایدیم دوروب یریدن اویاغ
اهل فضل ایچره هر سیم یوخودی
عقلی جمله پایمال ایتدوم
کوردوم ایدن کدوبدو عزت وعار

انجنوب جمله یاری ضاریم
قالمیوب کمسنه هواداریم

چشم تا که مست بارازه
کلشن راست هردل آزاده

زی دادشلواوشا قلر هریان
ایتشم کمل کمی قزل قانه
تا که توفیق اولدی همراهیم
تا هدایت چراغی سالدی ضیا
ایلدوم پاک جام دن توبه
خلقه ویردوم جواب توبه ایله
ترک قلدوم شراب اوصافنی
ایلدوم مدح شاه مردانی
ایلدوم ذکر مقتل شهدا.
اونسه تا دخیل شاه ایتدوم
پاک اولدوم جهاندا یکباره
بارالها بحق آل عبا
سنه برعید روسیاهم سن

من بدسته جمله سنکرنان
دوشمشم سربسر کلستانه
لطف ایلدی منه شاهیم
قلبمی روشن ایتدی نور خدا
داسخ شرب مدام دن توبه
ثبت شو ایتدیدم آب توبه ایله
تار وچنک ورباب اوصافنی
وصف قلدوم علی عمرانی
وصف اوصاف شاه وکرب وبلا
جاره خر سن کناه ایلدوم
صانکه ایت دوشدی بر نمکزاره
عفو قیل جرمی یا شاه حطا
بنده آستان شاهم سن

شاهیم اولمرتضا دو نور جلی
حیدر شیر دل علی و ولی

بار الها بحق آل رسول
توبه وعذریمی سن ایله قبول
موعظه اولیه
قطعات
ای اوغول عالم اولسه خوب
مال دنیایه ایلمه رغبت

دیبوب اولیا دشاه ارض وسما
حبّ دنیا دور راس کل خطا
چون صلاح حبدور مالون
هر جای غذا بدور مالون
ذکر کدور سنه بو دولت دنیا
کوکسه بو کول ایله ایجا ل
ا

باخمه سنچه اولمه دیوا
خام اولان قوشلار اگر گذفانه
صائمه آننده بجده وندودا
بچه قوملش نجاست اولکافر
قاتمندن دیلر سیما ندو ر
دیودور اول لعین شیطاندور

٤

اے پسر وارجهانده هیچ تلا
کدزانی ایچون ایدر غوغا

غیرت ملتی بهانه قلور
اوزرے دنیایه ایلیورغیبت
دائما اغنیایه دوریله
فقرانی کورنده نفرت ایدر
اغنیا کلسه بزمنه اوزمان
بر غنی ایسه اگر عصیان
فهم ایلمش بر غنی کر ایچه شراب
کورسه کیم بر فقیر ایدر عصیان
اونیون حددن اوتدی عصیانی

کوزنده خلق ایچره یوزفسانه قلور
اهل دنیایه ایلیور لعنت
اهل فضلون اولوبدو سر خیل
اونا بیکار لقده تهمت ایدر
کل حمرا کیمی اولور خندان
ساز ایدر صحبتنده یوز برهان
انکا تجویز ایچون آچار مین باب
لعن ایدر اول فقیر ایچون هر آن
محو ایدر بدورقنونی شیطانی

دینه سن اول سفیهه الخناس
اوخودو سنے اتا مردن الناس

ایلیورسن مذمت هر کس
عالم اوزر علمنه ایدیدے عمل
رسمدور عالم اولسه اهل فساد
اولمه تلا یه اولمه جو خدا عوام

نیه اوزنفسوے اوتوتدون بس
دوشمز ایدے بو قدر دینه خلل
عالمی اول فدا ایدر بر باد
صائمه تحت الحنک قوزوبدور دام

آکاره انجاب سخنت
ونیوے فضایح ایتدیکه فتنه ایدیدی نان
ایلیوب شر عوضے و بے ایمان
بوتمنز بر بغض و حسد ایله
وقتدور ایله چاره سخن نیت
تازه دن سال ایتمے سر سخن
جدیر طلیم

جور وظلم ایله دولدے ملک جهان
قیل بد ایستیله عالمی آباد

عدل وقسط ایله ایله برسامان
تا نے یسین اول لکش قوم عاد

اے اوغول بند دوشدی طولانے
کوش ایله سرگذشت ملانے

حکایت

برعوام ایلیوردی بول مکر
ایلیدون قبله حر یقینی تلف
ویدے ای بیزبان ندور حالون
یوزنے دوندے شرقه اومضطر
کون باتان سمتنه چوردی یوزین
پلنوانون لسنده قالدی بیکے
برکون اولمردکوردیکیم ملا
دوروبن اولقدر اومرد فقیر
عجز ایله عرض قلدے کا مولا
بن ایدن دمده سویلدون لاحول
سیزده بو جایز اولدے بزده حرام
ویدے ملا که ایسفیه ودغل

بانک اوردے که ملا ایکافر
بے نوا دوندے تیز شماله طرف
که قوتش اولدے قبلیه دالون
دیدے ملا تواولد فراهی تیر
ملا که آز قالدے که چاره دکوزین
درمجلاتدے توما ننه بر ایکے
بول ایدر قبله ساری بے پروا
بولدن فارغ اولگد شیخ کبیر
قولوه سنده یوق عمل اصلا
ایدے سن قبلیه ایدورسن بول
ندوسغاسے ای امام امام
بن ایدن دمده بول ایے حول

دو غوغاکور دوکم رو بقبیله ایدیم
لیک سن انداے بهمن ایلدیم
بول ایتمکله سن بالبوب باحنی
وره ویدم خاکه سن تیم ایرنی
سنده اولیون بو یوق جیقدی
کت نیورے قبلیه ایله اورا

٥

حیلۀ شر عذار بو ایف تق
کرد کل فخ ۸ رکه بابق

موعظه لولده

اے اوغول حضرت بول ال
وار ایکد ۸ بر علمدن آگاه
اونا

انکا روشنده کوکبون اثری
هم بولوری منازل قمری

هم بلور ده کیم او سپهر وفاک
سجده بلمز که اولیقو شوکت
باعث خلق کن فکا بذور اول
با روایت حق اولان پیمبر دور
اوزکه ملت ویره پیغمبر
بکیمور لر اونون شر یعتنی
وانح بر پاره امروانکا مبین
ناروا کورسون حدیث مصطفوی
لیک بر پاره ناروا صحبت
مثلا کیم جنابت پیغمبر
ایلیو بلر بو قولده اجماع
صوره غسل جنابت ایته اکر
دونو بن بر ملک اولور در حال
مثلا وار خروس عرش خدا
آنی یرده خروسلر آثار

کره ارض سوده دوتدی قرار
ایلیوب عالمی اوزری فطرت
وارث ارض و آسمان بذور اول
جمله کا بنا ته رهبر دور
لیک انکا معتقین اتمز ر
غسلی سنت وطهارتینی
خلق ایچون قویدو سر انجامین
آنی انکار ایتمه انیلوی
ایلیو بلر پیمبره نسبت
ویرمش ایسون بو نقشی خلقه خبر
کیکه جمعه ختامی ایتسه جماع
غسلدن هر او قطره که دوشر
صاحب غسله ایلر استغفار
هر زمان عرشدن او ایتسه صدا
باعث اولدور که یره یر باتار

هم قوبو بر بر کوکون انجین
سو نبور نرکه وار کاوزمین
بردن آهسته دور بش یمینر
آندا دور حسنان بادینیر
دار بر کوکبز که کهر بادنذور
بو کو سوشد مذور او لطلاد نکر

٦

بر ملک وار کیم سحاب قوووار
تحجی سندن بو بلید یوم بار
رعد لیه هم صدا سیدور
یو خده قوتا ثیر ستاره کان
پر سلمان جامع ایده
ویبه هست اوه بیم لته

او جاغه شریک اولور شیطان
بو قیسن ایتمز چوق صحبت
حاشش لله که برا یلد دانا

کلوب ایلر دخول بی ایمان
ایلیو بلر پیمبره نسبت
اولا بو ذکر اولا ملار ادانا

الله ته بو محض بهتا نذور
کیمکه فائده نا سلما نذور

واقعه

وعظ

ویدی بر واعظ حمید سیر
بر ملک وار دور انی کوکدن
ایلدیکم وضع حملدن قوبارلار
دوروسی بر شخص ایاقه محلبدن
او ملک زلزله انوب کوکدن

وضع حمل ایلینده عورتلر
عورتون تاکه فرجین ایلر کن
کنه لو لکی کمی ایلر دار
ویدی ایو واعظ صحیح سخن
دفعه اولنده ایلدی کن

صوره دن کلمسوب که دار ایسون
چاقور او لسهو کاره تیز کلسون

ایضاً

ویدی بر واعظ اکبر و بشر
بوکیجه کیمکه اول نمازی قلار
انکا بر حور لطف ایدر ذو المنن

ایکی رکعت نماز وار دور کم
ایکی الحمد آیتی انزلناه
باشی مشرق رایاقی مغربه تین

دیدی بر شخص سی امام حرم
بو کیجه بیش نمازی ایلمه
لیک لازم دکلدر بونده
بو اوزره ملقده احادیث
باشنده کرسین اولیم دوو اقفدن
خبر بو خ اثشین ایاقلدن

٧

ایضاً

دیدی بر واعظ الا جماع
جمعه ختامی کیمکه ایتسه جماع
جاعنده هر دو فرزانه
صانکه باراو خ الو بدو شیطانه
داغلون

فاچوسیدا کرمن مضطر
بر جگرسے فلا غی بکیر
واعظ

دیدسے بوعظ حمیده سیر
ییکه برد سخ دیا زنا ایلر

زونج شر ده اکیه وه قصول
نا مدون بو ینیه تنیه شعوکه
ورکو سبتخص ایا قه کا بیدلر
عمودم بو نیمه منیمیرات
نیه حان گرنه اما نیسے اورادو
نیدون اوغلون قیزون یا اردوان

واعظون عورتے بوجوا لے
اتید سے بوباجرا نے اولعورت
واعظے شو ممتند ایلدی چوق
دورۂ سے واعظ برا ایچے اوخ اتدی
دیدسے عورت کدا سے امام اجل

اشیدوب اولدے حالدن حالے
واعظ رنجخوا ب آراا کجنده صحبت
دیدسے شیطانه دوتاتاق بچاد وخ
بوشالوب صوره دن کورولدی اند
سنده لایق دگل بونوع عمل

دیدیکه او خلاصتام اولوب باتورام
احمدسے شیطان شوره توب اتورام

ایضا — واعظ

اگدسے بر واعظ فصیح مقال
شب اول زفافه میس اتیدی
انلین رات قلچی اول کمرا
اوکلا سے ایشتچکن د حشر
آ نے اگدسے آرایه عورتم
دیدیلر الحیبله دورا ان
دیدسے اودی ازل دو واعظدن

برنفر دختر ورشته جهال
چکدے زیرجا به سبن قچان کوتدی
بر قراشله چکدے سے بسم الله
دورون قاچدے اول پری پیکر
ویردیلر پند ر نصیحت لر
نیه دیوانه اولدون ایلا بیان
چکدے زیرجا سے ایا قیمدن

ایلر بلدے طعا مدوز ناکاه
بر قراشله چکدے بسم الله

ديدكه لواو نزرای بند اتم
نسے خان دیندره ایدیم ایر
ذو یوب خان سنه بیان ایلر
ورنج نعش احیح کمر قوی ان ایو
اتمدوب دوشمد سے برزمان دهقان
بو سے ساکت اولدے قلندی بیان

دیدیکه خان دید
نه باخورسن دووزرکے کولدن
بزه خان تحفه سے بیدا دور
مرتعا وبتدو فیض غلطا دور
بزه بو وجه قمار اولسون
نیل بالنس یادکار اولسون

وقعه واعظ

دیدسے بر واعظ ای اولوالابصار
دشماز اوسته دشماز اکر
دیدسے بر صوفی اسے امام کبار

اسوستون دشمازی اولکه حصار
قلعه اوستلدی قلعه محکم تر
بو حدیثے من ایتیرم انکار

ضعیف اولقلعه دن که نجیب راه
واعظدور بر کمسنه قوتنار

وقعه دهقان

بر اکنچ کیدوروسے بستانه
خانے کورجک یازیق باش انمدورو
دیدے ایت کتاره چخ تویدان
کوردسے بولهقاتے چون خاندن
ایونیه داخل اولدے خرم وشاد
دیدسے آگ وای بر هلال سپین
مزرع تنهزاجه دارفشان
مندو بو بهجت وسروره سبب
دیدسے بجلبر یا تنداخان کبار
دریا نوب خانه ایلدوم کرنوشش

بولده اول رات کلدی ابرخان
کورآنده خان نکونه دیندوروسے
نه چخورسن دووزکے کولدن
ذو قدن اولدے کل کے خندان
عورتے اوندا کوروسے وجدزیاد
خرسنون اوسته خوشه چین پروین
سنبله شکل سنبلو عیان
تیز بیان ایت کوروم مدورمطلب
بولده کم اعلا ایدرکه کنارش
منے دندرد سے خان صاحب هوش

١٠

حکایت موش و خرس

بر کدی یاتشیدی بر حجله — اوزانوب خیمه استر حجله

برسچان آیه اوستن ایتدی گذار — اوکده اول آیه خوابدن بیدار

ال آتوب موشی ایلدی نخچیر — دورده یالوارسقه ازنا او فقیر

دیدیکیم سن نه کمل ایله رها — بره دوشر ایلرم عوض پیدا

آیه کلدی اونی رها قلدی — سچانون سلطلپین روا قیلدی

بر زمان اوچدی قوریشدی دام — دوشدی دام ایچره اولقوی اندام

نقدر زور قلدی اول مغرور — دامی قرما قلق اولمدی مقدور

باغوروب ناله و فغان ایتدی — کوزیاشن سیل تک روان ایتدی

آیینون ناله سین ایشیدی سچان — بولدیکیم دام ورده دوردی سچان

کلدی کسدی دیشیله اول دامی — آیه ایلدی سرانجامی

دیدی آیه که قالمدیم شمدی
یاخشیلق ایتمز ایمش عالمده

دختر گرفتن پیر بی پیر

سفید موی سرکیم اولدی سفید — داغ نهالیش ایله ایتدی سپید

چونکه کیتدی جوانلیقی یاتمون — تا پدی تغییر رنگ کلفامون

هوسن جام لعلکون ایتمه — باغوروی لاله کبی قان ایتمه

١١

اوله بر کس که ایلی باشنده — آزالور شور عشق باشنده

کون بکون اندن قوی ضعیف اولور — غوتی آری تک تنی خفیف اولور

جسمی خالی اولور حرارتدن — ذوقی کورمز بساط عشرتدن

گرچه دل آرزوی ترک ایتمز — آرزو قلبی زاردن کتمز

لیک ال ویرسه وصلت دلدار — آلت پر ایتمز اصلا کار

چوق مناسب مقالدر ای پیر — که بو حالی ایلیوم تقریر

رسما عندن ایله نفرت — آره سن تا بو حالدن عبرت

بو تقریر ایدوبلر اهل بیان — راز داران عالم عرفان

کیم شماخیده وار ایدی بر پیر — تهیدی مرد نازنین ایچون تدبیر

الدی اول پیر بر جوان عورت — تا کوله هدن تا با لذت

وه نه عورت که ماه لیلی عذار
شوخ شیرین لب و شکرگفتار

ساچی سنبل نگاهی آهو تک — ایکی پستانی جفت لیمو تک

بدنی ابیض و دو زلفی سیاه — قامتی نه بلند و نه کوتاه

ذقنی سیب لبی شربت جان — اوزری باشدن آیاقه روح روان

پیر ایدوب خلوتون سرانجامین — تا آلانا زنیندن کامین

کردی یار ایله رختخواب ایچره — دورلوکه تا کر لعلناب ایچره

گسیدا دیر میوه لری لوه کن
دهمه بو محبت وبلاره کن
چو نخل گلشن بود فاسن
بر هر غاره آشنا ن کن
جبیل گلشن حقیقت کن
بو جمی زبده تمه لغت کن

قوجا مانا کاثر کور وتاتدے — بو شالوب آرد ایوے زر لاتدی
پر ون تا که اولدے باد روان — اولدی خندان اوسرو غنچه دهان
دیدے اول پیر پر طبیعت — گرچه آدم سن ایله رفت
او سلیمان نبی دکلدیم سن — یل نسیم چمنده امر ایدن
چون ایشتدے ارنون بو صحبتی — قویدے لهان قوجانون آلتنی

دیدے ای پیر بس نسیم یه چیسی — یوزا ایون مرده سین ایدم جا

وقعهٔ مورچه وشیر

باغی کونه ایتیه ایدی بر اصلان — بر شعاره چیپنده اولدے نهان
تا که رحمت اولان حرارتدن — درنخله زحمت ومرارتدن
اوسته بر قارشقه چخدی روان — گرده بن پیر ایلیدے ارباب
دیکنوب بیز دوری وحشتدن — تو لکی کلدی اوما او حالتدن
دیدے ای جانورلردن شاهی — او جالان سوشه خیل وحر کاهی
سنده کیم بو اثر بو قدرت وار — ذات پاکوندا کیم شجاعت وار
مورکیم بر ضعیف خلقتدور — پس ایدرسن بولار نه وحشتدور
دیدے آتو لکی وحشتیم بو ندور — موردن هیچ زحمتیم یوخدور
لیک بو عاردور نه پیدا — که چخه پادشاهون اوسته گدا

۱۲

قفسه جسمی بال بود ور نه
ایلیه پرواز باغ رضوانه
دینلد عابد بکلمه احکام
جای کنارنده بر نفر عابد
تقه رو اوشدی شو قدر حق
سوز گر

کوروب بر گله سویوز ونده عیان — آیا پرور جای اشته ببل روان

دوروب عابد او گلیه بیندی — گله بنون حالنی سوال ایتدی
او قورے گله نطقه کلدے روان — دیدی ای عابد فرشته نشان
شاه ایدیم من جهانده غیرتیله — روزگاریم کچردے شوکتیله
تاجله تخت ودولتیم وار ایدی — گنج وزر وغنیمتیم وار ایدی
هر طرف ایشلر ایدی فرمانیم — خوش کچردے مدام دورانیم
مجلسمده مدام جام شراب — ساقی وباده چنگ وتار ورباب
گنج رزین کمر غلام هم لبریم — حاصلیدی جهانده کام ایدیم
مجلسیم خلد وباده کوثر ایدے — هر مراد ایتیم میسر ایدے
ایلدے دهر چلیشه بر باد — مرغ روحه اجل اولوب صیاد
نسر لیم تا که بو سخن اولدے — بدنیم دوندے تیره خاک اولدی
قبرستده سیل هم فنا قلدی — بنی بو حاله مبتلا قلدی
سنده بر دیار دور بو فنا — که برابر دور اونده شاه وگدا
عمر دنیایه اعتبار ایتمه — اوزوے چوق دا خوار ونار ایتمه

نقش سنگ وبدایله اولمه غمین
نقشدن پاک اولور بو لوح مبین

ز سیر وریو امرده ربان
لینه ستل سن علیبی خان
فرودی اسیر نار عیب یاور
وار ایدی نهر زیده بر فاری
وزر شیده صیتا نار کو اونفاری

۱۳

ایام بیتیش دما در تند و ز
جمله سنده ن دولوب بو عالم پر
ایجوان اوغ وار ایکن زیبا
باغ غنچه بر گل رعنا
قو نشلان بر کون اولریده جوان
ریو بورطا اوغورلادے پنهان
سرقه

سه قته کرچه اول دکلدی حریص
ننه سی ایلدی آنی تحریص

اول اولمشدی کرنهان اوغری — عاقبت اولدی بریان اوغری
راهزن دزد شب رود عیار — اولدی آخر حرامیلرله یار
اهل دیوان ایتدیلر تدبیر — تاکه اولنه جوان اولدی اسیر
شاه حکم ایتدیکه چکون داره — شاه یالواردی کیم اوچاره
اذن ویر بر زمان آنام کلسون — اولورم تاکه حالیمی بولسون
آنا سین کوردی اوغلی قاره — چکدی آغوشه تیدی دیداره
دیدی ایا درحمیده حصاله — دلوی لطف ایله آغزیه صال
اولورم چونکه اشیتا قوندان — تا اوپوم برادل دوددهندن
دلینی ویرد اغزینه مادر — آنی اوزدی دیشله اول سرور
اوقاری ایتدی ناله وفریاد — کالیجرازاده دی مذور بوفساد
شه سؤال ایتدی صورت حالی — اوجوان شاهی ایلدی حالی
دیدی ای پادشاه ابتداده اکر — ننه اوسیدی بونصیحت کر
اوغری اولمزدیم البته دها — بنه تمزدی هیچ بیله بلا

پس آنا مدور بو محنته باعث
بو غم و درد ولته باعث

١٤

بسببدن من ایشه دوراکن
ایلدوم اول بعضی قطع لسان
برلسان جزه اولسه کوبا
اونا لازم کلور بوکونه جزا
شاه خوش کلدی بولطیفه کلام
ایکد اوجوانه بس کرام

اولدی عدن خلاص اوبیچاره
عدل شه چکدی تا زنده واره

فهماتسد تعبیره بصیر

برقصیر اولدی زنقصیره تو بنادق
برابوی وار نصیب نیچه چاره رو ق

حج

چوق صنیفیدی پردسی دیر که — قوتا قون دوشدی قورخیه اورکی
برک شغلیوردی دام ودرک — دیدی بوابو یقین او چار تنک
دیدی ابو صاحبینه اول بیدل — سنه برآیری یره ویر منزل
قورخورام که بوابو اولا ویران — سی تو براقه ایلیه یکسان
دیدی ابو صاحبی که ابدرویش — قورخورام ان بیله اولمه سن دریش
سنه سن ایلیوم بونی تصریح — حقه بو خانه ایلیور تسبیح

دیدی پس قورخورام اولام نابود
حقه بو خانه ایلسنده سجود

که ویمدی سنبر به بهاری بهار
که بعوابان قلورانورازی بهار
خواره حیوان جاودخواه نبات
بوفنده وبرکسک دردوغم چکمز
ناره اولکمه کسیم الحیز

١٥

در جواب سؤال سایل

ای بت کلرخ وصنوبر قد — یارون اولسون سنون خدا احد
ویرمسون غم سنه خدا ایچهان — اولاسان شاد وخرم وخندان
دون سؤال ایلدون که کونورسن — اولوسه برجه دردسینز برکس
ایر فیق شفیق روحانی — سنه قربان بولسیدون جانی
دردسز کیمسنه دکل انسان — نه بلوردرد و محنتی حیوان
هر کمسون فهمی چو خدر محنتی چوق — هر کیمون عقلی یو خدر غصه یوق
دهر دون محنتی نمایا مذور — غنچه لر باغوی نوبه نوبه قامذور
که کیر سبزه لرلباس خزان — کاه اولور نو بهار وکاه خزان

اینا رحیاید محنت دغم
ربون کورکا اولمیو بطرم
حکالراد اولوب اسیر بلا
فینو فان عمر چکدسا جف
دیر دیلر زهر ناب سغراطه
نه حقالر اولوب بدسی بغراطه
مار

بولدیکم مرکه بو غدر بچاره
نامنون قلبنه دکوب پاره
دلبرا چو غدا چکم محنت و غم
کنکو کوجی ایدر عکلو خرم
کردش چرخ کجدار هیچ
بو غم دورد روزکار بیچ

نار رنج ودکورده ابراهیم | دکتر یا آق جدا اولدی دد یم
یو سنغه چرخ سالدی زندانه | دوشدی درد و بلای جوانه
نه بلایه دوچار اولوب ایوب | نه جفالر چکوب دل یعقوب
چکدی یوزکونه غم شه بطحی | ماه رخشان لیلة الاسری
بو قپس اینه کرمه پیکر | اولیالر چکوب بلا یکسر
سنه ظاهر دو نقش کرب وبلا | که چکوب شاه کربلا نه بلا

او وصیت که قلدی سکندر
سنه ایلر کفایت ابدلر

واقعهٔ اسکندر

دم نزع رواندا اسکندر | ایلدی بر وصیت او مسرور
کرچه آنامه دیون بو گفتاری | خلقه حسابنیم ایلسون جاری
لیک هرکس چکوب بدو درد و بلا | ایسون اولطعامدن قطعا
چونکه سازاولدی نعمت الوان | قلدی آنون وصیتنی بیان
که کرک اکل ایسون اول آدم | چکمیوب دورجهاندا محنت و غم
تبنه اولوب کلامندن | هم چکدی لیکن طعامندن
چونکه چکمشدی هم محنت و غم | چکمدی هیچ برنفر جند م
مادر اکشار اسکندر | کرچه اولمشدی زار اسکندر

وقعهٔ اسکندر
ایرچخندی سکون اسکندر
زرات ربو جوانه کلندی سحر
سر ایته جنون ودیوانه
ننزلی برفضای ویرانه

اوندا کلدی حواوتون جمال
صاند یلیدی تو کبی اوزنراک
یوسف ایا اوبا دعوی ایدی
کیدی صاحبدی نوح چوخ
قول خیال ایلیدی علم نیه
آکه سی نقشا ده نقر احبر

اتدی دیوانه اوشاه خطاب | اولکه دیوانه ستمدر جواب
ویدی من پادشاه دورانم | ربع مسکونه بول که سلطانم
ذات پاکیمده چون نجابت وار | سنده دریا کبی سخاوت وار
بزه سن ایستدکن اولور حاصل | ایسته بر شیئی تا اولا واصل

ویدی دیوانه شه سفر وار
سندن ایله بودم مکسردور

سنه چکلر ایلیور آزار | سندن اوسون بو بیور بو لحظه کنار
ویدی سلطان انکا که دیوانه | ایسته بر شیئی که قادرم آنه
کلدی دیوانه سویلدی شاه | قدرتون یخ دار ایمیش کوتاه
قدرتون چونکه یوخدر بر کسه | ایدیجکسن نه لطف هیچ کسه
من تحت چونکه سنده عاجزسن | اوزنکا کورمه فخری جایزسن
سیتدا کورکه سرور مردان | ایلیوب خطبه ده بو فخری بیان
نحن عاجز دو بونی آدم | بر مکسدن چکور بلا و الم

نکه حکم قلسه اولیقتوم
فیل خرطومنه صالور خرطوم

حضرت لقمان

بلدیرلرکه حضرت لقمان | حبش ایلیدی پاکه اول سودان

بر سیره قادم بطبع لبان
لیک تعلیم بخش بی اوبان
فهم کوردی چونکه مولاسی
اولکه ایزن بکا نه مولاسی
انجی بله برکون اولمو
دیدی لازم دور لطیف غذا
کداوا

جعفرا بی دور وار
محرم سر عشق راز پدر
هر بلا اولدی دهرده حادث
بولکه ولدور اولان اونا باعث
فارغ اول کثرت شاغلدن
صوم و صمت ایله قول باطلدن

یا کیدا باشن کرا ایدرا
اولدی عجب حالتون کویا
لال اول کرچه امر عارفن
میم نکته سعادت سعدی دن
کرچه روح القدس ایدر امداد
هر حواریدن اولور ...

که اولا اهم لطیف وهم شیرین
ایده حکمتیله لقمان عمل
بر قوزی ذبح ایلدی لقمان
حاضر ایتدی حضور مولایه
کنه برآیری کونده اولمولا
کنه لقمان کتوردی بریان دل
لیک سربسته قالسه بو معماده
بد کمان اولدی صاحب لقمان
ایکی دفعه کتوردی بریان دل
بو قولون کرچه چوق فراستی وار
سهو کارسی اوزوندن ایدی سؤال
بر غذا ممکن اولمیوبده همین
ویردی ای بو سؤال محتاج
که نکردن اولور بو دل شیرین

تا تنا دل قلام بن غمکین
حکمتون کانی اول هیر احق
دلنی ایده آنون بریان
پدی ذوقیله اولعلنک پایه
ایستدی حق آجی کثیف غذا
آچه بو زهری اوددوتوب ان دل
خوش دکل ایلمک کرک فهم
کوردی ضدنی بر غذاده عیان
دیدی حکمتده بو دکل کامل
لیک بو شیده سهو و غفلت وار
که ندور بیله مختلف احوال
هم آنجه اولا اهی شیرین
ولده کیم زهردن اولور آنجه
قانده مولاسی ایلدی تحسین

قلدی تحسین کمال لقمانه
فکر و بکرده خیال لقمانه

موعظه — لولده

سیس قلمه حیثیت دنیایه
روحسن دهرده مجرد اول
ویبوبی ساخلا کذب و غیبتدن

سن عروج ایت مکان علیایه
سنده ملک سلطان سرمد اول
ایشه سن کر نجات محشردن

ستیده هر بلا اولا حادث
بولکه ولدور اونه اولان باعث

عابد — عبد — البطن

دورایده بر قارین قولی عابد
هرکیجه نان یردی اون باتمان
اونده صبحه تک نماز او سته
بر نفر شخص ایشتدی آنی دیدی
بو عبادتدن چوق فضل ایدی
قانع اولسه قلیل طعامدن حالی

اهل تقوی مقدس و راهد
صبحه دن ختم ایدر دو بر قرآن
اصل مقصود به نیاز او سته
نیمان کر سیده یا شیدی
هیچ شک یوق که مرد الحکیمدی
اولماسن تا که حکمته حالی

قلیل تناول طعام ایت سن کم کم
ایمن اوسن اولمه ابن شکم

سؤال — مروی — ار سخیلی

وردی ایده بر سخی صاحب مال
ویردیکه سنتم ای مولا

بر فقیر آندان ایتدی کلدی سؤال
اینه وجه کفاف ایله عطا

ویدی ای ریوز ویوم ...
نسخه جان اولور فنن ...
دیسن کبر نشیر سوز ...
ادیبم در خوارشک ...
شی وادیلوب ... ویرد
ویکی تندیم قبول ...

او نه سوز دور اودی بیان ایله
درج لعل کوهر فشان ایله
سوزدی وحی تکرار ایلدیم
تا که بهشته شتاب ایلدیم
ویدی اول سوز بو دور اهل
هیچ بر زاد مندن اتمه طلب
لودرن

بوندان اورکه مرادون ایسه‌ل
سیتد اوله‌سن وبال بخیل
دوتمه کوزده ولت ونشانلردن

هر نه تشکل اولا اولور حاصل
اوزنون ورزه اولکده مال بخیل
یه لقمه بخیل ماندن

طلب طیبات تحتین دور
الخبیثات للخبیثین دور

کم کردن مردی الاغش را

اوزه اولا عین ایتورده زنادان
تاکیهان کوردی اول بر اوزکه الاغ
اوزه اولاقه بکو یوسوده روان
یوکه آچده اولاخدن درحال
بوکیشی ایتدی ناله وفریاد
چونکه اوزاشیکه خیال ایتدی
که الورسن اولا عنی لهدن
کلدیلر خلق بوتماشه یه
ویدیلر قیس بیان سن آکیشی
ویدیبجم هیچ بوحدوشبهه وشک
ویدیلر بواوغ کیم دیشیدور

قالدی صحراده تا نم وحیران
یوکلده اوزیوکین اونا سرق
تاکه صاحب اولاق اولده عیان
اولاغین مورده اولده فارغبال
ایلدی چرخ دون لهندن داد
یا خاسین دوتدی قیل وقال ایتدی
ویرمرم تاکه دوشمه دلدن
کلدیلر اولسفیه وشیدایر
اولاقون ارکک ایدی تاکه دیشی
که اولاغیم مسندوبس ارکک
چوخدا ارکک دکلدی اول اشک

بوده بر بیتون بوباره بیک
چوخدا ارکک دکلدی اول اشک
سیتد ا وارجه اندراچوق نادان
اوزنی عاقل بیلوبدو کهان
بزیده اوغلاردون یقین بیلسن
کنه بن قانون سسنه احسن

۱۰

بیله وکه ایلیوبرکه زنا وار
نه زینو نه دوریت مرکون ولیکن
خلقه اولوب بونیان اوزره ارض وسما
اتهات چهاره ونفت آتا
بوبلیورک المخیل احد دور
خلقدون تا عشی محمد دور

بوکه

بولکه اولمشدور اکل علوی
اوشهنشه که مهر دوراں سع

جمع عالم صنایع نبوی تم
حقه مصنوعه دره ذره صانع

ایکی مشق اولوب لوتوب جمع
بری محمود دور بری عشی

وقعه دزد عیار

واردی بر دزد شبرو وعیار
کتدی بازاره صاتمقه خلوت
اونی آندان آپاردی دزد دکر
دیدی بولید اسلاری که عیار

ایلدی براوعوذ لقی او مکار
بر لباسیکه ایلیوب برقت
الی بوش کلدی عاجز ومضطر
نچه صاتمو سن ایله اظهار

دیدی اولقیمته که آشمدیم
اله اونو عیبلی که ساتشدیم

واقعه خلیفه بغداد

ایتدی هارون برکون عزم شکار
کوردی براوچ جوخدی دریادن
بش عدد بارماقی اوش آنده عیان
آتدیلار کرچه خیلی توب وتفنک
کمسنه بولمدی بو اسراری

کلدی دریا کنارینه اتدی قرار
دوتدیلر حیرته تماشادن
بو سعمایه قالدیلار حیران
کیتدی بارمقلری دخی منفک
قالدیلار شاه مات المجاری

دیدیلر بیلمز بوده بو لو بهلول
بوزبیر طلبیکه مسئول
اثه بهلوله تا حضره ایتدیلر
تاکلوب ایلیون بوجرم بیان
اوکده بهلول قاروه ایتدی سوار
سکرده بکرده کلوب اوداد

۱۱

ایتدیلر تا که تاج ایله بیان
ایکی بارمقی بو ایندی عیان
کورجک اول ال چکلدی دریاده
قالدیلار مات بو سمادن
دیدیکه بهلول کرکه ایدا تا شه
بونه ایشدور بونا نه دور سجن

نزله

سنکه آنقدر اول نهان اولدی — نه الیدی اوکیم عیان اولدی
نه ایدی اول اشاره ایماسی — بو رسوزدن نه ایدی سنعاسی
اوکه بش بارمق اولمشیدی عیان — دیدی بهلول ایشه دوران
نقدر که چشن اولا ایشلر — او اشاره ایدوردی بیرور
جمعلکدن عدو پریش ندر — بش کونل اولسه جمع آتانلر
ایدیم سن اوتا بو رمزی بیان — ایکی بارماقی بن ایتدم عیان
جمع اولاجق امر دور مشکل — یعنی که بو جهانده ایکی کونل

بلبدی سنعانی باتدی دریایه
سیتا آفرین بو دانشایه

وقعه — موسىنك — بافقیری

عازم اولمشدی او کلیم خدا — برزمان طوره حضرت موسا
اوزنی خاکه آرا قلمشدی نهان — ناکهان کوردی بر نفر عریان
برک سبز بر خزان رسیده درخت — محنت فقره مبتلا ایدی سخت
طوره وارسن فقیره دعا — بابیش کوتوردی که اکلیم خدا
تا قلام چاره حر وسرمایه — ویره حق بن فقیره سرمایه
یانورام تاره حوزدو خواهم کوخ — آتش فقره هیچ تاب یوخ
دوتیچون اوزاره قلدی دعا — طوره تاکه حضرت موسا

حق ادنا لطف قید ... ما
باشنه ساکله فیض حق سایه
کوردی برکونجه حضرت موسا
خلق اولوب جمع دابر حوغا
ادحنداان ایرزمنق ل
سبب نیس دقا نی ایدی اول

ایدی بیرا اولجا عست ایوب
بو دور اول ایره بخت وکیجه دوه
سن دعا ایلیدون ایچون
ست اولوب اولدی
بیحدل ویکجه صغیر وکبیر
اینفر سخی ایدی بیرا
ادی

دوتشوق ایلک اوقانه قصاص — اندی بز شرعه کوتروب خلاص
اولمبیدن که ایتمشیدی دعا — شرمناک اولدی حضرت موسا
توبه برایتدی اوزحار تبنه — قلدی مهزار حق حکمتنه
چونکه روزی ایله حق عطا — دیدی کمراه لق ایدر پیدا
ضرر الیرلو غولدو کرمه دار — آتا نون کرچه یا لیسبیا اور
هرکه لایقجه ایتمش عطا — سیتا ملک وما لی بار خدا

چون دکلسن قدروه سن قاضی
حکم تقدیره اولکلن راضی

وقعه — سلیمانك — باکلاغ

که سلیمان نبی علیه سلام — بله نقل ایتدی راویان کلام
جمله نسل طیوره ایله نظر — ویدیکم برکلاغه ایله کذر
کوتوروب کل حضوریمه حالا — تاکی که خسنده اولا زیبا
ایتدی نسل طیوره جون نظر — بیشه اولکلاغ قلدی کذر
ایتدی هیچ بر کرواسی پسند — نظر ندی کوردی پست و بلند
ایدی باطنی محبت اثر — اوز بالاسینه کلدی قلدی نظر
پس بونی تحفه ایلمک اولا — ویدیکه جمله دن بو دور زیبا
کتوروب خدمت سلیمانه — کوتوروب دوشدی عزم جولانه

چون سلیمان اوزارشت قلدی نظر
ویردی ای کلاغ پیر بیر
بوصدور فوقلاریمنده بولن داری
چونکه به چبال داوهم داری
رابه عرض قلدی کلاغ
بیجی را

ایلیدم جمله طیوره نظره
اوز بالامدن بری دکل بهتر
بونداک بو صدور ایرسو کجدا
هرکس اوز بالاسید وزیبا
سیدا او عنون اولسه کوردیجل
کورونور یا بودان کوزونه کوزل
کمک

مجتهد اصا ... دوستدور زنهار
کیم سنه عیبون ایلر اظهار

جوان مست با حکیم

بر کیجه بر جوان مست و حار
رند و پارسایه اولدی دوچار

۱۴

اوجیدی کو ... بهر ...
نغمه شور ... که ...
کورجکین پارسای ...
باشنی سازایله قلدی ...
ونمیوب بارسا ... کچوب ...
سکوبن صبح اوزنا عطا ...

ممکن حزب بالدیه او
که بو معنایه دورشاره چوخ

واقعهٔ مأمون با کنیز

الکده مأمون بر کنیز لطیف — بر کیکمل تکسا لطیف و خلق لطیف
ث خلوت اوسر و خوشقات — دوری مأموندان ایلدی نفرت
خشمناک اولکده پادشاه غیور — چون اوزندن کوروب کنیزی نفور
نقدر بند اولدی میسر ایچ — پادشاهه کنیز ویردی ال
دیدی مأمون کا ای فرشته جمال — خاطروندن ندندر رنج و ملال
عرض قلدی کنیز کای مولا — اسیر اولدور دیاکه ایله رنا
که کلو بوی بد دهانوندان — قاچورام وجهی وار که یانوندن
اوکیجه هیچ یاتیوب مأمون — غصه دن اولدی صبحه تک دلخون
صبح قلدی طبیبلر احضار — درد پنهانین ایلدی اظهار
قلدیلار دفعنه علاج نحو — دفعی اولدی کل کبی خوشبو
دوست دوتدی کنیز شاه عجم — اولکه هر صبح و شام اولما همدم
سنه چوق دوستدر بو سیم اندام — که نسیم عبیر ایلدی اعلام

همیشه اوردی رفیق کودن دور
او زسن دولت صانه دشمندور

دیدی بیچه مست ایدون کیجه او عول — بر قدر سن سنه کیمور دوم پول
که سنان سازوی درست ایله — خوش دکل که شکست اولا پیله
صبا قالموبدور منیم باشمده یارا — سنده قیل سازوی درست نشو

چو بجوان اوندا کوردی خلق حسن
ایلدی توبه اوزاوسندن

واقعهٔ سعدی با نسیمی

سعدی اولکه بلبل شیراز — بو صفت ایلیوب بو نقطه طراز
کیم اهل حالیله همدم — ایلیدیم سیاحت عالم
ایلرایدوک همیشه سیر و سفر — شهردن شهره ماه کبی کذر
کسب ایدردوک تعجب بسیار — برکون اقضای روسه دوشدی گذر
ویدیلر وار بو ملک ده بر کس — صاحب کوسفند و خیل مواشی
وار اونون دولت فراوانی — کچه اولمش کرکدو مهمانی
بو کیجه تا که استراحت ایدک — صبح اولنده کنه سیاحت ایدک
حیله بو فکره توانان اولدوخ — کعبه کوینه روان اولدوق
کورجکین نزبری او صاحب جمال — چخوبن طشره ایتدی استقبال
آچدی محراب تک نزه لغوش — قلدی خم قدین ایلدی کرنوش
باش اکوب ایلدوک رکوع و سجود — حالتمزدن کونول اولور خوشنود

... شنون اینچه ال ابا قیدان
که یونوزندن کیمی ... قیدان
دوتدوق اولوقت ... نمازه قیام
دوردک اول ... اولکده آب
صبح صادق اونچه ...
سویدی باشق ... الابواب

۱۵

با ... [illegible]
... صبح اولنجه مرد ...
قلدی ... که ...
دیکر ... خرز ...
اولکه چو ... قوم ... بر
مهر اولور ... خوان صبح ...
[illegible]

آشكار اولدى چون رغيف شعاع
كنه بربر اوپوب بزى اولخنز
ديدى برصوفى افلاكه شوكت
بوسه بتحيف سن ايله عطا
خدمتنه جوره كفش نه
نانه ميها نه قبيل اعزاز

صوفيلر بيز با نى قلندى وداع
قلندى تعظيم ايلدى تبجيل
فوج درويشه بوده كل حرمت
بوسه دن آجه توشه دور اولا
باشه باشما قى اور زر ايله عطا
طبل بيهوده تك ندور آوازه

هر كرامت كه وار سخاوت دور
كه سخا افضل عباوت دور

شتر بچه با مادر خود

عازم اولدقده كاروان عرب
چون يوروكده اونا زنين رفتار
ديدى انادر قوى اندام
بونه سيروز بو سياحت دور
كلمسن داغلار اوسته جولانه
ديدى ايطفل شتر حوزره مكر
اوسه ايديم بر اختيار چره
ساربانون الهنده اولكده مهار

برشتر بچه چكدى رنج وتعب
اوزاناسينه ايلدى اظهار
برزمان يا تكلمن دقاق آرام
نه مشقت بو نه مرارت دور
دوشمن قيس تك بيابانه
آهنتيا ريله دور مكر بو سفر
حكمر ايديم بوكى قطار چهره
هر طرف چكه ايدرم رفتار

كرچه سندن تا پور بو فعل صدور
كيدرم لهه بو جهاريم بو شخ
كشتنى صانمه نا خدا آيا رور
سنده احمد و فاعل مطلق
كمه اولمز سنه جاندادا ياق
كلمه يش سن جانه سعيدوم

صنم عالمده فاعل مجبور
اوزاهيده بر اختيار يم يوق
هر طرف آيتيه خدا آيا رور
ايمه لق لق عبث لق لق
حقيقتا لا دو قاسم لا رزاق
روزى قسمتون اولوب مقسوم

ليك تحصيل ايله سن تدبير
شايد اولسون موافق تقدير

سوال — عرب — از علما

بر عرب مرتضادن آيند سوال
ايلدى بر فقير خسته تن
خلقدن قطع ايليه الفت
زاويون كيمسه وارنه دكانى

كه سپهر علوم و بحر كمال
كچه كونده دور اولا عبادت ده
بركه ظاهر ايتيه حاجت
پس نه بردن كلور روزنانى

اونه ويردى جواب شير اجل
ويدى اوردن كلور كه كلدى اجل

دزد و عسس

دوتدى بر دزد ناكارى عسس
باغلادى برستونه محكم وبس

اوچه وار ايدى دنى ل
صبحه كمك الحمد فكر وخيال
كوره ديكه بر فقيره تابع ايدور
تفدون اول دوشوب بابا جار
ويدى اوغرى اوناكه اي اخى
اول هنوش ايدر بكر نعمت حق

عزدكرچه عنوانى كسن
نه بيلم بستانى سن
قنبر جيجوب تو نه سخن
ساليوب حالت ايونرى
كوزايلين اولان زمان سكار
سندن اهوالى بو اولا قالدروم
ايلدون

کلدی چو نظر حضرت موسا
آچدی رازدنیازه دست دعا
کلدی ناکه خطاب موسایه
کا بجلیم فلکک پایه
فتح بجمزه دکلدی روا
صاحبندن قویندن ایدوب جدا

تا پاکسن صاف وسوده اولقانع	که سنه کمینه دکمل مانع
نه بر بخون کهنه یاغون وار	شکر قبیل که ال ایاغون وار
شکر قبیل خدای شناسنه	که سنی غرق ایدوبدر احسانه

واقعهٔ موسیٰ وشبان

برکون اولشدی حضرت موسا	جانب طور پاکه ره پیما
ناکهان کوردی برنفر چوبان	سولیور یا غفور ویا سبحان
ناردسن ای خدای ارض وسما	سنه قربان قویون قوزوم بکجا
برجه کمل بوحقیر ورزه قوناق	نه سوت دوغرا ما ویردم قوراق
اهلیوم زلف وشانه کاکلون	یاسیوم چارغون ظریفانه
سرکره‌دن بتدن اهلیوم سنی پاک	باشوی قرخمقه اولوم دلاک
دیدی موسا چوبانه ای ابتر	بونه سوزلردر اولمسن کافر
مکر انشاندی خدای جهان	کرکلوب ماراولاسنه مهمان
اکلدن شرر بدن مبرادور	نورتی مخفی صفاتی پیدادور
سوزلروندن سنون جهان تتردی	نه فلک ارض وآسمان تترر
اول خموش اشتقا وتون کانی	جسمه منسوب قلمه سجانی
اوشبانی کلیم ایلدی لال	ویردی یوزلو فقیره درد وملال

۱۸

بنده‌یی ایلدون جدا سندن
چوق اوزرا قدر بوناجزا سندن
عارف اول هرلسانه اولدانا
حاله نافخ قالمه یاچیه
سن اکر چوعه عجبین
اهل لسان تیلیه حقه اول دانا

هر لسان حق یاننده زیبا دور	حق اوزره هر لسانه دانا دور

حکایت

بو خدو برکسده که بنجه وایله جود	یا حشیدور که عدم اولا او وجود
شرف مردجود وطاعتدور	مایه فضل بول اطاعتدور
سعدی اولکهنه بلبل بستان	اوزر کتابنده بیله ایدر بیان
که بنه برجوان دوچار اولدی	برعجب حالتی آشکار اولدی
اوجوان برعصیله ایدر روان	برقوزی دالی یکجه سخت دوان
سن دیدوم ایر عونته باعث	ریسمان دور بو حالته باعث
طوقنه آچدی اول نکو آداب	بوکوروب صادق وسوله کلدی شتاب
پس اولکوردی قوزی دیکه دوان	دیدی یکیم اسیر آمد دوران
صانمه بوسیل ریسمانیله دور	بلکه جان بیکر احسانیله دور
بلکه بندن کوروبدر احسانلار	لطف وبخشایش فراوانلار
کاه جو که خوید وکاهی آب	تهشیم هرزمان آنی سیراب
وار بنه بلکه میل پنهانی	سندن آرلیه صان حخار جانی
سبب مختصر تمام اولدی	وحشی جانی کوروب رام اولدی
اوله حیوان ینز باندان کم	سنه لطف ایتدی رتب لوح وقلم

ای فلکدی زنا ایلی
بخش ایدوب بنت واوید
نه فلکدی اخر فنده
بازوه بوید تاج لولا
چارها درله قلد بانت بدر
ازدوا اوج اکلداوج بکلایه

۱۹

اولکه ایرم علم لعترا ان
اوج بوایدون شرف نهان
سندن اوتری یاراند ارض وکا
رخ لوزه نازل اولدی کرمن
قدروک بول کوزنه والا سن
اصل مقصود حقسن
ایکی

ما اولان رحمت زدایم اکا
یا تن رازیله تو ایتم آنا
محنتیدم بوگون تحسیل حزن
ایک اولدوم دوچار غصه من
راحت گلدم من ابتلاجه
یوزده برده بیم من پریشان

حکایت

ایکی عاشقکس ایلمز دعوا | ایلمز بر برینه بغض اصلا
جنگ احمقله ایلر عاقل | عقل باشنده اولسه گر کامل
اونی نادان بولیسه وحشتله | بو اونی رام ایدر فراستله
دوستلق بوله تا رسوکیمیدور | بغض بر سنک اوسبوکیمیدور
گر ایکی دوست اولسه صاحب دل | آنی حفظ ایلمک دکل مشکل
ساخلیار بر تو که ایکی عاقل | هرا یکیسی اگر دکل جاهل
هر ایکیسی که اولسه تیره ضمیر | آخره تا سب ایلمز زنجیر

حکایت

بر عدد چکال بچه موش | که هنوز اولمامشدی صاحب هوش
گورمشدی ضیای دنیانی | عیش وذوق وصفای دنیانی
بر زمان بچه آناسندن | چخدی طشره اوز یوه سندن
سیر ایدردی اوکوه وصحرانی | هر طرف ایلیوب تماشانی
تاکه اولدی او خورد ساله عیان | بر خروس ایله بر پیشک اول زمان
بیشیکی گوردی او خشیور اوز نسب | خوش گورندی پشیک اونون گوزینه
ایستدی ایلیون او ملاقات | لیک قدسی خروسدن وحشت
قاچوبن گردی اوز یوه سینه | ماجرانی دیدی آناسینه

بر ای غاتیده خوش نمادیدی
حیلهخیز محبوب دلربا دیدی
بو غلانداران چی بینی وار ایدی
بربشارت جوخ غیبت
ایدوم تفتیش جوخ
لیک بانزدن الهدیم جرأت

سوال ایسک ازکیم
وجواب او
ابرلیک بت دیکیه ای حبیب
ایدوه ایدیورسن بجه نوه ردخیا
سفر یکی رنده ییورسن طعام
گره سیله گرسنه ایدرسن تمام

کوچلک اچدی هر زه دیر موش | هر زمان ایلیوردی قوتولی قوش
که قفا تلارنی دوکوردی یره | خشم ایدنده دونردی شیر نره
وارایدی باشنده شعله آتش | یوره گیم انداندی ایلیوردی غش
دیدیم آتاری ویر قنات منه | ویر بو بدبختدن نجات منه
قاچوب اولسمدن من غافل | شکر اولدوم یوا هر زه داخل
اولمیسیدی اگر اوپر پر وبال | منه حاصل اولوردی پاره وصال
دیدی ای نور سینه ما | راحت ونور دیده ما در
وحشتون بیمقام دیجا دور | اولخروسیدی که زحمت فزادور
که اونون یوخدور دنیانی بزه | بلکه وار راحت روانی بزه
صبح وقتنده تیز دوروب باشار | ایلنبا نمازه اشاره ایدن آغلار
سنه آنا او خوشکلی حیوان | دشمن موشدور تحصیل زمان
ای بالا آندان احتراز ایله | او حیله ایله لعنت آز ایله

حیفه هر وبوستان پدر
گل خوش کاستان پدر

دور ایلدیشنی که خوشنما دوسنه | لیک باطنده بربلا دوسنه
دور ایلدیشنی که خوش گلور گوزیوه | لیک آنون زیانی وار اوز یوه
بچه گیم داستان بچه موش | اوخو سن ایلیور سنی مدهوش

ایلیوورسن کنجی لر کیمی سن
صبح بیورسن که یوزباشی سن
سن زبیب بهلو عزیز اولموسن
گیم ایلیوب حاتم بیتمز اولموسن
بوبلیه آقا ابن نه اولوب فرمتون
زیب اولو نه دربوقدرحرمتون

ایلیوورم

۱۱۲

جمله بو عالم بکشکا دارابور
روشن اولان دهر سنه تاریبور
یاغ خبر اوله درخ سینه‌نی
دیکه بیلوردان خبر آپارپون کیور
رحمت ایله ابن طلب جانینه

ایلیورم صبحه کی من فغان
سن چیقورم صبح اولنجه کشک
چه جیقجه وارکه یاتورام آج بن
گمنیورم اوزکریه نان ایچون
کرچه آقام دوکه منے قاچرم
ینشقره هر که بولارام قویرونے
جمله جهان مرد مے ای بدعمل
اندے بیان ایله نه حالوی

دولت و ماله اولورام پاسبان
هرگز ایته نای اولا بز پشیک
درد ایله بر لقمیه محتاج من
صبر ایدیورم محنت پنهان اوچون
هر ایته درد دلیم آچرم
تا که اقانون نه اولا بوبیرونے
ایتده سے وفاده منے ضرب المثل
تا که بلوم صورت احوالوے

کور پشیکے کیم ایته وردے جواب
سویلدے حقدور بو عتاب و خطاب

هر نه دیدی حقدی بو حضور خلاف
لیک سنه قوی ایلیوم سن بیان
حالوه اول اندے خبردارسن
خیر ایشه متاعسن ے الو ابهوس
کرکلوبن سائل ایده نان طلب
و دامنے پاره قسلورسن اونون
ویرسه خانم سائله بر پاره نان

سوزلمه دون بزے دکلدور کذاف
صورت احوالمی ے باغر قان
بول نه بلیدن بلمر دارسن
ایتمه‌سن خیر آپار اهیچ کس
سن ایلیورسن اونا قهر و غضب
سن کوزنے قاره قلورسن اونون
غیظله جانون چخارے بدگمان

تابع اولان چیر انیه بدوجدور
ایره ایله قبحیکے ثبات جنیم
خی اونا متقید بوبولسیم زنیم
ش هر گفتار عشق ع اولا
سکیه روابجیراشه ننتیه ریبولا
دیکم لونون وارتیقے

جهدا

۱۱۳

فارت ایدیک یا علو لا دار
یاسه حلکان قرے واولکار
قوزنیه سے یا علو قنجیبور
یخ سه یا حی تیت الوا ے
یاتیوه گست اول دگاها دین
سیبب ایله گمزاده دنیاده بن

چو خدو حدیث ایله بو ماجره دلیل
عاید اولا عبرت کیمز بجیل

گربه | پیره | زن

بر قارینون بر پیشیکے وار ایدے
چون بو حیدے قاری الو مدو عطا
چونکه بو خودے اوسرا اکره نان
دولا بدزه سچا نیله باشنے
جمنیشدے اووا مه بر گون پشیک
بلکه دوشه برده قرانقو ج اله
حسر تیله پشیک چکردے کشیک
یالوارو عوض ایلدے اول بینوا
نیزه سبب چله کوک و جا غسوز
دتیلروزدور نجه ورتے ثمین
سن کجه لر تا پیورام بر پیچان
سویلدیلر بر کیه بوحب ای بدنیت

حیفیقدے صورت دیوار ایدی
درد چکردے او پشیک صبح و شام
هیچ تا پمزدے اوایوده بیچان
تو کمیه کوزدن ایوزه تقان باشنے
روزرے لو چون چکردے دهر یاکشیک
تا یوبن لقمه نے حانه گلنه
کوردے کلورنچه قوی کوک پشیک
ایسیزه اولسون بوبلا کش فدا
باشدان قیاقوبرو غسوز یا غسوز
بو خه بیورسوز کیجلر عمل سمین
هم بو خوده گورسیورم توی نان
مطبخ خاندا بیوروک آشش وات

کل نر بیله گیدک ضیافته
سنده بیوب آش ویلوکل اته

گکد ایوه اولجه یا تسلیکد
صبحون اچکیا قزچکدیسے تیک
قاری پشک ساری چواسکاکنا
کوردے چکور حسر تله دور آ
کوردکے پشکده کورولنوز برخ ل
قاری اونونن و جنب ایده سوال

اجرا

آچدى زبان ديدى پيك لقارى
كوكده پشيكلر ناموسى ايلجارى

هرچه اولان دهرده لاغرسم
وار ايسه دونن جمشيدم صيدم اوچون
دوشمدى بر دانه قره الشوح ايلم
اولمدى صلامنه بر نوش نگار
حسرته دامدا چكوردوم كشيك
ياغ سالوب جمله بالغليوب كوبك
صيقيل اولوب توكلرى شففافيده
هر برى صولسده نجه رته بشر
پنجه لرى روزده صلا نكيجه
هر برى رزم كونى بر پلنك
يالواروبن آنلره هيدوم الحذر
سنده يزون جنكده اتكار
بر قارينون خانه سيدورمنزليم
خانه قاريده تا پلمور رسچان
سويلديلر لطفله اى بى نوا

ركلرى بر رشته مسطر تسم
منظر اولدوم بو صفت عيداوچون
هرچه اوچون قورميشيدوم برقلم
تا ايليوم صيد آنى سن آشكار
كوردوم بو اثناده نچه كوك پشيك
هر برى ياغيله دولان لستى تك
آينه تك چشملرى صافيدى
بو خلالرون هر برى بر نغير
هر برى بر اژدرغوغا نكيجه
فيل بدن بر لقايشر جنك
كاپيزه اولسون دل وجانم فدا
پس ليمه دوشميور آخر نكار
اولميور اولمخانه ده حل مشكليم
كلميور اول ايوده منه بو ى نان
قارى ايونده نه برك ونوا

بو كيلدوكده مطبخ خانه سى
ايليوردكن خانه ارا كروفر
ايكى پو دن اولوردوم كباب
يا علوفيم ايليوردو ام قطاب
سنده بزيله بجوا ايله سفر
تا اولاكسن زبخرن نجنه در

114

[illegible]

قارى پشكدن كه ايشتدى جواب
سوكده هيوسنس جانيم پشيك
كيمكه طمعكار اولور خوار اولور
كنج قناعتده دو كنج روان
رسمدو كيم كنج اولو ويرانه ده
قانع اولان عالمه سلطان اولور
ايلمه سن مطبخ خانه كذر
قارى نقدر ايتدى نصيحت اونا
ياتدى نجه چخدى سحرآفتاب
مطبخ صبحون دره اولدى فراز
ياتاميدى پشيك قارينون

آچدى نصيحت ولين اول كنه
جسميم آرا روح روانيم پشيك
محنت اعطايه كرفتار اولور
اولكله اوز كنجوه سن پاسبان
وارسلامتده بو كاشانه ده
طامع اولان خاكله يكسان اولور
قورخوم اودور واقع اولا بر خطر
ايتمدى تأثير بو حكمت اونا
خوان فلكده كوردنوب اولقطاب
ايلدى طباخ قضا طبخ ساز
فكرى واراپكه دل افكار قارينون

كلدى پشيكلر آنى ايتدى صدا
كلدى قولاقنه صدا آشنا

سحر يوبن چخدى پشيك خانه دن
آيتدى نامى مطبخ خانه شتاب
مطبخ خانه واراپد بر ديك
كروى باجادن ايچره ايلجارى

شصتله اولمخانه ويرانه دن
دوشدى يولا بر نچه تيزشهاب
كردى ديكدن نا موفق پشيك
مرتا مرتو سالوبن هرسارى

چيكه لرين آچدى ناموكاره
اوشدى خلس باغ غنده
بحكم او قصه
وار ايدى

115

غنچه سنکلدی دیدیکم اغنده | اولسام اگر بو اوخ آتانلدن رها

طشره چقمسام دایم ویرانه دن
بندوم باحضر سره زن

حکایت

کورلر حفظ ایدر قرآنی
اوخونور لفظنی عبارتله
بلمیور هیچ امر و حکماتین
آنی خلق آرا قویوب عارف
بونی قرآنده حق دیو بدو حمار
او خیور چو حکس آیه قرآن
بزه لازمدر پس بلک معنا
بزکرک کشف ایداق رموزاتی
حکم حق لفظدن و کل مشق
لفظنه قانع اولمه ایدانا
اجری وارسن او نحو عبارتین
دید وکون لفظه بولکلن معنا
بند عبارته اولمه ایعاقل

لیک بمنزله آنده معنا نک
بدو اشباه علی قرا ثتله
خالقون ایتدوکی سرنجا بین
سرّ قرآنه اولیوب رغبت
شش اوزره بیحمل لا معنا ر
کرنالعنت ایلیر قرآن
تا اولاق بزو عالم و دانا
فهم ایدکنده مضمونات آیاتی
حاجت لیکده ایلیور لق لق
بزه لازمدر لفظدن معنی
لیک اوراک قیل شمارتین
اولمه سن تنها یکیه ای دانا
معنادن هیچ اولیون غافل

تا پر سعادت منقطعا تندن
محلکات ... دیمنها تندن
... قوتون وار دور بیانی
جیلون خوش ترانه دور نغمه
قرسا و حنذب ... صلصل ...
کلک ... ودر پرواز دم

حد ... اوزر ... ایله ذکر ...
خانقه ذکر و کاره ... حق حق
خنده ... سیمیور ... نغ نغ
سیتور حق تعالی ...
... ایلد ... سیما ...
... بخش ... ایدر ...
... جدود ...

بو دور نحوش ترانه ذکر خروس
درج معنا دو نالهٔ دراج
فاخته صبح و شام ایدر کوکو
طوطی خوش سخنده ذکر شکر
هند معناده ذکر ایدر طاووس
اوجالور هر زمانده ناله زاغ

اذکر و تهلیله و نقوس
شرح قاموسه دور اولنون محتاج
هو موجود لیس الا هو
هر زمان محفله تو کر شکر
سو ییلیور یا غفور و یا قدوس
ایلیور یا رب نشانه سراغ

جمله اولمش حقیقته شاغل
سنده اولمه ذکردن غافل

وقعهٔ هند سلیم

بر نفر اهل کسند اولان هندو
جبینه ال سالوب اوبا همت
تبنه کی ایچره اولمشیدی برات
او بری صبح کلدی هند سلیم
دیدیکم سهو اولوبدر ای آقا
دیدیکه تنباکو قلان جان

قونشی سندن دیکه دتمباکو
بر لووج ایلدی اونا شفقت
سهو ایله بر سغید عدد نبات
صاحبینه پولی ایده تسلیم
سن سنه پولی تهیه شدن عطا
پولو وه بخش ایدوبدر تهیه حان

بو خطایه ایشتیکن اوفقیر
السنی قوید ی کوکلنه او حقیر

...دیر بولیبدو ... لرایچ نفر
... جیوی ...
چه ... خیر ... جبی ...
صاحب ... قیل ... حکیم
ویدیکیم صاحب ... سویلدی ای یار
صاحب ... رهنه زینهار
زینه ... رهنه ...

اوسنه بوزی ... دور
لطف یزدان نه سعر دور
ایا ردب دیور تراب نوش ایله
یت اولور کبف چکوب خرد ... ایله
صبح ... فلذ بلار ... عکلام
قوید ... دوم ارام
قوة

قوّة خیر اولوب شرّه غالب — ردّ نه ایلدی اونی رغبت
خوشنه گلدی بو سوزدن اول آقا — اوپولی اول فقیره قلدی عطا
سیتدی دوغریلوق ایله پیشه — دوغرویه یوق حذر و اندیشه

گوڭلی پاك قبل خیانتدن
ایسته رزقوڭ خدای قسمتدن

وقعهٔ سوش وخرس

اقلیان فرق شهردن آیی — بزرمان پالمتشدی برآیی
برسچان سچریوب ایدی گذر — آیی دوتمدی سچانی چاپچتر
یالواروب اوسچان کہ آیی — اولیان پیشه‌لرده هم تایی
سنی تاری نه خلاص ایله — اوزیوه برمرید خاص ایله
اولی برگونکه ایدرم خدمت — ایمه دوشه خدمته فرصت
دیمه کیم برفقیر دور بو سچان — وقت اولور که اولورسنه اعوان
وارش هون قرا چ ایله ایش — کیشیه لازمه اولوبدر کیشی
بو سوزه آیی گلدی قلدی رحم — قوپاروب اوسچان ایدر وصفا
ز قضا دام حکدی برصیاد — ایلدی حیله رسمنی بنیاد

دوشدی اول آیی دام صیاده
دام آرا گلمشیدی فریاده

چونیچان ناگوش قندی فریادن
ایشتدکیکه عهدین ایلدی یاد
گلدی سکرت دیشیله اولدی
ایکی برگوزل سر ایجاد
ایچورودم جزا ایلدی صحیح
یا خیشیلق یخزیش ایدی نا

118

صانمه اوزیکه کسی اورسدن کم
هرکسوڭ گوڭلنی ایله خرّم

فقیر وظالم

برفقیردن پاپاغنی بر
بخشیده قلیدی کاروس
حاکمدن

گلدی اولوادگه تموشا نه
ایلدی شکوه حق سبحانه

دیدیلر بفقیر دل سوده — پاپاغون ظلم ایدیگندی باده
بورو ای بو حذور اثرکلانهدن — فائده یوق حذر و دود آهندن
ایلمه آه و ناله لر ای زار — اوتوره کت پاپاغوی اختیار
دیدی هر پایه قاچه اول ابتر — بولورم عاقبت بورایه گلر
بولحه جلسے حابدر بو مقام — نه حکمت داده قادر علّام
بول بونه قرب دور در محشر — یازیلوب خوب ورشت ایچون دفتر
روز محشرده جلوه گاه جلال — کشف اولور اونداناره اعمال
سیدا قور خ فعل منکردن — حذر ایت انتقام محشردن
اوزدوه ظلمی ایلمه پیشه — ایله روز جزادن اندیشه
رمز پنهانه دور خدای چنبر — سایلیدر بو رنقر تا قطمیر

وقعهٔ عابد

برنفر پارسای نیک اطوار — طاعت ایلردی حقّه لیل ونهار
مشغول گوشهٔ قناعتده — روز و شب طاعت و عبادتده

عابدی دعوت ایتدی برسلطان
کہ اولا خوان لطفنه مهمان

قلدی بو شکیمه اول اهل ریا
ایرم ضعیف ایدنچی دوا
تا یتنی پاوسیکوررلا غو
دیرایشین اوزیا ریاضت ایلر
بولدولیمور ضعیف عبادتدن
کیمه ترحمیه کچی طاعتدن

119

ازقضا برده ایدیکی قاتی
اولوب عابد جهنمده اصلی
سیلّا اولمه سنده اهل ریا
قلکه حق ایچون سنی ریا
چیته گتمز سوزنی ایله ابراز
دولت ربویت اولمه نشل یاز
اوله

اولكه مخلوقه ايلر عرض نياز
پس دالى قبله قتويدو نماز

حقدن غيرى شخصى ياد ايتمه — لطفنه غيردن اهمتا د ايتمه
خلقدن قطع ايله حاجاتى — ايله معبوددن مناجاتى
قلمه عابد كبى رياى نماز — صدقله ايله حقه رازه نياز
قاف عزلتده اولكه عنقا — خلقدن كس علاقه ايله انا

كوشهٔ وحدتى ايله پيشه
هيچ بركسدن ايتمه انديشه

احوالات مجنون

برنفر شخص كوردى مجنونى — اول اسير بلاد لحونى
برقوتور ايت آلوب قوجاقلدى — دمبدم باشنى قوتوره اياغنه
كاه اوپر اول ايتون اياقلرندن — كاه اوپر شو قله دوداقندن
ديوار پاسبان كوى حبيب — دردنهانه يوكونده طبيب
اى اولوم بوايا قوه قربان — كه دكوب كوى يارليه هر آن
اى اولوم كوزلرون كنباتى — كه كور وبدر جمال ليلانى
بر اولالى عجيب دورزمان — صوت جان نخوه اولوم قربان
تو كلرون مثل عود وعنبردور — ديشلردن عقد دركو هردور

من كمك اهوسى بو خندر خواهون
سك چيخ كجيف قربانون
دبيلر بيغنه والعلم
ابنه بوقدر بالواردر آدم
ديمه چوق خشندن بو علاودور
كه سك سنهشان ليلا دور

حكيدى مجنون بر جكردن آه
روح عرش اوجالبدور نسباه
سوزكه بر بونه عشبارده دور
بحه بد آستان يارده دور
من اوزدم اولبدم بخش
بدايت تكيدى اول نقاش
نقشنى ايتدى
قسده در

فرقى واردور منبلا اشيدا
بن بونه سك بو دور سك ليلا

كيفيت منجم

وار ايدى بر منجم دانا — نظر ندء عيان نجوم سما
ستر تأثير زهره واقف — اثر ذو ذوا بيه عارف
نقش ايدرلر كه اولهنر كانى — جلوه ايدى اسرار پنهانى
بو منجم ابو نيه كلدى سحر — عور يتين كوردى غيره هم ستر
چوق سقط وبردى سوكدى دشنام — قيس وثى له نعبدى فوج انام
بولديلر خلق چون بو احوالى — ايلدولار تاكه حالدن حالى
ويديلر ايمنجم رسوا — سنكه اسرار چرخه سن دانا
پس نه دن اولمدون ايشه حاسلى — عملدون اوزا يو ونده احوالى
اوزايوونده كه سنده يوخده خبر — در نجم كوكدن دانشا اى اختر
اولكه معلوم يا اولو الالباب — رمز كل منجم كذاب

سيتدايوخدو عشا رنجوم
بزه اسرار حق دكل معلوم

بر پيرخود

بمنش اول آي عجيب وفرزانه — اولورلر بر سيدوراوب خانه

وكالكراوا ميدورنسدوج
سنه اوداره يكلن راغب
رسم اولده محب دراخل
بو اوب اوكنتيم اوودور جاهل
اوبو معلوم حوابستو خطاب
اولدون ييدورجواب وقول صواب
حكم درنى شين وقول صواب

حكمتدن اولور اوب معلوم
قول وكفتاردن اولور مفهوم
بور موزسه بولور اولو الابصار
فكر سز عاقل يلمز گفتار
ايلمز اى يكانه دوسيرا
حتياط ايله مش عمل دانا
بر لوكيم

اوکه تا علم و فضل اولور حاصل
اولدکه دولته اولور واصل
بو یسه اولدکه عصره علامه
بو سا الودده ابدی دولت وکامه
بو یسه وار ایدکه شفقته

بر سوا له اطورسه اوش لیق
ویر اونون سن جوابنی لایق

مطلبندن زیاده ویرمه جواب | خواهش ایتمه دکل بو نقص خطاب
مجلسه داخل اولسن ایدزنا | بو خارسی باشدا ایلمه تا و ا
صاحب مجلس ایلسه اکرام | سنه ویرسه بو خارسی باشده مقام
ییز بانون چوق ایله الحاح | کیج بو خارسی اکر واروند صلاح
کر قولوندان دوتوب ایده اکرام | فیل تو اشغله صدر برده مقام
صولوه صا قوه ایله کر نوش | ایتمه سهو ده صحبتده خروش
ساکت اول غیری ایله گفتار | دانوشن شخنه ایلمه آزار
اورکه کس کوردون ایلیور صحبت | ساکت اول ایلمه اونا دقت
دقت ایتین سنه عداوت ایدر | جاهلدن اول سنه شماتت ایدر
چونکه اولکه باشلیو بدوخطا | اوزنی عاقل ایلیو بدو حساب

سیتدا عقل اکر اولا معدوم
کیمسه اوز جهلین ایلمز معلوم

دونفر شهزاده مصر

مصر ملکنده وار ایدی پیدا | ایکی یکتا ده بستوده ادا
بر بیسی علمه اولدکه بس طالب | بر بیسی دولته اولوب راغب

بیلکون اوس اهل شروت ودولت
ویبسی قرداشنه تا بوب عطوفت
اسی مرادو بتونه شفقت ودور
بونه علم ودولتنه بار بخشش
بن کورودب علم ایلمدن تحقیق
خاهر اولدکه خوار حراد متین
بندر

بیلیب علم وفضل ایجب ...
علم بخربصیر ایلدکی ...
اوقوب اوربلدی اوخشاین سیم
تا اوقا علم وفضل ایده تعلیم
ویدیکیم ای اودیب فرزانه
... بو ... وار

مذور اخر بو علمدن عضو | آتش فقردن چکورسن درد
اولشم کورنه دولته واصل | علمدن سنده بو خدو ... حاصل
آچدی درج دهاینی اولفاضل | بحر ذخار عالم عامل
ویدیکیم ای برادر احمق | بنه واجبدر شکر نعمت حق
اغنیا ارثنه منم وارث | سندن آفاقه علم ایدر حادث
ملک فرعونه سنده وارثش | غم وآزار خلقه باعث سن

سکه برپا یمال اولان مور م
شکر رکیم نه نیش زنبور م

وقعه حمال

بر سبد شیشه بر نفر حمال | آباروردی بهنده مالا مال
تا کهان راست کلدی بر عیار | ردی بیر بهنده ... سوار
سبده اورودی ... اولسرت | شیشه نون کثرنی قلدی شکست
دیدی اوندان مذور بو ابحمال | ویدیکه اورماش کرکدی اول

بروده اورسون دیکه دکل بر شئ
هر نه وار ایدی اولدی جمله سی ...

پیردن شاه فرزندرا بادیب

وار ایکی برادیب دانشمند | بحر علم وکمال و سعدن ... بند

بجایم اوغلوده ایدرسن ...
اونده ایلم علم و حکمت ...
تا اودیب ... حکم شاهی ...
اولکن ... طلوم جهول
بکه ایل چکورسا رحمت اولدنا
اولدکه بر فرزانه پیدا
ایکی

لیک اولاد و باکمال ادیب د
هر بری فضلدن آباسی کبی نصیب

شاه برکون او ده‌به قلدی خطاب
کا ای معلم بونه خیانتدر
عهد وه ایچ سنده یوخدر وفا
عرض قلدی ادیب کا ای سلطان
مختلفدر ولیک استعداد
داشش آرا ایسم وزر و دکر معظم
اولکه دهر سهیل نورفشان
جمله الوان سهیلدندر اگر
اکدی هر حجر فیض مولاسیندن
اکه اولیکم برابر دور گل

ایلدی غیظ لعت به شتاب
بونه اخلاص ونه ارادتدر
فاذا خالف الکریم جفا
تربیتدر زمانه ده یکسان
که مقصر دکل یقین استاد
لیک هر دانه بوخدر سیم و زر
مختلف ظاهر اولدی بس الوان
ویردی هر جزء ارض رنگ دکر
ایلدی ظاهر اوز تقاضاسین
که ویره شوره زار سنبل

سبتدا چکمه زحمت بیجا
هر شیئی اوز باطنین ایلدی پیدا

شاه — **و دهقان**

برشهنشاه آسمان دربار
کجه دوشدی اوزاق شکارندن

ایتدی فصل شتاده عزم شکار
احتیاط ایلدی مرارتدن

کوردیلر دار خانه دهقان
... قلدی وفا به سلطان
... دهقان شاه ایدی ...
... عزت ... التجا
منزلون خانه کدا ایتمه

سوزلری ... قدرین ...
... ایلدی ...
... وقتده ...
... دهقانه ...
... قلدی کاسه ...
... عرض قلدی ...

کراولیدون بو بکه مهمان
تویدی بیر بو قوم داشمند
کلدی چون پادشاهه خوش بو کلام
صبح چون ایتدی بونت نهضت
قلدی دهقان شایعت شاهی
قدر سلطانه ایتدی نقصان
لیک دهقانون اولدی قدرنی بلند
ایتدی دهقان بو فیض عظمایه

شاه بوه تیز ایدی بر نقصان
قدر دهقان اولا حیا بذا بلند
کوچه‌سی آلتون ایونده قلدی مقام
ویردی دهقانه نعمت و خلعت
ویردی ای برج عز توناهی
اولدی کر برا کنجیه مهمان
التفات ایتدی شاه دولتمند
که هما سالدی باشنه سایه

ذردانشی رشک لعل ناب ایتدیلر
ذره نی مثل آفتاب ایتدیلر

وقعه — **اسکندر**

نقل ایدرلر که بر کون اسکندر
کوردی ناکه خرابه ده بر پیر
ایل طاعت خدای علیم
خشمناک اولدی پادشاه غیور
نه اوچون شاهه ایتمدون تعظیم
آسمان قدر و شاه دورانم

ایلدی رخ خرابه ساری گذر
عارضی رشک صبح آفتاب منیر
ایتدی پادشاهه بر تعظیم
ویردی ای راه معرفتدن دور
منم اسکندر فلک تکریم
لطفه دریا سخاوته کانم

... ایکیسی ...
... ربع اولدی ...
... هر جب ...
... بیون ...
... حیادن ...
... ورزدن ...

قانعم ... کنج ...
سوزلری ... دیرانه
... غلام ...
... پادشاه ...
... اوللان اول ... غلام
... غلامم
چکد ...

جکدی اولکون خجالت اکمدز
دیدی ایلەسن خزینە و عا
سیتدا حرص وآزدن خدا است
اولاسن کر سکندر ثانی

انماس ابدی اولعلک جاکیر
کەآیدە حرص وآزی آز خدا
کنج ملک قناعتەکدزاست
اولەجقسن زمانەدە فانی

نە قالور ملک وما لی دنیانون
نە شکوە وجلالی دنیانون

دشنام یکی بە یکی

ورکی دشنام برکسە بر عوام
بدترم سن دین صفتلردن
سندە موجود دور ریور علیت نهان

دیدی صبر ایکە آنکو فرحا لم
جزون یو خ اوخاصیتلردن
کە آندان سنە دکلدی عیان

کلسە اکر غیم انکارە لوکون
یاندور ورسان یمنی شرزرە لوکون

وقعە ملا دشبان

برچوبان راهت کلدی ملایە
کسدی اول ملانون قبا قلینی
وبدی ایموت ورکب هابی
ولی شیطان دیور کە ترکینک

کورجکین دو شدی اورکە سودایە
قوورادی کشتلە جوما قلینی
اهل تذویر ومرد فتلابی
ملانون زوالا باشینە زیرک

دیدی ملا کە ای چوبان دغل
دکی شیطان یو زینە بو عمل
آدمی اول مخارتدن خنجری جن
قلدی محروم نارو نعمتدن
اهل تذویر دور اولشوم ولعین
حق یبور دی کیم عدو مبین

126

قول عقلتدن احتساب ایلە
عقلە سمل طاعت ایتدی ایدی
دیدی شیطان کنە دیلور کە
ایلە تمامیە ایدی قوزی عورتی
چون اشتدی چوبان ...
دیدی احسن نوتونە نام خدا

تاکە رحمت اولادل وجانونن
اوزوی اتمە بیلە رسوا اسن
نفس شیطانوی ملامت قیل

کاە ربا ح سوزینە شیطانون
سیتدا کرچە سندە تلا اسن
رونمە طماع کت قناعت قیل

امتحان خانەدورسرای سپنج
بو طلسمات دە نهاندور کنج

وقعە حاتم

سخاوت نطقنون شریه زبانی
بونو عیلە بورسی چکمش بیانە
قضادن برکیجە اولحا تم طی
اوروی اوغلە قتی بم عورتی آج
اوشاقلار چون دیدی حاتم فانە
کیدوب خوابە و ضبح وهم شریفە
بولمادی اول کیجە مقصود حاتم
اولوب برنجور دعورت اولجا بر
بچە دفعە جاقوروی حاتم آنی

فصاحت ملکنون خوش تر جهانی
کە رایل مخط لیکن دوشدی جهانە
ایکیچون اختیار ایدوب تا برینی
ایما ننث قالدیلار اللّە محتاج
اول فنانە اولوب خوابە بهانە
قالوب بیدار اوزی انجق ضعیفە
یا تورسون عورتین فنانەدن ام
اوزنی قوید حقّانو شخوابە
صدی ایوخ صاحبن حجشدی جانی

چوقا دراولمدی عورت جوابە
صاخندی حاتم اولهم کتدی خوابە

کە تاکە ضمیرە دادرن برعورت
دیدی اکی تم ایشت ... سخاوت
اوشاقلار یتم قالوب دوراودی ...
اولوب ایلقیە ... شحوت
دوجاقدن یتو ... سخاوت
کرمنین ... ملک ... سخاوت

127

دیدی حاتم کت ... دیکر
کمترطفال ... تا ... سیر
بو نغ مادیە چونقدی صفا
تم ایلدی کا ... دوز
بولقیە وردور ...
بچون آتج یاتدی اهل خانە
لالم

دوقوم که کتدی طالین او عورت
هانی بر اهنگ خوانونده نعمت

اکر وار ایسه بر نعمت خیالون — چون انه دن بابا عیالون
دوروب حاتم بریندن اول کوکش — یعقوب ابیزم مهیا قلدی آتش
آتین فرج ایلدی ترقلی بریان — قبابل حسیلنه اهم قلدی جهان
دیدی دورشمه ایمو کت اضطراب — دوروب جهانیم اول سنده کباب
اویات طغابو بی جانه کلسون — بیوب بکیسر کبابی جانه کلسون
خبردار ایکه ختمی او خانه — اوزری حاتم کوزدی خانه خانه
کلوب بیر ایکی اهم عورت عیالین — بیدی دولدور دی اندان دشمانین
قبائل خیلی بکیسر اولدی ولار شاد — دید بلر خانه احسانون آباد
نوع اکلری آج قارنلار جمله دوکی — آت اولدی اهلیرون بیرانی اولدی
بو فکر ایلکه نعمت اولسون کم — لو ایتدن واو داکی آج قالدی حاتم
اکر وار سنده هم سیدنو همت — آت اولدی و آرادو حجارکوتر سخاوت
سخاوتدو صفات آله احسن — سخاوتدن اولور سن بهره ور سن
سخاوت بر دیار خوش شغزاودر — اونون شاهی علی المرتضادر

بو نیوز دندور بونورکی شاه کرم
سخاوت ایلی کوهر زرجهنم

سخیم زمره طرانه زینت
سخاوتدور سخی وندور سخاوت

موعظه وقعه مرکل
جنفر ای اهوی بیابان
ای بیابان دلده جیبر ابنم

زیدی ایسم کوزن خوش بکیسم
صبح دلده جلی مهر وبیسم
بنازنش بوینور دی واناس
علبه بسرب وار ایل بیغبالیه
ایل اودرب واراییه ایلیه
که جهان ایچره وار ایکو لوند
نظره انقد اوده خوف کی

لکن آخر ویردور نتیجه بیان
بونه شاهد دوآیه قرآن

ایله ایشلرده دوار دور ایسر ور — سنه خطا هرده چوق بیان کورون
لیک ویردور آخر نتیجه سود — اولور اول امر مسلم مقصود
هوسله کوش قلبون ایکل تر — بو حکایت نه کفایت ایدر
وار ایدی بر برال چوق عطشان — کلدی او چشمه او سته اوچون
بو تمنا ایله که سو ایچوں — سو ایچوب چشمه سارون کیچون
چون نظر قلدی سویه اوچون — باخوب اوزر عکسین آندا کوردی عینن
کوردی نازک ایا عینن اولدیغون — دوتولوب کوردی اولدی چوق محزون
کوردی بو بوینوزلرین فخر ایله — خاطری شاد اولوب فخار ایله
که بو اشیاده بر نچه صیتا د — دوشدیلر اوبلر ال قصدنه شاد
بی نوا کورجک آنلاری قاچدی — لیک تقدیر اوزرتورین آچدی
قودو صیتاد دلر اونی چوق طول — اولدی لیک بر او حصول
اولدیلار اوشکار دن مایوس — اتیدیلر چوق تاسف وافسوس
کلدی تا که قبا قه بر میشه — چوق قالین بیشه ایدی اول بیشه
او چیلاردان اوکون قوتا ر تقه جلبن — کیردی اول بیشه ایچره اوچون
ایلیشوب بو بینوزی بو دا قلاره — اولمدی پس نجاته چاره

دوتدیلار او چیلار او چیو انه
دوشدی دلم الاکته جانی
دیمی اول ین نو اسی خاطر دینی
انجا ازید باخذ وفور ال ایا
نیج خوش نجاته جانتدرو
اولشدیم جانه جانتدر دوق

ای فخار ایله باخذ قوم بوینوز
نج جرخ بو رخدوقوم بوینوز
اولدن احرخنی الا کنه سن
ورطه محنت و الا کنه سن
بو چر لکمدن اتمه ایرا سن
فیتوکره لکمدن ایله قیاس

موعظه

جعفر آن نور دیده سی سید

عنجه سی نور سینه سی سید

اتفاق قیلدی دوسته

اتفاق قیلدی اراولو آسمان

دهرده خیر قتی

اتفاق قیلدی اوشب

دار دولتی

اتفاق قیلدی سیله

خیج آ خدود

نعته در انور سی اوزل حال

روز کار سی کچردی ذ تنکه

از قضا کوردی او سپهر وفا

صادق وسولدن غلام سوفور

صورت کیمدو بو شخص والاشان

دایم ایلر مداح سنجر

انوری وقت اولجکین حاله

دیدی دعنیر تا پس علم نجوم

پس نه شاعر لازم اوکده اولام

اوکیجه یا تمدی اید روا

سنجر ون مدح قلدی آثارین

اوکده اهل نجوم اوچرخ کمال

فقر وفا قیلدی بین کدورتیله

بر نفز توسنه اولوبدو سوار

طرقوا سویلیوب ایدیله عبور

دیدیلر شاعر بیانی بدیع

اوفاکرام ایدرشه کوثر

با خدی حالنه چکدی بز ناله

اولوب عالمده شعردن مذموم

فن شعار رو بطنه ما هر اولام

برکوزل نظم ایلدی شاه

دیدی بو سطیع ایله شعارین

کر دل دوست بکرد کان باشد	
دل دوست خدا یکان باشد	

کیمدون شاهه ایلدی تقریر	چونکه سندیدی شاه عرش سریر
شاهدن تا پدی مال ودولت وجاه	آخر اولدی ندیم مجلس شاه
چون دارایدی بکیجه دن خبری	شاهه تقریر ایدردی هر اثری

بو حنده اسیر وزیر ملک الدهر	اتفاق قیلدی درسم ور وصفا
ایدرسن کوش کر بو تماشالری	
سینی فی الجمله ایلیر حاصلی	

واقعه اصلان با ذوکاو

برچراکاه ایچنده ایکی اوکوز

تا که ارملار ابر قوی اصلان

چون اوکوزلر کوروب او احوالی

وبردیلار دالدا اوجیو املار

اتفاق ایلیوب دلیرانه

کوردی اصلان چو صورت کاری

کوروب اصلان که یوقدر اشنده ظفر

حیله فکر ایله او تقوی صولت

دیدی ایکا وخو شلف هر کاه

سنه من بعد ایترم آزار

سنه وترم ما علف زاری

اوزلمو یار دی شاه لجه کو نونز

ایلدی حمله سخت صحو کمالن

اولدیلار فسکر حصمدن حاصلی

قلدی بو نیو بیلار ایله جولانلار

دوردی آنلار مقابل اصلانه

بولدیکه حمله سی دکل کاری

اوکده رو به شاه حیلت کر

اوکوزدن ایلدی بر بن دعوت

اولاسن اول رفیقدن کمراه

اولوسن هر چمنده برخوردار

کورمه سن کر دونده آزار

اولوسن دایما پنا هسیده	
درکه عرش اشتبا هسیده	

او قدر وصف ایدیو اوزرینه

آخر اولدی نوا تدی

اتلاری ایلدن

اولدی اصلانه

ایکی نوده نور

اکر اولیسه اتفاق

کاولرکوز ولدسی

خواه دشمن اولسه خواه

اتفاق ایلیوب

بوزدوسی هرکاه اتفاق ایله

نکاث

حکایت

بر دده بر روزون قولا فیله
چاتدیلار بر چاپون قرابینه
دده نون چونکه سو بندن ایدی
قورخمه گل سنده ای روان تنیم
ویره لک ایشت جوابکیم ای یار

یول کیدر دیه چوق دعا عنیله
دکدی بو ایشکون دعا عیننه
چاغروب اول اوزون قولاغی ویردی
سو بلمدن دکل بو خاریستنیم
سوزلرون دوغریدور یو عیب و عوار

اوبلوندن سنون اولان انهار
داخل اولسم سنیم بیلیدن اشار

ادحکیم ادیب شاعر ایدی
شوق فنسنده پیش ماهر ایدی
بر نفر دیو بلدی [illegible]
کامی هنر در حکیم فرزانه
او کلام کوردی مدحه من لا
ایجوده لیک اولمش سابق

برکیجه بیت ایچره قیل مذکور
سم ارلومم جمله عالمه مشهور
انیندی اوشوز ای حکیم فنون
اوشن ده شخص ایلدیکی اول
دیمکده بنم زبان [illegible]
ویرم خلقه [illegible]

وقعه بینا با اعمی

برنفر کور شخصه بر بینا
خلق عالم حکایت ایلرلر
هر کیمه کورایسه یزدات
سنه حاشا ایلیوب داور

طعنه ایله دیدی که ای اعمی
بو صفت بر روایت ایلرلر
کوسننده ایدر اذا حالن
دیدی کور ایغریز اهل لطفه

بوبله حاشا ایدوب منتاری
کورمرم کیمسنه دل ازاری

حکایت

اویر سن آدلو بر حکیم زمان
ارض یوناندا اولمشیدی عیان

بیم ایدرسندن اول بیجه کلام
خوفدن ایچره ایلمز استدام

کور لطیفه حکیم فرزانه
دیدی بسکه دیو بکه شیرشان
بنجلس سندن ایلمز یا در
ربوب اولمرد ایتها لنها فضل

نه جواب ایدی حکیمانه
قورقودان اورمد [illegible] ته بیدان
نیز فضلین جوار لری اهل نظر
اولدی صد شکر علیم حاصل

حقاقی اول فیلسوف دانشور
نه بو ایچو خودکفایت ایدر

حکایت

بر اوشاقون اتاسی غربتدن
کلمکه اونقاپودان ایدردی کذر
شهر دکانلوقی کزکندوسیم و زریم
دیدی بر شخص او ناکه ای عزیز زند

کلدی شاد اولدی طفل بهجتدن
اوله سویلدی طفل کایسر در
که سفردن بکون کلوب پدریم
بوخبر نامیه اولور [illegible] پسند

انودن چو کلوب سفردن ارسی
کس مادردن ایسته سیم و زری

طریفه

ایوده بر شخص ایتوردی بر سوزن
چیقوب ان ختار دوردی بر زندن

[illegible]
دیکر الغفس و وقیدن [illegible]
الوده سوزن ایتور [illegible]
[illegible]

حکایت

برفقیردن دوشوب ریشی [illegible]
کلمشدی زمان زدن [illegible]
دیدی ای شخص اوناکه نهان
دار بو شهر ایچره [illegible]
[illegible]

با عليو مدور سنجا ويتبله كر
بذل و بخشش دشني شام سحر

بوسه جوابعلى او كان سخا — سنه بيشهبه نعمت ايله عطا
ويدى كيمدر او بوبلرم حاشا — ويدى الالام دليل خير سكا
او فقيردن آكوب بين الله — بس كشوردى او شخص نيز لبنه
كروى چو تخجله اودل مايوس — كوروب بر مرد منظر ره عبوس
روا اعين ساليوب بوكوب باشين — زكليو مدور بيا قنه باشيني
چكدى فى الحال برمدن او فقير — حاجتين هيچ ايتمدى تقرير
ويديكه ايتمدن پخون اظهار — دردى بي فقير دل افكار
ويدى كورمكم عطا سنه — بخش قلمدم ادنى لقا سنه
دردي كوسويله ترش روبه — هر بين منتظر بر وبد خويه
اولوسن طعنه سيله فرسوده — سوده لماسته ايله سوده
انسته روكشاده دن حاجت — تا بوزندن ته سنه راحت

سيله دوت قناعتي مروسل
تا روز خدو حقى ذل سؤال

صوت نكو دهيد دير وردكاوزان
بوكون ٢٨ ف اولور دكى دوزن
دوردب ازصوتنه آكوردى فوراق
بيشنده تا كوصوتين اولسرانى
برنفر محض كوردى بوعا
بيستك حالدن اولاما

مؤذن بدصوت

برمؤذن فضاى صحراده — اوجه صوتيله كلدى فريادة

ديدى اجنبى نغمن نرانه دوردن
ببلبل دفرى ستك ربدن الحان
بابان ايله بوننه كلمت دور
بر شفت ايله سوبوبنين اوزادن
نيه بودنسته ده سوبانه روبه
اوقلعه دن اوبان لوبا
ديكه

ديد بكه خلق ايدر نعره غيراز — منده دير بوكه دركوزل اوراز
فاجورام بركت اذان درويب هر آن — تا اوز قنارلى كوردوم خنده اعيان
تا بولوم سنده وار خوش آواز — لحن داوودى ابيجوم كن ناز
ستيد يبده دور حقيقت كار — اوزده خوش كلوره خنده آكار

اوزده خوش ترانه تيمه حباب
ايسون خنده تا اولوالالباب

حكايت

برپچه كنندى كوردى بر ايكت — آزيلارا اندا ايشليوردى ايكت
كوركى برخانه سندس دار — بيت شش كوشه ايچره چون خس آ
پادشاه امون حضورنده كنديسى — شاه بعضو بدن سوال ايتديسى
ديدى بوكنديده مذور بعضو — سازاولور كوزنده ناى وتر وجود
بيرزه حاصل مذور بوغوغادن — ونعت ايله هيچ بوسفادن
ديدى بر سبزه اولوب چيره — ايدروك جمع كنديه شيره
ديدى ايكتكه يعنى شيره مذور — ولمو سوز بزى اوزره چيره مذور
بر قدر بال داوز و پيلار ايشكه — بيدى ايكت چوبالى دوتسه بكه

دوشدى بر فكره ايكت شادن
ما كيدوب اوقلاسون اوده فى الغان

كلوب چكيوب آرى كار نبره
كوروب لنه دير و ى ملكوزند
بيت تا ثعان كحد ساكه بين
كه جنيدن دزنولدى بانن
ايديى دادوى كوردى بالاد
ديكه باره بوشال ل دسل

كيذه كلدى اوردكرشا اق
آرتكاردو غزنده اولسراق
كوردى برايرى آرى بوعا
آرجا اردن بوروشدى احوال
ديدى كيف ايلر نه جا دور بو
نى مصرت سنا مرا دور بو
ديكا

دیدی بر آکری آرّیه آرسی / نر بوبولدا اینور شوکت عاری

اشکه بال وادر شوقی غافلی / اولمشوخ فضل وعقلدن جاهل
بو غم ودرده مبتلا اولدوخ / صاحب محنت وجفا اولدوخ
اشکه بس وادر سه هرکس بال / داخلور خانه سی اودنون بوشال
سیندا علمه آچه نا وانه / که دوشرسن جهاندا نقصانه
چکمه کالاسی شهری بازاره / کوهری عرض ایله خریداره

نه طبور قدرنی علاف / بو حذو بازار دهرده صرّاف

واقعه نشستن پادشاه با غلام عجمی بکشتی ودریا انداختنش

بر غلام عجمله بر سلطان / کشتیه اولدولار سوار همان
کورممشدی غلام دریانی / تتردی تیدی آه وافغانی
نقدر ویردیلر آنا تسکین / اولمدی چاره تیدی آه وانین
اولدی سلطانون عشرتی درهم / خاطر پادشاهه تیدی الم
واردی کشتیده ایچره طرفه حکیم / دیدی ایسرور فلک تعظیم
ویره سن اذن اشتباه جوش / ایدرم بو غلامی من خاموش

دیدی سلطان زمن ملند در
غایت لطفدر کرم ایتدودر
پس بیوردی که حکیم بر بابه
آنده بحر ادلغلامی دریایه
ایکی خوفدن اوردی دست ...
هر سارن طرفه اوکم ایدرام

ونیدی اشکان نشینی ...
نکرکتی اوزره ...
تا چیقوب ... ارام اولملک ...
کوروب اوپاپ ... ابل اوب ...
ویدیکم ایکی ... اولدی سبب ...
بوندن آر ... اوله ...
ویدی

دیدی بو کورمشدی دریانی / ایبوردی بو آه وافغانی
ایده کیم کوردی غرق محنتنی / کشتینون ایدی قیمتنی

عافیت قدرنی بوبور اوجون / کیم اولا بربلاوه اشک فشان

حاکم قریهٔ همدان

کلدی بر حاکم علو مکان / همدان اولکه سنده اولدی عیان
که نشیمندی اول بلند مکان / هر نفر شخصی صاحب احسان
کیم اوتخشنون کوزل سخاوتی وار / سفره سی لطف وبذل ودولتی وار
صاحب بذل وجود ودور نعم / فقرایه مدام ایدر اکرام
کیدی بر کهنه ثوب اول سرور / اوسخینون یانینه کلدی مکر
او سخی ایتدی اوکه اکرام / کوردی بذل وجود وسفره طعام
کلدی حاکم ایونده دوتدی قرار / کوردی اونده لطفدن آثار
صبح کیدی لباس زرتاری / جامه سین ایتدی رنک کلناری
کورجک اول شخص ایلدی پیشواز / الینی دوتدی قلدی چوق اعزاز
خوش صفا ایلدی دعا قلدی / مدحلر ایلدی دعا قلدی

دیدی قربان سنه بو ایو کوشک / من کرکدور چکوم ... نده کشک

ایکیدانا ... الوان
... وتهید ...
سکنک ... حاکم چون اوسخی
کوردی ... اوالدی ...
اوضیافتاری ... بیونی
کوتوردی ... اوسخینون اون
ووردی الوان لباسینی او

دیدی ... اوزکه ... حالت در
دوتدی دونی ایش فلا ...
دیدی یکی ... دوتدی کلمشدیم
... جود ... بو کلشدیم
کوردوم ... سنده جود دن آثار
... کوردون لباسی زرتار
من

سن نیم پسون صبا فت ایلمیوسن | یوق بو بالت ره حرمت ایلمیوسن

پس بسون بو غزالره بوکباکس
حق اولان سوزدن ایلیه وسواس

گربه و موش

دارایدی برشهرده بربدپشیک
کیم یوخودی بربد ترتید پشیک

موشلره ظلمین ایدوب اظهار
گوندورایدردی نچه موشی شکار

کلیشدی تکه پیچا ظلمه
ایدیلر دفع غمه انجامه

جمع اولوبن ایدیلر مشورت
گوردیلر آخر بو ایشده مصلحت

کیم تاپالار برجرس پرصدا
ایلیه لر چاره دردوبلا

باغلیه لر نکه پیشیک بونینا
زنگ ایلیه پیشیک گلندد صدا

پیشیک گلن وقت سچان دوتماقا
زنگدن اولاتاکه سسی برملا

قاچوب گیره هربری بواسنه
دوشمیه لر تا پیشیک پلاسنه

جمله بوتدبیره دیدی مرحبا
تاپدیلا بر زنگ قوی پرصدا

عرض ایلدی تا اوزمان برسچان
ایشیره قربان اولا بوناتوان

ایتدی کوز بخشی سرانجام دور
کیم دیه جک پخته دکل خام دور

کیمدر اوکیشی دن که دوبر جانشن
قویه قدم اول پیشیکون یاننه

کیمدره اوحکایت اولدو کیمدر اوکرک
تا ایلیکون بو بینه کسون جرک
فائده اولدم بات بو عقل بیله
ایلدیلر دفع غمه انجاسینه
ایلدی سیتد بو صفت فکر خام
اولدی سچانلر که سنده جوام

١٣٨

فکره ودهوب تهیه حال بمحال
تدبیر وسے چکلیه فکر وعدیده

حکایت حسن وحسین و حجاج بن یوسف
علیه السلام
وات را
نمه

نیجه کر یوسف بن حجاج شی
نقل ایدر ویراو صاحب تاریخ

بله ایراتیمشدی اول ابتر
که اولا قتل آل پیغمبر ع

سنچه لوبر آل احمدی اوعیند
ایلدی بغض باطنله شهید

واراید یکیشون ایکی بابی
که رسول زمین بلوردی صحابی

بربیری باب قتل وبری امان
پاسبان نظار بلوردی زمرنهان

آل فحشا ردی ایوب جفاکار
مجلسه اول ایلدی حمید شعار

گفتگودن صوره اوبدطینت
حاضری ایلدی کمکه رخصت

تا نسخون قانی نی توکیدی مباح
باب قتلی اونا بلوردی صلاح

هیچ تعیین باب قیلندن اونیس
پاسبان ظلما آنی ایلدی قتل

کلدی برسیند اوزر ایاغیله
گفتگو ایلدی اوباغیله

دیدی ای بدخصال وبدکردار
دشمن آل احمد مختار

سنه نیلیوبدور آل پیغمبر ع
کیم بو قتل ایدیورسن اینگاه

دشمن مرتضای حیدرسن
سن مگر کیم جهود خیبرسن

اوله حکت ایلعین شوم ودغا
روز محشرده دشمنون زهرا

لعنت حقه سن دچار اولاسن
ایکی عالمده خوار وزار اولاسن

مرشدون کیم سنون معاویه دور
منزلون روز حشر هاویه دور

روز محشرده اولنده سی مطعون
سنه ایشون نیزید ایدیه مجنون
اولسن دشمن لولالمسن
وعده اسی بارت
خانه دو نیه ایمتین دیران
لعنت ایلیون

١٣٩

حقدون آل حسینی
ناجیکنس لغزده لسا طرود
ایلدون آل مصطفایی تمام
عاریحی ظلمون ایلیوب مجنون
نیلدیم

ر دبسیم آرزودر ای یهود کسیه — لعین اوجوز گبر ر جهود سنه
سنه ده صحنه ورایکر ایجت ح — با نسبی برقپودان اولدوم خراج
ویدی حجاج آلینه اخشر — کت سلامت قپودان ایله گذر
اوزوسی قتل اوزاق نده ایندن — چرخ کناره در سلامتدن
اودم اولسته بکوکر دار — اوسلامت قپودن هیده گذر

ختی بوعالته قالوب حیران
قلدی حجاج اوناچون احسان

یالواروب آغلیانلاری اوعنید — ایلیوری گورن زمانه شهید
انا بوسته ایدی نفرین — دیدی بونحش ایتدی مسکین
عوض مجتش ایدی احسان — چوق تعجبلو ایشدر بو انداز
برنفر بو عجب اشی درحال — قلدی حجاج جدن بوگونه سؤال
ای امیر جلیل قهر شعار — بو خدا قلبونده رحمدن آثار
سنه نفرین دیدی او بی پروا — نه سبب ایلدون آنی سن رها
ویدی بوایشده برحقایق وار — رمز وار نکته و دقایق وار
سن نجه ایلیوم اونا آزار — که اولوم دهرده خیانت کار
مصلحت ایدی سنه حقا — سنده قلدوم صلا خفی افشا
سنده یوخ رحم رسمانه — با هجارام غیظ و قهر سجانه

بزم ماتم دار بمبر
بیلکز ... بوجونه دلتی
مصلحت بره بونه بر کس
ایرم ... اونا خیانت بر
یوزادن دشمن جفا پیشه
ایرم من خیانت ... دن

قصه درنده کرگ ادمی
ای اوغول اولمه ... شرم دار
... اولور ...
... عاقل
... تخص

مردکا ایلده گیم گوروب غیرت
آبرودان دوشراوبد طینت

ایلمز طاعت خدای جلیل — اولی بی اعتبار و خوار و ذلیل
اولمه دون طبع اولان خسیسه جلیس — که خسیسون اولور جلیسی خسیس
ایلمه هرکدا ایله الفت — شخص تهما عدن ایله نفرت
ای پسر دولتمه ناتجیبله خو — برگزیده بر گوزل مثلدور بو
آت یانندا که باغلادون یا بو — رنگ بر اولمسه اولور هم خو
فرسده برسر آمد دوران — بو سوزی بیله ایلیوبدور بیان
خوپذیر ایست طبع انسانی — بابدان کم نشین که بدبانی

ای اوغول بو حکایت زیبا
سنه بوما جرانی ایلر ادا

وقعه گدای تاجر سوداگر

نقل ایدرلر که شهرنشابور — عهد سابقدن اولکه چوق معمور
برزمان گداروسترا ده مکر — صحبت ایلردی بنچه سوداگر
گلدی بر دختر فرشته جمال — آچدی دست نیاز ایتدی سؤال
گوردیلر بر بهشت سیما دور — صادن دیلر یر یوزونده حوراوور
دیدیلر کیم حیف بو رشک قمر — بیر ایدوب هرطرف سؤال ایدر

بو خوده سی مروت برینه
گوردو نوروی تمام مطلب
... قدر ... ایدرون
آلوب اولدی ... اولدی ...
وارینی برجوان سوداگر
بر عشق ایتدی ... ازدواج

دورگا پنهان دیلجه اولدی ...
جابجا ... صور دی کا ...
سنده کیم واردور دیم حسن
... چون ... کدالق ایلرسن
... ایله بونفر ...
بوکدالقدن ال چکک یکوهر
...

دید بچم پنبوالرے کیم آلور
سیم بر تنگے فقرے باده ملاور

دیکه ابراحت دل زارده ن
سنده چو خ مال بی نهایت وار
دیکه سن برقرام یوخ لده سیریم
پدریم ویرسه جانه منت دور
دیکه بس ای نگار بسم تهمه
اتیدیه سوداکر اوفرحاله
تحانه نز دورسن ایت توقف دور
لیک بول ایجوان شوخ وظریف
سن گرکدور قبول ایلیه سن
داخل اولدی ایوه اور شکمر
کیسنو بدور لباس فغفوری
عشق سوداکر ایله طغیان
چون ایوه داخل اولدی سوداگر

اولوزام من سنون خریداروڭ
سنده قربانده هرنه دولت وار
کل کیدک ایله راضی سن پدریم
خلقه عادت نه یزده بدعتدور
اولدیلار شاد ماڭ روانه دار
دید یکیم بو تجارت تخالی
بن گیدیدم ایلیوم آتا دیه خبر
هر نه قلسه آتام سنده تکلیف
کرمیم اقتضالیقم الیتیر سن
چهره بر آفتاب بدن انور
باغ جنتده یوخ بله حورے
ویدی سیم تنه ابریشید جوان
کوردی هر نقش پر خوش منظر

ویرده اگر اسیله اوپره سلام
وعلیک السلام دلاگر م

ی خوانچه دور کی ایچان دور
ایبدوکن فالمز نسو
بو تجارت بو ملک دوفانه
بخش دور عن بو جهانه
کوردی سوداکر اول فصیح مقال
طو ... وقت نطق ایدر لال

ایبدی نه باخدی کورد چوق عجب
دوشی پنبه قفالی و شعله
... بوغه ایله طوش نه
رنده بیرون تحفات مهمانه
دوزدیه خوانه رغبت الوان
... وتنبهو ویرده بباب

کلدی هم نوع نوع شربتلر
اله آلدی کنیزلرده ف دچنک
شمعلر آسمانه شعله چکر
زهره نون چنگی اولدی رشکله چنک

صحبت یار ونغمه دلکش
جان سوداگره سالوب آتش

اله آلدی تا وال اولدی ختر
او خود سی چم عمیله برششتر
اولدی طاووس تک دوروب رقاص
قالدی حیران بو حاله سوداگر
منه بو مشکل امرے ایله بیان
سنده کیم وار بو قدر دولت
خاصه بو دختر فرشته جمال
ویدی پراجوان خوش منظر
بولکه عباس دوستدور آدم
صنعتمدور کدا الق احیاتا
ایلیی چکم بو صنعتدن

باشلادی نغمه نه اودرسك قر
دل سوداگره اوروب نیشتر
دوندی برجسته او مجلس خاص
دیدی ای پر ادلیب منظر
قالمشم مات ووالہ وحیران
درخی سائلله بدور حاجت
حیفدور کیم بو کون آیدر سوال
کورش قبیل تاریده م بو جاےخبر
بو کدالق سیمذور ایجا ویم
ویرلر دولت جانی بکا
بخشیدور بو جمیع حرفتدن

بو قدر کیم کوروسن اسبابی
هر غذانون نه نوعدور قابی

... کدردن اوپاپه جه کدا اقدور
بولاردن باپه ... بعدور
... کدا اتکسر با دب ... بی
... کداالقدن اولیه ... بی
... سفره ... ننه
سرکه تفایا ... قسمت
... تنقه ... دیبخیز ...
اوزکیبر صبح ... رتبه ...

کوندن بو دختر فرشته عذار
کیم ... کونوزبون اوج دینار
کوزدور ... ئم دلخ ادقار
... حقیقت بودور ... تشیددن کم
... دخرسا بو کونن بار
کوزدن کور صباح من زکار
بولم

بولکه عالمده چوق هنرلر وار
باغ دنیاده چوق ثمر بروار

اوکجه عشرت ایتدیلر بکسر / تاکه اولدی قریب وقت سحر
دیدی دوردستمازه اولدی اذان / اول فلان مسجده نمازه روان
کورکلوب من نه ایش تمام ایدرم / بن بو من عالمی سویوب کیدرم
اولدی مسجدده منتظر اوجوان / ناکهان کوردیکیم کلور بر ان
کلدی مسجدده پر قلدی نماز / درکه حقه قلدی راز و نیاز
دوردی ناکه ایاقه شیخ کبیر / اوجادان چکدی ناله بکثیر
کا ایها الناس ایکروه بشر / بر فقیرم علیل چوق مضطر
بنجه باشش بونوعیالیم وار / ایکی اوچ طفل خورد سالیم وار
حق ابور ایکی کونده کیم آچ وق / بیدیمز بر رغیفه محنت چوق
کرچه رزوری رشا مذورت انام / ایتمشم من اونا توکل تام
لیک عالمده عالم اسباب / بله دور رسم ای اولوا الالباب
اهل مسجد کوروب فصاحتنی / ایتدیلر جمله کوش صحبتنی

دیدی اول پیر ایکروه بشر
که کلوردوم نمازه من بو سحر

تا پشم بولدا بر شاع کران / ایکی خلخال زر دانه نشان

تا با مدن چوق ایدوم دلوکش
کر قالور کر دیمز حق تا س
انسیتیم کلمز او ... نمازه کلم
کز فورقدیم کوشش ذره اولم
سر بهر او بمن ... ناچار
مجده کیتدم که ... اولوا الابصار

١٤٤

بر دفنه ای ایدون تسلیم
رسمنی قاضی ایدون تعلیم
هر زمان ... صاحب خلخال
حالیا ... صاحبینه مال حلال
رزوری ... بر فقیر من
محنت و فقره و سکبر من

ایتدی خلخالی اظهار تسلیم
الدی مهر ایتدی او قوم سلیم

دیدیلر مرحبا بو دستاره / اتمدی میل بونجه دنیاره
بر به بردن دوروب اوکوچ حضار / وردیلر پیره درهم و دینار
اولدی حاصل اوپیره بسمله زر / قالدی مبهوت مرد سوداکر
کلوبن ایوده دوندیلار آرام / دیکی سوداکره او شیخ امام
اولکه خلخالی ایتدوم اظهار ایند / قرنمیون مال ایدور اوخیر زند
کل صباح سجده تماشایه / کوره هنر علو رتبه یوز پایه
کن فرش اولدی سفره نعما / کنه اولکجه مجلس اولدی سب
کوردی سوداکر اولغم سایه / ایلیوب دور اوزینه پیرایه
کلدی نور عشوه ایله او لحظه کام / ایتدی سوداکرون باشنه استعام
قلدیلار اکل و شرب ایچدیلر / ایتدیلر اولکون اوکیجه عشرت
چونکه جمع اولدی شیخ نکته سرا / دیدی دور ایجوبن خوش سیما
کتدیلر مسجده زمان نماز / هره بر یاندا قلدی راز و نیاز
مسجده تاکه وارد اولدی امام / خلق ایتدی نماز و چون اقدام
مسجده وارد اولدی بر عورت / حکیدی فریاد ساکد وحشت
دیدی فریاد اهل اسلام ار / اولمشم بر یمان بلایه دوچار

ان ... عمیل و فقیر
خلف ... سن بیر
قرنی ... سراره
... ایتدی
... دیر
... بوردوم

١٤٥

... ایدور جر عرت
... دستغ
... زمانت فطفه
المشم ... طلا
در مسجده ... من دیوا
بن ادون ... ملک
ایکن ... بوکورک

ایچیے خلخال زر دوشوب بدن
صاحبے پیچ اینانیور سوزیه

باعث اولمدور که هرم شیون
بس اولوم فرض اولیوب سنگو زمه

دیدی که بعضه زار قاضی
قورخمه آنی تاپوبدور بو دینار

جیبا مال حلالیش اولمال ل
بچه داش قاشے وار اوخلخالون
دیدے بر جنت زردن خلخال
فرنخ داشی لعلدور اوزی یاقوت
دیدیلر آفرین بو مال حلال ل
کبوتروب اولتا ع قوم سلیم
کهنه اولعورت ایلدے فریاد
اینتوزندن بر ے اوضحا لے
قالوب الوده اوشاقلاریم محتاج
هم ایم بوشدو هم بوزوم قاره
دوروبنو خلق اتیدیلر احسان

دیکوروم وزنے دورنجه مثقال
دے نشانین اپار حلال مالون
داش قاشیه آنے وزنے بوز مثقال
قالدیلار خلق واله ومبهوت
شکر لله که اولمدے پامال
اتیدیلر اوضعیفنه تسلیم
دیدیکم اهلیون منه امداد
ماحضردن اولوب ایویم خاے
ایکی کوندور بو سوزدیلار هم آج
ایدون تهمه رضا سنه چاره
چخدے عورت ایونه اولکه روان

دیدے پیر ایچوان ناکامل
دوریکدک اولدے مطلبم حاصل

بندیلر الوده دوندولار آرام
دیدے پیر ایچوان بیلمک انجام
بو هنرلرکه اولدے معلومون
بوردم مطلبی مخدومون
بزده هفتاد نوع دار هنر
هر بر خراج مصره دکر

قزبیون آتشیه من منا شر تین
ابیدم من بونیون بنفاخر ثمن
سندن آرتق خوش وصل فریم گنج
من هیچ نشیم یمان
لک تمسک بر ویرم
که سرکرکه بر اولاد مانے
کوکلدا العقدن اولاد مانے

کندیلر الوده دوندولار آرام
سیتیورسن که یاردن اولسون یار
دیدے پیشخ سنده وار چوخمال
ما جوم سنده وار چوخ دولت
دیدے پیر ایچوان ستحسن
خواهش ایتین وصال جانانے

دیدے پیر ایچوان بیلمک انجام
کیت کدالعقدن ایلرکب وندار
اهلما له حرامدور بوسوال ل
دولتیم هم سنوندور بے منت
سن کرکدور بو قیزے اوکرنه سن
بوکیدالقدن ایله سامانے

دیدے مشهور تاجرم من زار
تا بینورلر سنے نامے تجار

بچه من شرم ایتمیوم جاهل
سنه ما نع اولور حیا وادب
دیکے شیخ ایچوان خام سخن
سوزلردن حقدور حجابون وار
لیک بو امرے ایچوان سلیم
عنقریب ایلرم سنے رشاد
بچه کون قال ایویمده مهمان اول
صوره کاردن سرایه ایلدکدنه
ایلکه یاروآشنا کلدے

که کیدیم خلق ارا اولیم سایل
فی الحقیقه برامر دور بو عجب
سن بوکاری اینسنوز کورمه سن
سنه بو امر چوخ اولوردشوار
سنه چوق سهل ایلرم تعلیم
اولوس من اوزدون بولشیدن شاد
روزروشب همجلیس جانان اول
آچوبن حجره ے اوتور مضطر
جمله یاران باصفا کلدے

راز دیبو ے کونیر اوبلار ایچبن
راز سودرلر ویتیرار دو بن
دیدیم دورمه خلق وینکلر دن آه
جره جاب انانه ایله
سنده کا ایراقلاید الوبوب
حالمو ے بیر اده ده رسوان

دیکلین سوزیمیون بیلیم
قالسه بیکدو بخفا ده جایدیم
نه دیوم کوردیم زبان تریتیم
غصه دن ارض دهمان تر تر
دله کله بوبراز پنهان
قدر خوزام اوددوتوب بیانیم جانم

١ دگراز

اچوان داغ دانه دن اوكرن
كاره بو كارخانه دن اوكرن

ساخلايا دونده بو لطيفه نی سن — چرخ زمانلر بوبرمز ايشيدسين
بر عجب دارو ايتمشم پيدا — نيكوی ترقوب بتيرسن آنا
كوزنده سوزته سن اگر آنی — صان كوزونده ن آچوبلا دريانی
سنه من برقدر ويرم الحال — وقت حاجته ايله استعمال
اعتيبورسن چكنده دارو نی — كتورور موجه رود جيحونی
سنه ايلر رفعتله اصرار — برقدر آغلا سويله ای تجار
نه يمان يرده اولدك كون خشام — كاشكی عجزيكون اولسيدی تمام
بچه ايلردو كيم مضاربه دن — چكورم حقدن ضررلر من
بوتجارتده دوشمشم واي به — چخوب بدن تمام سر بايه
ظاهرا ايل كوزونده تاجر ايدم — سكته ايله من اوز قرار دوريدم
اچلوب ايدی پرده كاريم — برجدونا نه بوجنو دينارم
سموكه لاپ بوكون دايانمدی چخاق — دوريمور عنيظدن باشيده پاپاق
ردو قلديم خلايقون مالين — سيزه تقرير ايلدوم حالين

بچه كوندور كه من اوزوم آجم
بو كجه نان خشكه محتاجم

كورده بكوسا چوب آغلا
ايلو آغلا كه ...
چو بكوردو ... بو نحوه زار
بيچ بكث بعد كه جمع اولوبدر
... بو چتر ابور سنه شفقت
كنه رنقته جمع اولور دولت

چون ايشتدی بو حال كوسوداكر
غفوطه وردی اولدی بحر فكره
ديدی شيخ ايچوان سادهء ضمير
سنه چون سنده ... تقدير
ايستر ... وصال ...
بو ضعوده داره چاره و تدبير
عاشقند

عاشقيدسه چون اوعظوم مجنون
لاعلاج ايليوب آنا رقبول

كلدی چو كلزار دلنشرايه طرف — كوردی تجار بيرده دوروب صف صف
ديد يلر يارداسن ندور حالون — شرح قيل بيز كه نه نشت دچوشون
ديدی وار ايدی بر رفيق قديم — منی حيران ايلدی اوكريم
نجه سوز سيزره نه نوعيدر حال — لته اگر يا خشيدور جواب
مابغ اولدی اونو جوانه حيا — شيخ تعليمين آچدی اصلا
اوكيجه يارداشلار بيز — ديد يلر اگر خير كيتمه چه
كچه اوز حجره سنده يا تدی جوان — صبح صندوقدن آچوب هميان
يوز قزل پول كوتوردی كلدی خرام — كلوب عباس شيخه ويردی سلام
ديدی اولدوم مراده واصل — يوز قزل نقد ايلدوم حاصل
ايشت شيخ چون بو الده — صاين ايلان چالدی تيز ير ساكدی

ديدی ای نو جوان خام خيال
بو عددر رحمه بويله بول شول

سنده وار دور ابوابرون اعجاز — شيخ عباسه خوش دكل نازی
تميشن ايده دركه من بوتو غونانان — ايتمشم بخبر ساده جوان
بيرم حم سنون فريونده — كتث اوزون كوسدون اوزغضبون

جيدردن ... نيچه ... سن
نا بيدون چيل بارش ...
بيوض دردو سنده بوجنو ...
قرنبه اوتكيلبی اوتور نو
كركدلق اودنون ...
... شنهار اولا

ايسا كرت ايچوان شتاب ايله
دوه سا كور فش حساب ايله
كرت غضبون اولا نوريخ ...
كونده من ريخنا مخنت
منم عباس دولتمند كدا
جوجراه ذوق عالمه عقلا
مذن

سندن اگر ندیر کدا لقی خلق
نه کدالق که پادشالقی خلق

چاغمدوب گر دیده نیم هر کس
آنا دیدی رنز شیخی هم دخشر
کیجه دی چون قبوله کندی یعنی زر
ویردی بشیخ و مرشدو کامل
عاقبت گندی تاجر احول
بکه تعتسلیم ایلمشدی اونا
اولمقچون مرادونه واصل
گنوزروب شیخه ایتدی تسلیم
باقدی یماسنه دیدی صدق
یوزده صاتلقون هو یدا اودر
سنکه بو اره ایدردن اقدام
گنت حلالونه دخشریم درحال
وصل یارندن اولدی شادان اوچون
هرنه وارخاک آرا ایهمال ایتدی
بخش واساکدن لامسند ن

سن هنوز آلادورسن انا کس
دورده پانندن اولملک منتظر
اوزده بس دست و پاچه سود اگر
ایتدی قلا م مرادوده حاصل
ایلدی گفتگوی شیخه عمل
جمله سین گلدی ایلدی برپا
گدیه دلن سیم ایلدی حاصل
دوروبن شیخ ایلدی تعظیم
تا پدی سندن سرایزرد نق
بواوتاجرلقوندن اعلا اودر
ترکنه بوصندوقچه برانجام
هم سنو بدور بو ملک و دولت و مال
گتسندی مالین گنوررکه مازرگان
ایلدی مال دیگران ایتدی
دوندی حالی دولتندی طبیعتنده

بو قلبی که بوقا و سته
شیخ عباسه برابر ذلت
یوخ الله بوق اویوردکیم با
بلکه م ات ج
درما
وقوم رو یله دردن

منق
وارایده ی باخرنده برا سلسلق
ده ی حق شیره رکه ی
زربان تحمدن کلدروی
شخیوب باکه بو ایدی اولدی
دینرو ب اجر ایلدی فریاد
سوروب قربا واطبر اعدا او
ترجمه

نوعه دن اشیک آوکدر نده
دریسین سوییدی اول بر گهنده

پوستین ساتدی دوشه آوکده بدان
ویدیکه کوردو زاشیکیمی گیدن
ویدیلر خیر کورمدک اشیک
بریچه آشنایه گلدی دخار
ویدی کوردوزی بولدی بر اشیک
جلدون اشیکیم چیقوبدو انان
وید بربوجکا بهیتا بدور
سندنکی اوالهوس گو بوبدور اینک
علوبدوک بر کوسوب کیدوب اوتمیس
شهره واردو اول نکمه درحال
اشیکونه یسنی اواهل فلاح
واردو شهر اولوب گیجه او خباب
بس دردون خطاب ایلدی زن

هر کیجه یولده گوردی اوجیوان
قیتوبدور همی شهره ایدی جن
اودیردی یالان دیوری اشک
تا بیورلار اوی که هر گیجه دار
ریکی قاره قولاقلی اوزوان
سندن الدم ایوه اولوبدور روان
اشیکون شهرده عا یا بدور
قیتوب شهره بولکه ایدر یک
اوزنی قاضیه سالوبدو حسیل
قاضیه گت بیان ایله احوال
صلح ایدوب تاکه هیون اصلاح
اوزایوبن گلدی قلدی دق الباب
دیدی ایقا بونی دوکن گمسن

دیدی اعورت احدم جولاه
شوهرون صاحب سیاه

ابو عیج اولد جوتن اره جا ثبتش
اینده اجداد اولکه کرکسه درایک
دیدی عورت درین سیدن
دیدی چونگده ادان کرکسه
بدن دوش وادان برجزی ایسیم
ابو جرحون بوعزی ایسیم

دریسندن چخوب حمار سیاه
یکچوب بولدا دیردی جان ناکاه
ایک یولده بچه رفیق کهن
دیوبر اشکون گوروب سندن
گیمدون قاضیه دونوبدو حیقی
گی اوناس جلیه بانداز ایل
دیگر

بو دگمی شرح دفتر مسلک
محبوب اهل دنیا دن اوس
چوق یازوجلر بوذوق احوالات
چشق یر سه مذور اودن بالکهات
دفوانی اوده فتح جار
اوجوزد سا آیکی ابو مذه کمی

زیرا عورت که دهر یدور بو جنسر
بولدوم چونکه اولمیو مدور حز

بونده ایوده دور دیکر فنا ری
اوله دیوانه اولمیوب بر کب
یانینه اوعلتین سالکه اول ابله
دیدی ای نور دیده ایمه شک
بلنجدن تا که کلشم وطنه

دشمنین اولدوره الوون یارسه
گیت دیه قاضیدن حمار طلب
اولدیلار کام ایچون روانه عرو
انشا الله گر سا قذودور ایشک
ایشک اولکد دین بو خبر منه

ابتشم بر کمی کورنده سراغ
دیدیر تا سوالشکو مذور صادق

قاضی

سفینه

وار دی بر قاضی بلند جناب
کوردی قاضی یا زو بو لازمت
با شنه کوچک اولا اوزون یاریسی
دیدی ای واعی کیم بو ایکی صفت
اوکه پرت اولدی جوابی
دیدی شاکرد ای امام بسین
لله الحمد کیم عالون وار

زر قضا بر گیجه او خوردی کتاب
که اولالکه وه بو ایکی صفت
اولور احمق زمانده او کیشی
تا پلورسنده پس زهی خجلت
صبح شاکرد دین الیدی حالی
اوله بو فکرون الحبث تمکین
کوزل آداب بخشیسی عالون وار

که او سرکند [illegible]
ویدیکیم جیب [illegible]
ایده شاکرده [illegible]
نه وبردی [illegible] وار
سن اسقلتون علایه وار
سب کرکت جاره بین تا امام

اوده بو [illegible] نیت
نورینی ذوق قابل اولوبندی
عجب وقصدون ایچو باعث
اوده بو گنه مخلوب حیت
سیته زندان اوتعالان فاجه
کوزنه مذور امیدا وقلابی

یا شه عمامه نه بیوک قویارام
اوله باشم بو بوک دوتار آرام

کسه رم نعنعی چو سقالی اوزون
اولسه بن اکر اوزدن سقال
بر دخی دیکر ریشین اولمز بال
دوندر ریشین چراغ اوده مدی
قوبدی اللدن تمام سقالی
یاندی دور رو سقالین هم اودرین

رفع اولور خفته سی بو احوالون
ایمسی احمق دیرله اهل کمال
اختیار مذهب ایوده تا پچک متراقص
یاندی سقالی هم الی یاندی
سر بسر یاندی هم رخ الی
یا لکوز قالدی که چقاردی کورین

ایده بیرون اوزی طولو خلاندی
اوزینون احمق اولدیقین قاندی

واقعه تاجر احمق

وارایدی بر مرد صاحب رونق
آچیدی فروشی اوچون دکان
که همان ظرفلر طلا دن ایدی
بیر بیوکه دزد ایدی عیار
کلدی دکان آرادی پرحیلت
دیدی بیکم قیمتین دیوم سنه دور

تاجر ایدی ولیک چوق احمق
ویردی بر حجت آند ایچیه دی
بر طلا زر پر بها و بندی
روبه تر مثالی حیلت کار
صورودیکیم بو طلا ایدور قیمت
بو ره سی لوز خات اول ایکی یوز

اوده بجم بو من سچاوریز دور
بوده اوز قالون اولکه بوایکی یوز
چاره بچون بونکی یوز ماته بودم
بول بجر قابلیسی دور اکرم
صیانه بو عذر و بو امر دو نقصان
ویردی اولوا برتاجر نادان
الدی

١٥٤

آلدے اندان بهوده ظرف زری
ایدلمشدر که بو رخ ال خیر سے

موعظه نفس خود

سیدا اولمه احمقلان یار
بدتعزیز ایدوبه اهل بیان
ایدرسلمند بقاکیم بو سوز حقدود
احمقون بو عذدو عقلاکا رسے
سن دیرسکه آشنا بدور بو
کوشر فیل کیم بوغوش روهیدو
وار همش براپیر صاحب زر
لیکن اولچاکر احمقیدے زبون
وهیے ترکون ایپر اکسرهم
نے سندن سوال قلسه اگر
باشه دوشدو نے سن دین حالے

دوقعه مرد احمق

تا سنیے احمق احمقون زنهار
که سوز دور سعنت اسان
احمقون بولدا شی ام احمقدور
بلمز احمق سیاق کفتاری
اودیر آرے ریکا مذور بو
گراچه بر محتشر حکایتدور
نزد ایده سا فلاشدے برنوکر
فهدن دور وهو شدن سعبون
که فلان که کلمه درکاهه
دیکلین ایوایو حندو کنده سحر
سخشیے اولدو نے بوسوزه حالے

دیده دوشدوم باشه بوبے اثر
نه دیبوم کلمه پس اییو ل

حضرت لقمان

ولو عزیز ایدو بو ایل بیساک
حقی ایدو سے حضرت لقمان
صور ایله حاکم بو اولوش
بوبوبو ایل پاهی ادب
سنه حسن عطا ایدو بدو دور

دیر در دوکا را رض وسکا
حسن بیجی ایده ایدو سندو
حسن الی بر کر جه جب سندو
لک اندن اوب عطیه
وار کره حسن اوت
لک اندن سوزله حسن اوت

کلکج.

١٥٥

وقعه قاضی شهر بلخ با نجار

برزن عشوه سنج ومرد فریب
صندر وار بقرار قاضی سه
وارده بر دلکر کرهنا ير
قاضنون عورتینه عاشقدے
نقل تک یانه کوره اتشده
تیشه نا خنسیله مخفی دفاش
زنده آهل ای عسندیده
تبرتجر انا قضا چالمش
تیر غمز اونا اتا روے فلک
کوزیکا چشم یارے ببین ونهار

قاضی شهر بلخه اولدے نصیب
قا ضیے اوندن زیاده رضید
اوشرسیب پناهه هما یه
زنده باکیه مناعتدے
اره تک قالقه بوی کشا کنده
لوح جبیین مدام ایدر دخراش
قلدے جان ریشه سن خرابیده
تحمل عمرینی پاقدن سالمش
جکرین چاک ایدرده که تک
مدنے کوزلر احد ہے چهره واره

عاقبت آه ونالیشبکیر
ول دنه اره ایدے تاثیر

یتدے نجار وصل جانانه
دیده نجاره کیم زن قاضے
نقتب اوراوز ابوندن اضطر
ناکه اول نقبدن که دے کاه

سور تک دوشدے سکرستانه
دکلم بو وصاله من را ضے
تابزیم خانه ون کنورسون سر
ظے قلاق راه خیرے ایدلجواه

اودوره داوی ابخوان وصله اسیل نهار
سورشه ومحک قلمه ن کپس
سنه ره نجار ایکی مدام
بغرندنه واه وصح احمد
دیرما ایدو دیلرسه ورده فقا
قاضنون با خلاف لیکوده قضا

بدلسا بوکا عورت برنشه
زیرا بوکا جواهیم بیدا
کره بوکون عرض قیل که نا نقاق
سندن اولسون خدا کا حق راضی
بو بوزره نا که ایدوان اجا
او دحنه بو بکله بخه دسنا

دیلکوز

دیکلین دو کتور بزه تشریف
که نه موز دیر و بدو بر تکلیف

ینه قاضی سنه نکاح ایسون
سیم و زر ویرکه قاضی معشردر
حصانه رشوتده سیم وزر دور عبث
چوق فنو تمار جوان آکوب معقیم
کلدی صفت تنهالده دوردی
الده برچه درهم دو دینار
زیور شرع و زینت اسلام
افندم جو باب فضلوه دربان
بنده کلدم حضور مولایه
عقد همسایه لک دیه و اگر
کدخدا اولمایم دوشوبدر صلاح
ایله تشریف خانه منزه
بو هنر اولدی چو ریاض کلام

بو حرام امری اولمباح ایسون
سیم و زر کوزه کوزلرسه اولو کور
سنده زور دستار شرع حدث
قاضیه کلدی دیدی تحلیم
انجار ایله بو مثنی یوردی
ویدی ای رهنمای حوزه کبار
زبده خلق و ناشر احکام
اینجه قولدورکه تابع فرمان
احتیاجیم دوشوبدر اقایه
لیک تحفه کتورمشنه سیم زر
لازم اولمش بو امر عقد نکاح
ویر صفا باغ و گلستانه نزهه
بوسه خیر ایتدی قاضی احتشام

دوتدی نطقه کلدی شیخ کریم
دوردی نجاره ایتکه تعظیم

دعوتک اسلام فخر الدین
ابینه لطف کردکار معین
ایده حیدر اوده [illegible]
کوزل فکره [illegible]
کعبه مقصده صفاده نکاح
[illegible] شرع مصطفاده نکاح

١٥٦

[illegible]

مکتوب ایله استر احضار
بزه ایله رجوع خدمتلر

جان و دل مهر ایله همسینو مدور
ویدی کوکلنده کیم آزنا نجار
پای زرکشیدی چون آرتیه زیور
ویدی نجار ایها القاضی
شفقتون ایدی منی خوشدل
منظر دور او ماه زهره جبین
عقد قیل فرقدانه پروینه
که بودم یخشی بیک ساعت دور
بیت عقرب اوزاقدر طالعدن
زحمت اولمزسه دور شتاب ایله
باشنه قویدی قاضی عمامه
نجه افندم کوتوردی الله
دردی ایدرکی بو نکته [illegible] اوخجاب

قاضی بر مخلص کمینه مذور
بنه مخلص دکلسن نعتدار
آتاوی قبردن چکوب تجارندر
سندن اولسون کورم خدا راضی
لیک کشتیکم دلور مشکل
مشتری نی قیل آفتابه قرین
مهر ایله باغلاسن بوکا پیوند
نظر سعد ایچون اشار ایدور
بو خلاف تثلیثی بو سطر سودن
نه کرک برج کله آفتابه
کهنه سنه کیدی بر کوزل جامه
کلدی نجار ایونه سر عتبه
فتح یا مفتح اوه بوابه

قاضی چون نازنینه قلدی نظر
کوردیکیم اوز حلاله نیزر

[illegible]

١٥٧

[illegible]

ویدکه لاحول قاضی دوردی پیر
دیدی نجّار ای امام کبیر

نیه دوردون ایاقه سن عشله
دیدی الشیخ سخه سفت ح
قالوب ایوده کیوردیم آنی
صبر قیلیم تا او نی کیدوم کیوردم
قاضی دوشدی یولا شتا چیلن
کلوب اوز خلوتنده اول دلبند
قاضی چون اولدی داخل خانه
قالدی حیرتده قاضی کمراه
نیه تحقیق نظلنه ایکدوم من
شرمسار اولدی قاضی اشیار
عورته روشن اولدی چو نحالات
کرنشوب غافله چیوروادی

چوق باخورسن بو حاله حیرتله
که او نیله کلور تماری نکاح
اولمه بو قدر امردن اکانه
شاهد مقصده نیه یتوردم
نقبدن کیچدی آندن قدم زن
خرقه خواب تازه اولدی بلند
کوردیکیم خواب ایدوبدی جانانه
دیدیکیم لا اله الا الله
نه ایچون بو خیالی چکدوم من
اوز خطاسینه قلدی استغفار
خوابده ایتدی بر نیچه حرکات
لیک قاضی آنی یاتان بولدی

دیدی عورت که آشفته بکا
یو نخ کلمز کوردوم بدور بو صدا

بو قدر قال و قیل یعنی بدور | دست حزیای فیل یعنی بدور

خوش نفده ام بر حساب اولون علم
قو بلمون کیمه خلوتنه قدم
بو سوز ست یوزندن کیمنه یاتی
قاضی ساده بو تحقیق الاقمسی
قاضی نجّار بو آنکه قدم
کجوب الخمیندن زن قدم

کشنه جو بکوردی بار ف بیت
قالدی حیرتده چکنده شاید
دیدی سبحان رب اکر عمل
مالک الملک خالق الاشیاء
عجب حالته بیت بیدارم
بلمدیم یا نشمم یا بیدارم
یعروف

برطرف خار خار عقد انه
برطرف رشک کار جانانه

یکیتم ازدون اولوب بعقلیم کم
ویدی نجّار ایتا لقا احمد
قالمسن امروه دودل نه ایچون
بوته حیرت بوته خجالتدر
کرنمن یعو مبتلا دور
مقصد قاضی اخذ و جبر دور کر
کوروسی قاضی دو باره سیمله زر
قاضی فکر ایتدی یکیم بو مرد فقیر
پول و برور بو فقیر تنک نهاد

بو ره کیم عقده دن کیوزدوم
نه قلدوم کیم ایدوم سنی راضی
اولموسن بو صفت خجل نه ایچون
سنده آخر بوته کسالتدر
سیم و زر کار چیزه پیدا دور
بنده لک الیرم بو سیم و بو زر
عقد ایمانه کی ایتدی سعز
بیلیوم همتیو بدور بر تقصیر
او جوره ام عقد ابرچه بادا باد

چکوب امر نکاحه سیم تمه
عارض یاره برده ایتدی نکاه

کوروری چو نخال لعل جانانی
وار دو اول هندو نیله بود ایسی
او جالوب دود غم نهاد ندن
کوروسی نجّار چون ساحله سین

یاندی یاره سینده تک جانی
که ایدر روی شکر تمناسی
تحذی امر نکاح یاددن
قاضی صندوق هندو کی معامله سین

دیدی قاضی اولمون بصر دن
بو چند بو قلدوریو باشه دوغ
بو چیر نیمدو بوته دورنا چر
اولمدن آخر دوه قاضی نصیب
دیدی قاضی کیدولمه مرد و ایچون ج
امر نکاحدوجوق بو امر قرون

خازن گنج امر دیو نکن بز
نرعون حکانه ایلنوک بز
بوته نجّار لعقد دور ای هشیار
بونده الارتد و دقت بیار
که صباح عرضه قی نسد
قاللی ماق ذلتده دوچی لنده
کن

قاضیه عرض قلدی او عورت
بونه حالتدر بعضاً حکمت
سنی کیم ایلیوبدر دیو ا نه
دانو شورسان بونو ساع فی
سنده وار دورنشان جنطاح
یه لازمدر ایلمک پس دا [illegible]

سن کرک دورکه صبر ایلیه سن
جمع ایدوم تا که اوزحو پیمن

بر غنی دو یکجه ایدر وفات
وارثی وارا الیه یدی نغز
پس کرک دا صح اولمقه مجبول
بو سوزی دکر ایلیوب دوردی
قاضیه عرض قلدی کیم اما
وید ی سندن اولوب حدث حادث
کیبدورم تا وضو ایدم تجدید

قالوب آنذان مثال بینجابات
قسمت اولمش کرکد ویجه زر
بن اولام ضرب قسمته مشغول
سرد نجار بو ینغنی بوردی
بنه دوردون ایاقه امیولا
اولدی فوت وضویه اولباعث
به وضو نا روا دور اول تشوید

ویدی یقا ضی بهانه سرا
تا پلوربور دا سو تحق خندا

بوقدر زهر خشک صاتمه بزه
ویدی قاضی دکلد وراولمزعوض
بونی دکر ایتدی اولدی دورون روان
برکتا به اوزرین ایدوب مشغول
ویدی بولم که بونه حالتدور
مثبت یا ذا الجلال والاکرام

کونه ایت بوایشی اوزاتمه بزه
تحمل که بوسوا والا خضوب
نعبدن کیجدی هم اوروح روان
آنی کوروبکده قاضی اولدی ملول
بنه بومایه حجّی لیستدیه ور
من جمیع الذنوب والآثام

کیدون قیلیل علاج ازاردون
بو دخی سکل اولوبسنون کارین
دیدی قاضی که ایجلدارت تشویش
وار بو کون سنده بعض تشویش
فکر وسواس جمهور سندن
اوییشم خیلی مدتکان سندن

چکوردی اولکدی سنون بونیک
بونجه اخر مدورکیدوب نیز
سطلبون غیر دور بو بیره اکر
وار در اولسون یا بسر دور
سینج چیم جنیه سنج مدر بردن
سن قدرون ساک دسولدن

امتشم سندن اوتری اوکه حلال
هنی ای یار سنیم ایله حلال

کیدورم چونکه بیت نجاره
نی نجار ایونده چونکه وررم
کوری رم یا لمتن اوطا قیمتده
ویدی عورت که زشت اهلجهان
وارایکه مرد قاضیده بر سبب
تضعفنی ویردی عورته قاضی
ویدی بر سیبدور که مختصری
قوّة باهی بوزیاد ایلر
سن بوسیبی تنا دل ایله بوشب

کوررم کمی تغضب اولوب چاره
دوردن حیر تیله تیز کلورم
عقل حیر اندو بوسیا تیمتده
اولور اولکسس که دا اهل کمان
بولوبن هیده ی آنی ایلی تغضب
تا اوزنادن اوندی ایده راضی
چو خدو جبد واردن بونون ایری
بو سفر ح قلوبی شاد ایلر
ایلردک لذتیله عیش وطرب

کلدی نجار ایونه قاضی پیر
کورد یکیم کلشوب اوماه منیر

لیک اکر انجه کسن بوبودانی
کوتورم عقده اورکه قاری
ده عقد الخکم اسیه کر
آل قبول ایله تا بو بیم دبورز
اوکد عقد نکاح ایکون راضی
محان

تضعف سبب لهده اول ترنج عنب
قه منون حیرته زیا داولدی
منتخر قالوب اوصاحب حکم
ویدی نجار شریعت کیش

اکلشو مدور باشنده چادرت
کوزنی تک کو والقا لده دولدی
آیره چوکدی اولوزدی صنم بکم
نه سبب واقع اولدی بو تشویش

قیس نفرت بو قدر ابله
که حلالدر ...
فاسخ ... مال یتیم
بوبلجم ... مدر بوبفتر
چون بلجم تا ... صلاح بوکون
ادحونیم ... نکاح بوکون

ویدی ... نخ ...
ویدی ... احوال ... حاجی
صبیغه ... ایدیم ... حسین
... ابتدیم بنین
... بوابا
صبیغه‌یه ... بو

رنجک

صاکه بر اشکیندی جوکوردی
ماکه مصروع ماه نو کوردی

سیم و زر آلدوب اوکمر اسی
اولکه حار ری چو لفظ انکحت
که تیز با خدی براو ماهه طرف
کوردی اول سیطه نه که زرکردن
نصب ایدوب باشنه او ماه لقا
که بیچاره قلدی فسخ نکاح
یوغدو کا ریده هیچ فتح وظفر
چکوبن بی نو جکردن آه
ویدی سجان فالق الاصباح

چکدی ناکه اعوذ بالله
منصتی هم کلام زوجت
باغچا قیلن تیر درده اولکه هدف
آلمشیدی او قاضی پر فن
کورنه تا راولدی بو دینا
ویدی یوز جبر تیله یا فتاح
دیلیم الدن آلدی بیله زر
زیر چشیله برده قلدی نگاه
بنه اولدی بلا بوامر نکاح

ویدی نجار انتها القاضی
بوزیر دن جله اولدی متقرضی

ایده جکسن نو قت پس اظهار
باخا قوتدان لعین اولدی حاصل
قلبوی اوخلیوب گمان نظر
خیبع قابل مکاندره آبادان

قطع کفتار ایدور ع آثار
اوسن بودلبره مایل
کاشوب تیر آرزو تا پر
تخم مهر دیر کلابوئین آسان

ونکاح شلاً سملق تا
متصلاً غاد یا کنتها تا

چون ایشتدی بو سوزلری نجار
آفرینلر بو صیغه‌یا که
ویر دیکیم پول اولا حلال سنه
ایمتن بونکاحی زیر سن
بله طرق ایلدون که بحث رم
ایتشیم بوبکه سنده صلح تمام
نقل سیف املوکه دانا یم
تا بو رام راه مسجد جاسع
که ایدم سند نیجه تقسیم
سنه ویرس نکاح قیقاجی
نه نکاح سند دکیم بوابله بیان
نه عبارتدور ای ادب کانی

نجار

ویدی ایرنها سے حوزدوبا
خبی سکلدو فهی ادراکه
نه کوزل حق ویروب کمال سنه
طا هر بوزها راکتا بند ن
عمدن سن و ... جبر دارم
بلورم سنی رسوز کلام
قو یسم ... سنده ملایم
دکلم لیک سنکی طا سع
تا اولا پایمال مال یتیم
ویردی تعلیم سنترن باجه
اولدی نفط مبارکوندن عیان
که نه یوزها نه دوز نه سربانی

ویدی قاضی ... انها النجار
سنده جانم عزیز ... عوار

نه بلور سن طریق مدلولات
سنده وضع دکل که متقولات

سن بیلی صبغه ... دعن ...
سجه کوندر که ... ترتیب
... اوبلور سکا ...
سوز ... نکاح ...
... وصیغه ... اداء
صیغه ... وصیغه ...
... بیلیق ... ...

سن عزیز نم قولاق آص اولدقبول
... ایتیم من ابلا قبول
بر فرهنته چکد سلام ...
عارض باره ... کلد نکاه
کوربکی اول صف سبحی ...
... کنه دورتولد سی دلی

دیوکه

ویدیکه ایکی نکار لاله قبا
منه اول نصفت سیبی ایله عطا

آکوب اول نصف سیبی قاضی جنت
کوردی اولسیدورکه یدی پاره
قالدی بو حاله بن هم حیران
بر عجب درده من کرفتارم
ویدی نجار انجیده ضعفات
نیه حقیت ایدون اوآکانی
شرع نیزنک سازلقدو مکر

ادبری نصفین آلکد اناجنت
نصفینی دیرشید ولدار ه
ویدی سبحان خالق لامکان
بلمرم مست ویاکه هشیارم
مذور حزنو بو علم حرکات
بزه معلوم قیل بو سعنانی
قاضینک حقه بازلقدو مکر

ویدی قاضی تبسمکه نجار
بو اشیه المکده حکمت وار

بو بابو یکیم ایدر بو شکل جمیس
ایغرزیم کورد جز اهل تمیز
بودعا نسخه سی قالوب اتما
صبر ایله تا اوله کیدوم کتوروم
چونکه کلدی ایونیه نارد لوکی
ویدی عورت که ای ادیب زمان

ارایله عورت نقین کمیس
بودعانی نکاح اوچون تجویز
ایو ده ایمرد عارف ودانا
سنی وصل نکاره یوزدم
کوردی برامره عورتین مشغول
حالوه قالمشم بوکون حیران

ایدی بودر سن نه نکاه بچون
یوق چکورسن بکوردن آه چون
جمله کاردن خلاف عادتدر
دیکوریرم سنده بونه حالتدر
بونه بحکمه حرا ساغ نسبد
کتوروب دیدی شیمدی آب مرداره

بو نسخه دربان اولسن فحانح
ایکوبده بو تون سبب تراید
دیدی قاضی که ای سن
نه ناودرکه دوسینه سن
سکه بانهقل انحکت
دیدی حکیم بو حاله وارد ومن

ویدی بودرداولور رطوبتدن
معده الجره اولان کسافتدن

بروده ایرکس یدیسه وقت طعام
بو رطوبت اولور او تغذیه دن
اولتین پاپه سنده بو آزار
ایکی شخص انفضا ایله جامع
ایلمز بر دقیقه صبر وقرار
بو علاکتلر اولمز ضندندو ر
قاضی برآه چکدی اخلاد زار
دونن اولمشدی مرد نطفه حرام
قالمشیدی ایونده بچه یتیم
یدیم اول ایوده بر قدر حلوا
کسبو وسواسه کن دوچار اولدوم
بس کیدوم منظر قالوب نجار
هر نه یول آمدن الیسم بیدا

لقمه شبهه ناک یا که حرام
که اولور کور دیده روشن
کوزده بر علت ایلیر اظهار
افنا برسکده اولور دا قیع
بیر ایدر شش کمنبد دوار
بو اوالر خود اولور ضندندور
ویدی تراق باشمه ای یار
رمضان او غلی شهیدی برام
آکروان مالین ایلدوم تقسیم
تحمیل که حرام ایمیش اوغدا
کوز ده درد کلدی خوار اولدوم
اوخویوم عقدی اونون ناچار
کتوروب بس لااق بو درده دوا

بیت نجاره قاضی اولدغ روان
کنه کوردی او تورمش اولحالن

جوشلون توکته زنیاکنشدی
سوزه جمله دوغروسی ضایشدی
کوتوب قاضی مکیکه یسم ایتدی
کنه بر پاره مخفی قلبی نکاه
دیدی صورت تخیله اول ولیلار
دیکی اولسون بوغز بزدن ای نجار

کیتدکه باد نیا نیه نانکه
کیم دو بو مرد لوط درجانک
یوزیمه هر زمان باخور قیقاج
دوری بوایودن بونه ایلا اخراج
قاضی بو بعضونش بو جناب
بولوط ضرف ایش بو خانه خراب
نمیخ

هنی بو دام غمدن ایله رها
قالمدی نزم عیشمزده صفا

همی اوروب قاضیه اودم نجار
نقدر اینرمانه همت از ی
کتدی لیدن داخی او ساعت چوب
ویدی قاضی کبی هیچ ایله باک
سنده ای هیز اهت وکودن
سن دکلسن ستاره دن حالی
سنده نجارلق اولوب پیشه
نه بیلورسن که سن ندر تثلیث
منه سن ایلمه بوله تعلیم
چونکه سن اولمشم بوکون محتاج
کتوروب چشمم آب مرواریدی
کیدوبن سن تا یوم بو پیشه ده فلاح

دیکه سن اولدوم عمردن بیزار
ایده جکسن بر بیله سن بازی
حق سنی ایلیون کورروم معیوب
ایکی کون خوشدر کردش افلاک
ساعت نیک وبد دکل روشن
کیمه سن اد کره دورسن احوالی
سنله لازم دو اره و تیشه
تاکه تر بیع ایلیه وجلینت
بیلورم سن ایلیده وار تقویم
بنه کحاله نجر اولمش علاج
اولمه مش کوزلریم کرکدر سعید
اوخوروم صوکره سیره عقد نکاح

تاکه دورده ایاقه اول غدار
نجاسین دونددلار زن نجار

ویدیلر سیفنه ولا تعلیم
حقتعالی ایدو بدر عقلو سی کم

ادبه عقدتز اکر عادسی
سنه بیع زنده کا نفق آتامیکی
کوروب قاضی اوزین ها کمده
بر زمان قالدی تکلخر وجبر تده
دیدی یقاضی قضا و قدر
سن بو نورسکه قالمشم مضطر

عقلی بو شیجی باد و فکر آباد پرده
اوخوروم عقد هرچه بادا باد
الغرض چاره تا یبوب ناچار
اودکلر عقد نکاح ایچون نجار
اوخوردی سیفنه قاضی ایتدی نکاح
دیدی اولکه سیره جاج صباح
اوزین

اوزمان وار ایمش بله عادت
که اوپه قاضیلری عورت

کلدی اپسون الین او زیبا جنت
قاناوی بورنی قان روان اولدی
کلوبن ایوده کوردی عور تینی
بوروبوب جمله لباسنی قان
ومندم باشنه توکور تیراق
هیله اردن کرک اولام بیزار
قاضی حیران قالوب چکوب آهی
یره دوشدی باشندن عمامه
واد چکدی که آه یوز بیداد

الینه قاضی اوردی بوینه بجنت
دامن یار قانله دولدی
که ایدوب پاره پاره صور تینی
ایلیور آه وناله وافغان
دلنون ذکری الطلاق طلاق
که اولوب عاشق زن نجار
عضه دن چهره سی اولوب کلبی
پاره قلدی او غصه دن جامه
قلیدن قلدی ناله و فریاد

باتکت قاضی تیشدی نجاره
که چکور ناله لر او بیچاره

قاضنون کلدی یانه نجار
یره دوشمش باشنده کی دستار
باشنه قیدی اوز عمامه سنی
دیدی آیا ندور بودده سبب

کوردی جا بندان اوکبو داخی پراز
یوخ ایا قنده کفشلن شلوار
پاک قلدی روا و جامه سنی
حالتون کورسنور نظر ده عجب

بوزه فکر وخیالدر ورد وسواس
اودتان نه بی اجزاده بایس
بو ایشدن ریخور حافندور
عوزه بش توش ان نفس عورتدور
تا نفس نفس اولور با ی عورت
هیین بحث ه کورهسن آلدت

ایلمه اوز ازدن بر
بو دکل نفس با رضی ا
عورتون ذنته فدا رسول الله
بیوروب الله کبدکن رحیم
اولاردن حسن ذاتی بجدلرن عظیم
ر تضور ره بجوده ر دیم
ایز

او صنم قلدی چون بو نرم کرو
اوبده نجاره یار ایلدی سوز
دوروز دیلو بر نوا زار یاغچخ
دیره بلو یانه جاعه رواج

زاهد مجاب الدعوه

١٦٨

بر نفر زاهد رحمت تقی
کس ارزنا مستجاب اولوردی
او ککه عدن دنیا زنده
تا هر کسه کوه سینده
سکن اتشدی ولیا سبی خستن
نابکسی کینه
ال اسکونو رشدی واردنیادن
رسید

ایسته سندن اولا زن راضی
حال و مستقبلنی قیل ماضی

فتنه عالمه سبب دور زن — مختصر اصل ذاتی چیدور زن
سهلدور الحاصل خانم سندن — بر نصیحت ایدیم اشیت سندن
محکمه ایچره دو کلن آرام — اودل آرام تا سنه اولا رام
سالور فرقتونده کلنه ره — آق یوزه اشک آل ایدر چاره
تا پشیمان اولاسیا قندن — صبح ایدر شوق آتشیا قتندن
یالوارور یار لشور سنو نله اوشوخ — مهری آرتوق اولور سنه سنور یوخ
یالواروب صبح ایدر سنو نله مدام — اوغزال حرم اولور سنه رام
قاضیه پرپا کوروندی بو پند — پند نجاره قلدی خیلی پسند
چکدی ال ایتدوکی نصیحتدن — کتدی وسواسه اول نصیحتدن
استدی عورته ایده تنبیه — محکمه ایچره دوتدی بر اوسفیه
عورته مژده آپاروب نجار — ویدی ال مکردن چکسم دلدار
قاضی حمقون ایشیدی بتدی — اولدی خرم مرادنه یتدی
دور ایاقه بط قیل چیده — ایله بزم نشاط بر چیده

محکمه ایچره ایلدی منزل
که فراقی سنه اولا مشکل

هر بلا که ایلدی قبول
اولمشیدی عبادته مشغول

زن قضا بر کلاغ همقدار — بر عدد موش ایلدی شکار
زاهدون چون کیچوردی اوستندن — چکدی تا که سچانی دستندن
زاهدون دوشدی دامنه سچان — ویدی تا پدون نجات ایچون آن
ال لیچکدی دامنه زاهد — سچانون یاندی حالنه زاهد
ویدی اولدون خلاص دشمندن — سنه کلدون دخیل دوستدن
نه حفظ ایلمک بلالردن — منه واجبدور ایا ضعیف بدن
آنی زاهد کتوردی پس لانه سنه — کلدی اوذر عمکاف خانه سنه
دیکه دشمندو بو فقره پیشیک — حکمت اولمز مدام بو نه کیسک
ایله حفظ ایلمک کرک آنی — که پیشیک دوتماسون او حیوانی

ربرید عرض قلدی کای مولا
بر دعا ایله تا که بار خدا

ایلسون بو سچانی بر دختر — دیکه زاهد عجب اگر دیدون سن
بر دعا ایلیم دونوب بو سچان — اوله بر دختر فرشته نشان
چونکه بو منذور سینده اولادیم — اولور اولادیم او پری زادیم
بو همتله زاهد ایتدی دعا — مستجاب ایلدی دعانی خدا

اوسچان روی اولدی اوزکه بر دختر
حسن صوتنده رشک شمس و قمر
اوزنذرا زاهد ایلدی اولاد
زینتی یقین ایلدی
اوزنا آرواب شرعی اولسون
ناکه قد بلوغه قز یتیدی

١٦٩

دیر بساز زاهد که ای قزیم بحال
کوزی اونوز سنه خدا رشده کمال
وقتدر کیم چالبون ایکنک
رشته رزدواجه کوهر پاک
راضی اولسون بولکا
جلوه کا نیاته ایله لطف
ایلی

اولدی چون آفتاب پور زور حشن
دیدی ای شیخ پاکدامن سن
للّه الحمد مرد دانا سن
جمله دردک شکوفه چوق سن
منده هرکاه اولدیکک تاب ورونان
نه ایمز ذ ... بر بولود پنهان

١٧٠

شنه پیوسته ابر اولوبدر غالب
بخشیدر ابر اولا آفتاب صاحب
قدر نه زاهد علو مکان
حسب اولور اجرا ایلدیکی بیان
دیدی قرودوغی بر اولدیکی صوبح
نی نیپ ابر ... دیریک اولدیکی
ابره

اینی هر کسه قبول و پسند
اوسنه شوهر اولسون ارجمند

دیدی دختر که ای پدر الان
منه انندان اولسون شوهر
که اولونچون اعلا مقام رفیع
رفعت و قدرده و توانا ده
دیدی زاهد بو صفتلر الحق
سنی لار مندور آفتابه ویرهیم
دیدی قز آری ای آنکو مطلوب
ویر سنی آفتاب تابانه
تا که فرمان فالق الاصباح
شرقدن آفتاب اولدی عیان

چو نقلو رسان بو نوعیله فرمان
سنی بر شخصه ویر باجر سن اکر
کوردنه آندن اقتدار بدیع
اولمیه شیء دار دنیاده
تا بلور آفتاب مدة مطلق
صبر ایله صبح اچیلسون آنی کوروم
چو نکه اول بر کسه دکل مغلوب
عقد ایلیه قیل منیم اذون ایتمه
تیتشوب بیل مظلم اولدی صباح
اونه احوالی زاهد ایتدی بیان

دیدی ای آفتاب عالمتاب
کوش قیل عرضیمی ایلیه خطاب

برقز ... وار سپهر بهجتده
ایلیوب شوهر اختیار سنی
اوج رفعتده سن توانا ده

طعنه ایدر آیه حسن و طلعتده
چونکه اولوب صاحب اقتدار سنی
کورمیوب کمسه دار دنیاده

ابره چون ماجرالر ایلدی بیان
ابر اولوب تیره رنک قطره فشان

دیدی ای پیر منبع احسان
آنی سن عقد ایله بارانه
دوغدی بارانه ایتدی پیر خطاب
ای ایدن هر بساطه لطف عطا
ای ایدن کل عالمی موجود
مایه کائنات و اصل حیات
ای اولان عالمه فرودعوی
بر قزیم وار کمال لطفده آب
استرم ایلیم سنه تزویج
دیدی باران که ای صفا کانی
سندن آرتوقدر خاک قوتده
قزوی خاکه ازدواج ایله

سندن آرتوقدر قوه باران
تا اونی بر سلون لطیفانه
دیدی ای تر مزاج تندشتاب
ومن الماء کل شیء حی
ایلین که نزول دکا صعود
صفتون حق بونور غدب فرات
القلاندن غرق آل فرعونی
عارضی آفتاب عالمتاب
تا ویروم شرع اوزره تزویج
سن منه باغلا با بو بهتانی
دکلم سن اوشان دشوکتده
عشق بازار نی زواج ایله

خاکه ایتدی خطاب عابد زار
دیدی ای چرخ تک اولان دوار

دولانان دور آفت بی مدام
ایلین دور نی بر ایلده تمام

انقلاب دور و طیه نصله حرکت
سیو شورسندن عالمه برکت
صفت عالمه وهمین ایه
سیه خورشید خوش ... اولمه
سندن اولدی و خلقت آدم
تا پیره آدمه زیب بولدم

١٧١

کهنه ... جمله سبک
دیلر ایلسه خلقته من طین
اکر اولسکه اعرف و عشق
نارلر بزده خاکدن افضل
نظر ایتدیم بو دار دنیاده
یوقدر بر کمسه سن توانا ده
برقزیم

برقیزیم وار لسان حوروری
حسنی مبهوت ایدوبدو هر بشری

بکورودم لوکون صواب و صلاح
دیکه خاک نتیجه افلاک
سنده کراولسه تاب قدره هوس
نائی انتخاب روز الست
بر جا دم که اقتدار یم یوق
سندن فضلده رتبه ایله نبات
قروی عقدا یله نباته نیتور

که سنده ایلیوم ادعای نکاح
لله الحمد سنده وار ادراک
اولمرم پایمال هر نا کس
چار کوهر ده برنیم تک پست
بده بر جزو ی اختیار یم یوق
فضع ایلمش لمنوا یله اثبات
فضلنی جمله کاینات ه بیتور

المشم ازل خلایق من
دکلم ازدواجه لایق من
ایله بشکون شکفته حالی اولورم
عمریمون یوقدر دوام و پایانی
من دین امره سنده کوچ مانی

استبرین قدون اوزره جنت مر
قدیونه عقدی ایله محکم
اولمغیه قو چیلیه یاریلیه
کت ووبیمو رنک نوبهار ایله
سکو مکره بوصنعت بیت خالی ایله
وکیعی بو بلوب لونا قادر
سنی دکر [illegible]

دولا نوب کلدی عابد حیران
ماجرانی نباته قلدی بیان

دیگه ای صوفی حریم صفا
دیکه ای زیب گلشن جنت
بر بهار ایلین بروز و ظهور
کمهتون اشل عنبر بویا
برقیزیم وار بواسغ لاله آل
چون ایشتدی بو ماجرانی نبات

صوفی صاف کبی بر قیب
قدم خضر ایله تا پان خضرت
مایهٔ ابتهاج و اصل سرور
سبزه خط یار تک زیبا
عقدا یدوم سن سنه نکاحیله آل
دیکه ایزاهد فرشته صفات

اودوبر نور پاک فرخنده
حق نباته اونه قلوب بنده

یار ادوب خوش اونی خدای جهان
عابده کلدی خوش کلام نبات
قیونون یانه روان اولدی
برچمینده تیشدی حضر بیتنه
دیدی ای زیب عالم امکان
اولمسیدون فدای اسماعیل
هر جوارح که سنده وار دیان
خورشش و پوشش نبی آدم
برکت سنده وار حقیقتیله
سندن آزنخ بوخدو برحیوان
نقدر اسکلورسن عالم آرا
نا منون جهینا بی سندن وار
مدحوی الیوب رسول انام

عالم آیدن اولوبدور آباد
قلدی گلسنده نبت حسنات
قلبی سور و سرور دولة ولدی
واصل اولدی صفای خلقنه
سنده خطاهر دو صنعت بزدان
اوغلنون باشنه کسروی خلیل
اولدی صلاصفاتی شرح و بیان
سنیلندور بلور نا هو عالم
علمشم سن بورنزی رومتیله
هم سنو بکی یوق نعمت اولونان
برکت حق سنه ویرور اما
نسلون الکلد دکیجه یوز آزناره
نورسن والسلام والاکرام

ابیتیور کوکلوم کخسته صفت
که ایدوم سن سنونله بر وصلت

برقیزیم وار لکانه دوراست
حسنی عابد غریب و بنی جویو
تیشوب بشنده حقنه اوت
وجهب [illegible]
باخبرایلم [illegible]
سن [illegible]

بن کوردوم بو وصلتی مقبول
توقلا ایله بو راسخ قبول
قرنلی الکن بکی قبلت
کودی ایله غضدرن آزا
لیلدوب بو خطا باجوی غم
جو دیر ایدون جواب ادوم

کلدی قصاب بو طرفه ویردی سلام
اونا قصاب ایلدی اکرام
دیدی ای زاهد ملک اطوار
نه ایچون نه قونوقوزن سوله دار
بو ایکی زاهد ابوفا کاشانه
بر قزم وار که بو جهان جانه

کوزلری مست غمزه سی جادو
زلفی عنبر وفا ایله دوربندو
جان آلور بو جهان ویرور دلداره
هر ایکی اوزی منقش بو مبارک
اونا دلبر آدینه پرتشان
سنده وفرمانه ویره بو

کیم یوجودی سعادت مطلق
روحی سوزدور بو روایت حق

حیف سن بی نوا و بی یارم / دائما غصه دن دل افکارم
دشمنم چوقدر جمله سی بی باک / ناسوسی بی مروت و چالاک
باشقلن بر اوکرک مکاره / اولوب آندن اشیق کونوم قاره
سوزیده اولمه اوساکه کوبک / منه سکلدو اوتمک کزمک
هرطرف هوزد ایدوبدو باغیملی یقالن / هرطرفده خوذ بنی انسان
اللرینه دوشم ییر آ تیمه / آرتوزوبدور بو غصه محنتیمه
ایسته سن تاکه مرمراد اولاسان / اولا هر مشکل ایشکر ودن آسان
سندن افضلدر قوتده قصاب / قرزوی ویر اونا اوددرسنه باب
قرزوی سن اگر الامی پر / کنه قصاب ایلیر تذویر
کوبن باشمی ایتمی سامار / قرزوی دول قویر او بد اطوار
سوله قصابه بو حکایتی سن / اونا بو ماجرانی قیل روشن
نجه فرمایش پیمبردور / لایق شرع پاک داوردور
صیغهٔ عقدین ایلسون جاری / قالمسون دلده عقده آثاری

زاهد اولدی بو حالدن حالی
اولدی خوشحالی خرم احوالی

آل نکاحیله اوله نامی
اوزوه جنت ایله ایامی

دیدی قصاب ای حمیده شعار / هنیم ایو کیمده بس و نوا
دکیم لایق تا قبل سن / سن کرکدور منی باغشلیه سن
سندن افضلدر قاره لوکاره / که قویوبدور منی او آواره
منی بر محنته ایدوبدور دوچار / که بیک اچکیمدر ستم لیل و نهار
سنده قویمور یاغشلیه پی دائم / نه ترازو باغیم قالور فائم
اونا سن تا پورم دا نی چاره / کونکلیمی محنتی ایدوب پاره
سندن کرتوقدر زور و قوت تده / که قویوبدور منی حشاریته
قرزوی ویر اونا ایله کوره کن / که اونا خوشنود آزاره لکه کین
سوزی قلدی تمام چونکه قصاب / کوردی زاهد کر دوز کلوب جواب

کلشتئی رابع

جنس اوز جنسنه اولوردر وصل
حصه قلدی بو قصه دن حاصل

الی الاصلد

بو سوزه چوقدر حجت قاطع / که اولور شیی اصلنه راجع

جنس جنسین همیشه جذب ایلیر
بوقدر بو اشده صحبت دیکر

موعظه

لولده

ای اوغول دخی حضرت رسول ...
ایوب ... حبیب
ابنا لتیم ایل ... ابدی
اوچون حنفی ...
اودکی خیاط ... ادرب
خلقه اوروب علی ایکیده مدیب

حضرت یوسفدور اوغول نجار
آلتی علیمن اوایکی اطهار
دا ... برازدور حنبلی ...
نکحه بدایکی یوسف زیبا
بعل عمران اولوب شعیبه شبان
اودکی داوود زرکر دوران
ابن

ولله ايضاً

غارده کرچه‌ندان اولسه بران
هزاربت آرتوفتن زمانه‌ده بر
بوره وطلا دو دیوار
حرفنده کوب بن حوبه

کرو بیدوبه جات دولت ده
بکمسه دارجا ندا نقیه
بیهده انفسه بن بر شنبد
بیده سستنا
حضرتن خلقتی بر فی
اوزندن کونوبر بینظیر
نفرے نے خذن ایمون

ابن داود صنعتی زنبیل
دکریا کلیم باف جلیل

حضرتدن پیشه سے تجارتیدے
چوق زمانلار اوسرورکونین
اے اوغول بوکه آدم یه کار
بونے برذن دیوبدو رقدم
یوح اولوب کته دولتون دام
کر تجارتچون اولمه دولت
علمسز صنعتون نه مقداری

داخ اوش اهل صنعتدے
اورلیه کتوب صاتوب یغلین
خشک اولان براوده ولایق ناز
صنعتی اولمین دکل آدم
که صنعتده الده سرمایه
سے قیل حاصل ایله بر صنعت
کاربوزینه نیت نجاری

عمده راهل صنعتون هنرے
علمسز صنعتون مذور ثمرے

القطعات من المتفرقات

اے اوغول تجلدن سن ایله حذر
کر هلاک اوله جمله عالم
ایتمز بر کسه اولا خوش بخت
شبیره آشابه دور دشمن
پیدا ایت بره خصال اوله

که تجلون یرے جهنمدور
کنه سویلر تجیل کیم کم دور
اوله حکت کورسه کیمه حزم دور
که ضیاسیله حالے درهم دور
که بو اطلوار مرکب عظمدور

تمام شد بعون الملک الوهاب
در ۲۵ شهر محرم الحرام

وقعه کربه وموش ولله ایضاً

حداد او لخالقه صبح ومسا
جمله مخلوقه ویروب جانلر
برنه هواده کیم اوپرواز ایدر
ایکی قنادیله اوچان طیرلر
ایکی ایاق یاکه اولادورد ایاق
جمله احمدور اولار بهشت لکم
شیره ویروب صولتله بیتی
قلعه اکر مورد اجازت عیان

کیم هنوزدر فیضی جهانه صفا
حاضر ایدوب نعمت الوانلر
بر آچوبن قدرتین ابراز ایدر
یرده کزن دابه‌لر عنبرلر
بادیه قدرتدن ایچو بدوراماغ
بس اولاردن قوے کافو آلکم
فیله ویریوب قوتله قدرتے
اینه کهر یشه حکمین ردان

غالب اولور شیره اوصولتده مور
فیله اوقوتده ایدرپشه زور

بزه چنین عبث ده دوز سینه
حکمه سحان ده تمتقد وحکمتی
سوشه تنکترن نبوردن حکمت
خالی وحسل کربه سے اوروسیران
بویله وار قدر ده ازا ار بدور
فیضیدون سر آفاق نمودار دور

ذکر پیدر طاپر خواسه
شکر یدوب بارکمت آثر
بنده اوتون دهدنه قائم
من جمالمنه بر بس عم
انجم الخار سے اونه
اول ایکی رخشنده اولان اخترے
آلزه

کربه مذور موش مذوره ایکیسنی
شاعر اطلانون مذور اولندیغنی
کوردوم آنلر اخلاقی معیوب مغلطی
دوزکه مذاقیلردو شوب بر شربه
عجز ایله عرض ایلدوم ایتم فراز
ایتمه نه طعنه زبانینی دراز

آلنه اصحابنه اولسون سلام
وار امیدیم کرخدا احد
بار خدایا احد اسرمدا
سکه اوزون وقف حواس

قل ودل هو خیر الکلام
رحمیه خاتمه کار ربه بد
حق رسول لهرب احمدا
ایتمه اولنده و سیمه لال سن

نزع روان و قندیلیم کیدا
کلمه توحیده ایدن ادا

سبب تألیف کتاب

دون بر نه نقل ایلدوم نقلان
کربه ایله موش حکایتلری
تاکه اوشا قلار اولار رغبت اونا
طعنه یورندن نه دیره جواب
بوخسه کلامون نهایتده سنون
طرفه غزللرتا یوب نشا ایله
نرکس شهلالره توصیف شیق
سویله مذور فاعده مشتوی

استیورم نظمم اولا بر داستان
جنک وجدل مکر وعداوتلری
طبع سلیمی اولا جاذب اونا
سویلیه کا شاعر دالانصاب
باده ییخ خاینده جاموس سنون
وصف غزالان دلارا ایله
زلف نظر الره تعریف قیل
سدوزه مائده مولوی

کمر نهر ون وار غزلدن دانش
یاره نظر ایله کورلدن دانش

شاعر اولان کنده حرحوال اولور
ستان آرا وکش اولور کال اولور
کلشن آرا کلده اولور خار اولور
نور اولور عالم آرا نار اولور
در اولان بیره اولور هم صدف
سکا سه فغفور اولور هم خزف
یحیی

حکیدن بیلدروک تعجب
نقل الوجهلدن ایله نیابس
واقعه حضرت عیسی
حضرت عیسی ایله بیش اون نفر
سکون بر یردن ایدر کذر

یحیی اپچنده نولنوا اولسه بهان
کنج اولان اولور یره دم پنهان

ذکر عطا اره مه شاعر جناب
عیب ایتمه نه نواحوا عملی سن
یوز چکه سن رشته ورتو کهر
کوهره وار ایده خریدار کهر
بنک مذور باده نظم ایلدی
شاعر بعلاوه شیرین خطاب
شعرده لازم دو اولا طیبات
سحر حلالیده بو سوزلر سنیم
وار امیدیم عرفا ایته کوش
بی هنر اشخاص اولور عیب جو
چشم مداند شیئی کوردوم کور اولا
استیمز عالمده اولا آفتاب
بر هنر ون کرا اولا نقصا عیب
عیب مو فضلو اهل غرض
ذات حنیفیه تقاضا بو دور

خار وخسک هم اولور عطر کلاب
اهل زدن دانشنه حالی سن
بو خدوخریدار اونا بر نفر
الچده فضولی نیه خون جکر
بوزه دل ساده نی نظم ایلدی
زاهد ایله رنده یازوب بر کتاب
شعرده ما هیم بو کل معجزات
فیض کمالیده بو سوزلر سنیم
ذیل کرمله اولالار عیب پوش
عیب ایلمز کیمکه اولا نیکخو
شپره مت کوزلره بی نور اولا
لحه سوز کومنوزه کورمز صواب
دوست کورراو لهنره یوفیدور عیب
جونکه اولنون وار او کنده مرض
حکمت خلاق ده مضا بو دور

کوردیلر قوردو دوشن اتر دودو
جه قونوز اندا جکر شوبه
بوی عفونت دیر دور اولمیشه
بر بر دیدی باخون بر ایشه
بر بر قوتوردیدی اولنون نامنه
اما

برى ديده كوركه نه بدبويى وار … رزده بى وار زهر كبى سويلر

هر برى بر خوار اولوب عيبجو … سويلدى روح الله پاكيزه خو

وه نه كوزل دُر كبى دندانى واى … دُرج صدفده دُر غلطانى وار

دروارده كى آغزدن ايدر دُر ظهور … چخدى قوتوردن داغ لعطه قوتور

بر زه اما كورنه آرا اندرون … وقت ترشحده چاز اول برون

حضرت عيسا ده وار ايدى كهر … ساحله دُر دير ده او دريا اثر

كرچه سنونله هنروان وارد ور … كوركل باخمه اونا كيم خار دور

اولمه او اشخاص كبى عيبجو … حضرت عيسا كبى اول نيكخو

آچه بو سكر دكانين سيدا … باشلدى خورى اكيد هاتف ندا

شروع بر داستان

نقل ايليوم كمل سنه بر داستان … فارسيه ايله نظم ايدوب باستان

تركيله من آنى تحرير ايدوم … كوڭلومه شاهيت سنه تقرير ايدم

برجه قولاق وير بله دعوا ايتين … ايله نظر شورش وغوغاسين

بولنجه نه سلطان نه خان جنكيدور … برى بشكيله سچانون جنكيدور

وصف كربه

بوجه پشيك دار ايدى كرماده
صولته بونخ بر ده صلابده
كوزلرى سارى نجه كه كهربا
بلكه سى بر بشر اوزى اژدها
بر نفسه بر چه نه يوزيين دونان
كرد آق بويى مثال قوتان

درنيا عوز ايسله جنك ابدى
بونعلاسى اربو شل اياقى
آغزى بكه وقتده حالان
رفعى كبى خشمنده اوغرا حيله
نعلكى كبى باشدان اياغى
صابنجه توكندن نوكلوى
بنجى

سينه سى قاقم كبى چوق قيدى … قوس قزح كبى قاشى طاقيدى

دشلرنون هر برى بر نشتر … خنجر فولاد كبى تيز تر

قارنيجه طبل كبى پر صدا … خطه كرما ندانجه كدخدا

ايو ده كلسنلر تاتار ودى مدام … كوندوز آق لارله سيردى طعام

يا يدا يوك اوستى اونا ميلاقيدى … كرسيلر آلتى اونانيش قيدى

بو صفت كربه كه وصف ايلديم … وصفنى تفصيل سنه سويلدوم

كيردى شرا نجانيه ركون اشيك … تاكه سچان دو تمقه جكدى اشيك

بو ستعى ايچون كيردى كوپون دانه … جكدى لهين بو غنمه ستغالنه

قورد كبى ياتدى سراغ ايلدى … هر طرفه باخدى سراغ ايلدى

اوله قضادن بو قضيه عيان … چخدى كوپون اوستنه تا ريحان

ساكدى ياشين خمدن ايچدى سراب … مست اولوب ايتدى عتاب خطاب

سويلدى كيم هاى او ملعون اشيك … جكدى سچان دو تمقه دايم اشيك

برجه بولندى كله بيدا منه … تاكه دوشه كوزلرى جولانمه

كرزه كزان ايله ازديم ياشين … تا آچنده قانلو كوزندن ياشين

جنك كونى رستم دستان منم … قوتلو سام و نريمان منم

عوض جنكه اونا ملك ابدى
نفسنده ياتدى زرقه جاب
كيم دنيا كه الا اجى
ابركدى يان داورد سچان
بو سنى عبد اليك بيكان

ترز ايليوب بعشله زنداسنى
پنجه بوتن دوتدى كريبانى
قتيا غنه اوردسى اودم چنجرسى
جنجرنه قويه سى اردنون جنجرنه
اغلاذسى ياتوردى او دم ده سچان
عوض ايتدى كابشده ملك جهان

ارنه

هر نه دیدی عفو ایله کیم حکمت ایدوم
بر بو خوده آغزیه کلدی دیدوم

شاهجهانسن سنه سن چاکرم
برده کوردن بو صفتده براوا
بو سجده کیم ایله بر قول خطا
دیدی سپیکشه ویرمه نشم دله
چیقلمه ایدی گرفتارسن
رحم ایدوب گرفوبام الدن سنی
آنده دیدیلر نامی احمق سنه
دوشمش اله سنگی زیبا نگار
گیک مذور یانه دو جیران آلتی
ایدی سنی ایلیرم پاره سن
او سجانه چکنمی اورده یتیک

بنده‌ء خوارم سنه خدمتگرم
عذر بو خوندور سنه ایله جزا
عفو خطا سین ایدر آخر آقا
چونکه بندهٔ سن همیم جوابیمه
تا که ایدرسن بلیه رفتارسن
سن گیدوبن والده سویرسن منی
عقل ویروب فهم ویروب حق تنی
بخت کومک اولدی منه آشکار
بو خدو سجان نک اولاردن لذتی
دفخوه ساز ایلمشم چاره سن
اندامنی ایلدی دلیک دلیک

چونکه سجانی یدی الحیله کار
توبه اوچون سجده ایتدی گذار

عبادت — گریه

عابد اولوب الکذرل دشمام | تا ایلیه خالقه راز و نیاز

الله سلام سجه صد دانه سی
دونکره عابد قنرزانه سی
بو یکده الخالق ارض و سما
چو خدوکن ایهم آنی عفو ایتدیگان
قان ایلیوب قاپوده کلدیم دخی
عفو ایله تقصیریمی سن یا جلیل

تدبیر ایراولسون سنه انجم وکار
قلمه ینی روز جزا شرب
بر سجان اولدو شمر کن یادشاه
استیورم توبه و
فیض
یا ایهارامن

گرچه آجدان چچه جانیم منیم
عرشه چیقه آه و فغانیم منیم

توبه لر اولسون سیرم سن سجان
ایم بو صفت توبه ایلدی آغلادی
شمغ اولنون ناله و فریاد ایدی
کوره بو کیفیتی تا بر سجان
سویلدیکیم مژده لر اولسون سیزه
اندی پشیک تازه مسلمان اولدی
غسل ایلیوب تازه آلوب دستماز
عهد ایلیوب دوتمیه هرگز سجان
مسجد محرابه گتورشش نیاه
کوندوز اوروج کیجه عبادت قیلور
سبحه صد دانه الکو بدور اله

عمر ایلدم خسته جگر یا نقوقان
لاله کیمی سینه منی داغلادی
تو کیمی حیله ده استاد ایدی
اولدی سجان فوجنه مژده رسان
بخت اولوب بیگ کیم یاورینه
ایلدیکی ظلمه پشیمان اولوب
عابد اولوب خالقه ایلر نیاز
گرچه چندان ویره خسته جان
ایلدیکی ظلمه اولوب عذرخواه
خالقه صدقیله عبادت قلور
سجده اوراوی ساتکو غلغله

راه عبادتده دوچایک قدم
تمز اولنون گردنه شیخ الحرم

شادیانه — موشان

چونکه سجان لاربو سوزی ایتدی گوش | گلدیلر قمجد تا مودان نقل و هوش

بو ایدی ... ادیب ...
تحفه لایق ...
ایدی ... سجان ...
... چنره ...
... نغمه ...
... اوچون ... خدا

بر برلیه ...
کون ... باشه الوب بر طبق
پیشکش ... ریانه ... اوزك شفق
تازه فطر ... الوان لر
... بریان ویرز دکباب
... اولان شور ... الوقطاب

پردیچ ابنا [illegible] / سالم اولیون [illegible] / من [illegible] ایدون طاعت حقه قایم / [illegible] خالق [illegible] / [illegible] کلون جمله اولون [illegible] / انجمن [illegible] سنبله [illegible]

مش غلامان درپادشاه	مدح گنان نکته سرا عذرخواه
سجده گاهی ماسی چکینه صیف	گوردی بونی عابد صاحب شرف
ایلدیلر جمله سلام و ثنا	سویلدی کر عجز ایله ای پارسا

گرچه بولا طرفه بضاعت دکل
پیشکش ولایق خدمت دکل

سن کرم و لطف ایله قیل قبول	مردو ایله نزلر رازده ملول
چونکه پسند گوردی بو کیفیتی	نازونعیمی اوکوزل نعمتی
سویلدی کا بختی فراموشلر	اینم دنیا یه اولان توشلر
گوشه طاعتده مقایسم بنم	کنج قناعتده مقایسم بنم
صورت حالی او خالق بلور	هر گیجه گوکدن منه روزی گلور
بو خدودیزدن نا نوزره جا تیم	حق ازل آماده ایدوب قسمتیم
چو گلنجه ترقالشیدم آ چمن	صبحه کی نعمه محتاج من
صبر ایدوم آخری یار خدا	قلدی نه روزی فراوان عطا
گنج عبادت بکوزل جا لمیش	ترکجهان دولت دنیا لمیش
اولکه گوره روزی حق لذتین	بیلیور آخر او سچانون ایتین

سیر گیدون آخرده اولون صبح و شام
گوشت سچان گربه یه اولمش حرام

[illegible]

ظلم وجفا [illegible] عیان [illegible] / سجده آرا [illegible] / [illegible]

پیش سچانه ایلدی ظالم نگار
ظلم وجفا اولدی گنه آشکار

هر الله ایکی سچان مبتلا	بر سچانه آغزنه آلدی هلا
ایکی سچان قاچدیلر قوتاردی باشن	سیلکدی جاری ایدی گوز یاشن
اولدی سچانلار دهغیبان ماجرا	ایلدیلر عشر به تزیین بنا
بش سچانون آغلادیلار حالنه	نوحه ایدوب صورت احواله
حال به گیدوب جمله سی قطرا ایکی	ظاهر اولوب گوزیاشی طوفانگی
هر بری پیراق سا وروب باشنه	آغلادی هر بر باجی قرداشنه
آچدی آغز او خشادی هر برا نا	وای غریم دیدی تهدید نوا
وای ویران جانی چکالده	حالی اولان چوق یمان احوالده
گک بدیرش وای ولادر سچان	بو خدا ییین ولی نهر در سچان
سویلدیلر جمع اولون ایوشلر	گیتدی داخی طاقتله هوشلر
ظلمن عیان ایتدی بو ظالم بزه	حالی یمان ایتدی بو ظالم بزه

خطه گرمانه ایدک ارتحال
سرور موشانه ایدک عرض حال

سویلیک ای سرور گردون سریر	ظلمن عیان ایتدی بزه او شریر
بو پشکون ظلمنه یوخ تاب بز	اولدی تلف نیجه جبا بیمز

[illegible] عظما [illegible] / [illegible] ظاهر [illegible] / [illegible] خارج اسلام [illegible]

حیله ایش حقه نماز ے اونون
خدعه ایش راز ونیاز ے اونون

شکایت موشان بپادشاه

نالہ کنان دوشدے یولا موشلر … صیحه زنان جمله او دم هو شلر
قطع منازل ایلیوب بافغان … قطع مراحل ایلیوب جوچکان
کوردیلر کرماند اسچان شاهنی … طوف ایلیوب عجز ایله درگاهنی
ایدیلر عرض که ایپادشاه … شاه جهان سرور عالم پناه
داد الندن پشیکون داد داد … کورمشوق بر بو جنسیت بدنهاد
واربیزیم اولکه ده بر بد پشیک … دوشمز الدیله بر تد پشیک
بوندان ازلکه نه سلمایند ے … بر پچانه قارنی دو رانیدے
کاه جهود کاه مسلمان اولوب … گاه زونوب عابد دوران اولوب
اندے بو ایدن که مسلمان اولوب … رغبتے چوق حرصے فراوان اولوب
اندے دوتور هر نفسه بش سچان … کورمشدوک بربله محنت باچان
قاپوه کلدوک بزه امداد ایله … عفو اولان کو ولمزے شاد ایله
ایله بزے جنکن پشیکدن خلاص … چاکر مخلوق سنه بر عبد خاص

در که اجلالکه کلور دوک پناه
ایله علاج ایشه اجم سپاه

دروشان بیشدو بو پرواز
… قرارده آجقندان کوزے
سویله سایه … عمر بیلیون از زمان
من ابدرم جمع سپاه گران
جمع ابدرم لشکر جرار یله
… دعلم یاد ور … دار
یله

186

… کوکون … زنه جهان اولون
بو جنسے بعثت الوب اولون
… جشن خسرو توردان کام …
آتش ولیلودن نوشی … جانلر
… قلدن …
… ربابله … و …
نفس وبزه … ودوو …
نار

آ … لکن یکیدے حرام
ناله ایدر کرد وفغان صبح وشام

دروایله بر هشه فغان ایتدیلر … کوزلر نے اشک فشان ایتدیلر
اوخور میار فاتحه اموا چیون … بچه قارزن اسدیلر خیرات اوچون
فوتیدے اولار خوانچه حلوالرے … خوشکبیر وخور دنقلار ے
کلدیله نعانله قبر اوستنه … باش آچوق دیده کریانله

اغلاو یلار برنچه کون درد ایله
اوخش دبلار مرده لرے فرد ایله

فرمان شاه بموشان

شاه سچان حکم ایلدے لشکره … نهرله سود کے باموخنجره
ویردے سچان شاه کون بویر … نیزه لرے کوش وقلیچ قیتر وغ
توب تفنک ایله اوفوج دلیر … جنک کونزهرے برتره شیر
جله پیاده جنکچه اولدے روان … شیجه کنان نعره زنان خوچکان
اوچیوز اوتوز بین باموسے موشیدے … شاه سچان رند قدح نوشیدے
شه دیدے آ تازه جوانلار کرکت … اول لشکر ده ایلچی ازل کوندرکت

زیرک وکامل اوخندان اولا
ایلچی کرکت عقل دوران اولا

وارابد … عاقل …
فهم … اسنده …
… دوستیه …
سویلیه … بیکهی ان
امروه … فرمان …
واوے عقنده … نیم

187

در … دان …
اول … بزه کوشا …
بزنه … ابیلچیون … اولدیه
من … ردم … ایار …
شاه … اولکه ایلچیبا …
سهل … کلدو … بو امر خطر
… کرکت

گت پیشگه فاش ایله پیغامی
ایله بیان جمله سرانجامی

لشکریمون کثرتنی ویر خبر | جمله بنده بوشدور الده تبر
عازم اولور جنگه نچه پهلوان | الده هم خنجر و گرز گران
بخشش ایله اولدورکه گله خدمته | تاکه اطاعت ایده بو دولته
بو حسته آنی دهرده خوار ایلرم | چشمنه دنیالری تار ایلرم

ایلمه پند یمی اگر قبول
جنگه گلسون منیم اول بوالفضول

پیغام بردن وزیر بگربه

سوزلری شاهون ایشیدجک وزیر | دوشدی یوله گمگه اول بی‌نظیر
سبقت ایدوب باد صبایه دوان | راه بیابانه اولدی روان
قطع ایدوب مرحله ایلیوب زود زود | خطهٔ کرمانه چو ایتدی ورود
گوردی چو تخت اوسته پلنگ شاهنی | بارگه و خیلنی و خرگاهنی
قاصد بیدل شهه ایتدی سجود | مدح و ثنا ایلدی وصف و درود
عرض ایلدی کای شه گردون اساس | گورمیه سن دهرده هرگز هراس

شاه سپاهندن سنه بر قاصدم
صانمه که سن شوکتوه حاسدم

شاه دوبویلم گلسون هدیه
ویلمه سن باغ نزیلم و دولته
شاه اولان کسده عدالت گرک
حال رعیتده رفاهت گرک
بوزد بوبو لرکی ایتون چو
لایق شاهون دکل بو باج

۱۸۸

سمیم ایچون اوزره ایله جانک هیبت
سینه ... ایله اطاعت سنه
بیلمن کیمه چر و سیاست سنه
ایله جنگ ... چو بو سودای ...
ایله اوکوسن ... اولدی آنده
حاضر اول انده ...

لشکر جرار گلور اوستوه | فرقهٔ خونخوار گلور اوستوه

اولمه سوزومدن گرم هیت بیلاغ
بو خبرده رسولون الشیی الا البلاغ

نامه بردن وزیر به پادشاه گربه

گلدی و بیردی قاصده کیم اول فلان | بو خبری بیوک باطل ایدوبده درکمان
گرچه جان پیکر عریان ایدن | چخرم آهسته بوکر ماندن
کیمدور سپاهن شاه اوغزی دوشیک | مین سپاهنه ایدوبریم بر بیک
کیمدور سپاهن کیم چخوب ایدوبنه | تا ... اینه جنگل بر آینه
گلت و گلین جنگه آماده ام | صانمه کیم عاجز و افتاده ام

اوپیدی تیر اولنه اوقاصد روان
ایتدی بشیک جمع سپاه گران

سپاه جمع نمودن گربه

یازدی خراسانه که گلسون سپاه | عربده جو صف شکن و رزم خواه
گلدی قوشون جوشن و خفتانله | گرز گران خنجر بران آنله
دوشدی یوله لشکر جرارلر | صف دعبدان فرقهٔ خونخوارلر
ایکی قوشون ساز اولوب چکدی صف | زهره چاکو جنگ و لنگ اورادی دف
ایکی سپاه اولدی اوگون روبرو | خصم فکن قلب شکن کینه جو

ایکی طرفدن اوجانلو بانک کوس
اراکیلشه ایتدیلر بخته جلوس
سالدی سپاهان عرصه پهلوان
اولدی چخوان اوییرن زمین
بیلدی کیم اولیس میدان زمین
بو خدا ایین گرکه دعبدان ...

۱۸۹

کیجه چو آلار ایدی من امیدوم ...
گیمدین تا ... اولا ایت پلنگ
گیره توزخ اوزره که بولیمین
الشروین چوکر بن اولدم دوزن
گنده نوفوچوق ایتدوم زبان

کیمدو

کمیدو لوبید اندانته نای اولا
ها لشی تعیین دور بوزیله کا اولا

جنک مغلوبه

نوج پیچیده واراید برجوان | آدی اونون سام بیک خوش زبان
کوردی سچانون بو قدر رلا فنی | کلدی ردلاند اونون اطرافنی
فارغ آتی چیچتی بر خیزه تاز | تاخته قیچ لهره ولی کبدار
سوجکرای دو تقوزه اولا واولان | برزه وناشمه بوادون اوتان
کشته نوح اورزه که اولدون عیان | سن کمینی دشیدن ایدر رودون زیان
چکدی این شیر چو نوح اولدی | اشقوقی شیرمن اولدوم عیان
سن دوورزون بوزنه مثو به سن | پوخ مین او غلی اودی سعیوسن
بول چاتما رام شیره نجا بنده سن | شترم زور و شجاعتده سن

حمله اولنده سچانی اوبک
تیغ چالوب ایلدی خور رو بلاک

کلدی مبارز طلب ایتدی کنه | سویلدی که کمیدو سربره سه
نام ایلیوم قانه غلطان اونه | خاکه قلتوم و هر ده یکسان اونه

هجوم آوردن سوشان بحربه

کوردی اونون زوربن اوقوم تصنیف | ایلدی نکا کیده و تکمه حریف

ایلدی پژا و تلارا بردون هجوم
اولدوله مخلوط جبول و حلقوم
توکدی تیغ بربرینه اول سپاه
کرد ودو چب بره اولدو سیاه
بش بو تکلوب خاکه چورکنخی
هر طرفه سوکه قلارورواک

بربرنه ایتدیلر تیر وخدنک
قان توکلوب خاکه شیر لاله رنک
یرنه عیان اولدی سرکشته دن
تخت بدن طالع جان بکر
سته اولون قاچدی سچان لشکری
باره لنوب بکر دورودی
خونکیر

چونکه بیه اولدی نماشه ایتدی کوب
صبح طلوع ایتدی نه آفتاب

ایکی قشون اولدی مهیا کینه | آتش شعله چکوب دعوا کینه
بربرینه دکدی یمین ویسار | میمنه ومیسره ده کیر دار
اوبرخ اتوب هر طرفه قیچهای تیغ | مرداله نامرد قلیچ با تیغ
اوردی پشنک قلب سپاه اوزرینه | لشکر توشون اوچاقدی کوزینه
شاه سچان ایلدی فریادلر | یعنی جوانلار ایدون امدادلر
عزت وهمت کونیدر موشلر | عهد ومروت کونیدر موشلر
بو پشکون آتی بو پهلوان | خاکه یخون عمرنی قطع ایدون
چکدی قلیچ غیرت ایدوب بر سچان | یاغی سچان آدی پکیت پهلوان
چالدی قلیچ شاه اونون کیتین پیلدی | یاغی سچان کورنه هنر ایلدی
شه چکوب قاچدی پشینکر نامی | اولدی سچانون اوکون برابری
باغلادیلار قولارینی تنک اونون | ایلدیلر قلعه یه آهنک اونون
عرشه چخوب صوت دف وکرنای | ایتدی هورا آی هرای آی هرای

اولدی پیشنک شاهی بزه دستگیر
شیر ژیانی ایلدوک نز اسیر

روبرو شدن لشکر

تخته حبوب قوزی دون باتوب
کودله الاک اوجا بجی کلاه
کلدی فنا و قوزی باغلیسکب
سوردی اسنق سینه اغلوبیلب
اتدی سچان تاج عقاب وخطاب
سوکید ابسید عالم خراب

بر پیشنک اسیر اولمو
انلاز قره فوج بپو لشکر
ازه قره بو جذو مکرسنده باک
بیر یدون ظالم اولان خونزار اولور
کیجه عادکرفت رادلور
بی

کوریکه رحم ایلیه بو نفسیر
ظالم سچانلار ایلدور محتضر
چونکه هر یره پشیکون آدیدر
زشت اولان او آدونون یادیدر
لیکه هر یره اولا کذاب اولور
کره اوزی زبدۀ اصحاب اولور

غتاب وبت سوزی بکت اوچی
زونه دورانده شی ایت چوخی
آنلاصد پشیوت ورنجی نعمانسی
حضرت پیغمبرون اربابنی
یعنی که چو کلکنه بنیم نیه
ویرنه خلق محبس اعوانیه
شاه

بس دکل ایکی ستم ماسلف
هم بو قدر لشکره هیدولطف

حیله ایچون کاه قلورسن کمانه — کاه آکورسن الوه دستمار زن
زاهد اولوب سجه آکورسن اله — تا قوزاهن موشلر ایچون تله
کاه قویورسن باشوه افسره — کاه چکورسن بزه پوستکره
باعث اولورسن بو قدر قانه سن — عاصی اولورسن نیه سچانه سن
حکمیم عالمده سنی دارسن — عاصی اولوم قادر قهاره سن
ایلیوم اول کونه سیاست سنکا — تاکه سچانلار دیلر رجب

بدادکشیدن گربه

حکم ایلیوب دارا قاچه قوروقلا — بو نفی ظالم پشیکون بوردیلار
سالدی بو غازنیه سچانلار طناب — وحشت ایدوب ایتدی پشیک ضطراب
اولکه اوشا ده برآتو عیان — قلدی توقع که ایا حکمران
ایلیشم دهرده خدمت سنه — کل بونه اولدورمه باغشله منه

برده اگر ایته پشیک برکناه
اولدور آنی ایشه عالم پناه

شاه دیدی ظالمه رحم ایلمک — ایلدیکیم ظلم ایشه ایتمک کومک
دورده تیرحسم اگر ایته چوبان — ظلم قوبو ملاره ایدوب بیکمان

شاه سچان ایتدی آندان قبول
کیتدی اوکس خسته وخاطر ملول

سویلدی جلاده که چک داره سن — قالما تفکرده ول اواره سن
داره چکون بو پشیکی اوخلیون — چکنی باشدان اباق بو خلیون
هیچ کیمون اولمادی پرجراتی — تا پشیکه ایلیه بو ذلتی
چکدی فنخ تاکه اوزی پادشاه — تا ایلیه باشنی تندن جدا
کوردی پشیک تاکه سچان شاهنی — بیلدی اونون کینه ودلخواهنی
شیرکیمی چوکدی دیزنی اوستنه — ویردی تکان شصتیلا اوزدوشتنه
قیردی ایپی سچرادی اژدر کیبی — حمله ایدوب موشه غضنفر کیبی
چوخ چانی ایلدی ظالم هلاک — اولدی سچانلار ناموسی سینه چاک
حمله ایدوب رستم دستان کیمی — غیظه کلوب سام ونریمان کیمی
کوردی سچان شاهی که دولموش اساس — جانی هلاک اولماقین ایتدی قیاس
کرزکران الده بیشدی پشیک — کیرکه تاپا دی سچان پردیسک
کرزی چالوب ازدی پشیک باشنی — تپدی یره توسیدو قرداشنی
قاچدی سچانلار یره اولدی نهان — قالدی یر اوستنده پشیک کامران
کیتدی سچانلار بولونی باغلادی — توتوتو ایدوب بولاری یاغلادی
باعث اولدور که پشیک اولدی عزیز — خانم اونا حرمت ایدر هم کنیز

[illegible] وار دونسر وکاری وار
بیر ایچون نیرا اولان نالی وار
[illegible]

تمت